

سیل مصنوعی برای پدافند در خوزستان

طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی خوزستان در
آغاز جنگ تحمیلی

نویسنده: سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی

سرشناسه: حسینی، سید یعقوب، ۱۳۴۹ -

عنوان و نام پدیدآور: سیل مصنوعی برای پدافند در خوزستان: طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی خوزستان در آغاز جنگ تحمیلی/ نویسنده سید یعقوب حسینی؛ [برای] هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی.

مشخصات نشر: تهران: ایران سبز، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۱۸۶ص: مصور (بخشی رنگی).

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۴۲-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: نمایه.

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- خوزستان -- نبردها

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- امداد رسانی

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- عملیات دریایی

موضوع: سیل -- ایران -- خوزستان

شناسه افزوده: ایران. ارتش. هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

رده بندی کنگره: DSR: ۱۶۱۰/خح ۵۴ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۹۱۲۱۴

نویسنده: سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی

نوبت/ سال چاپ: اول/ ۱۳۹۲

شماره شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۴۲-۱

شمارگان: ۲۰۰۰

ناشر: انتشارات ایران سبز - تهران

مرکز پخش: تلفن ۲۲۴۸۸۷۵۶ نامبر ۲۲۴۸۸۶۵۰ - صندوق پستی ۱۷۱ - ۱۹۵۶۵

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

حق چاپ برای هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» محفوظ است

از همه نگارندگان حوادث جنگ و همه کسانی که توان
انجام وظیفه در این مهم را دارند، درخواست می‌کنم از ثبت و
ضبط جزئیات این دوران غفلت نکنند و این گنجینه تمام
نشدنی را برای آیندگان به ودیعه بگذارند.

امام خمینی (ره)

می‌خواهم بگویم که این جنگ، یک گنج است. آیا
خواهیم توانست از این گنج استفاده کنیم؟ آن هشت سال
جنگ بایستی تاریخ ما را تغذیه بکند.

مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

همکاران

سر تیپ ستاد ناصر آراسته	بررسی اولیه و نهایی کتاب
سر تیپ ستاد سید حسام هاشمی	بررسی اولیه و نهایی کتاب
سر تیپ ستاد سید ناصر حسینی	بررسی اولیه و نهایی کتاب
سر تیپ ۲ ستاد نجاتعلی صادقی گویا	بازبینی و مرتب سازی، ویرایش، آماده سازی، نشر
سر تیپ ۲ حمید شکیبا	اصلاحات نهایی
حامد خدمتی	حروف نگاری و صفحه آرایی
حمیدرضا خزاعی	طرح جلد

پیشگفتار

کتابی که ملاحظه می‌فرمایید از سلسله کتاب‌هایی است که جناب سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی در سال‌های دفاع مقدس به رشته تحریر در آورد. پس از پایان جنگ تحمیلی تعدادی از این کتابها با عنوان «ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس» توسط سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، انتشار یافت و در زمره کتاب‌های معتبر دفاع مقدس محسوب و تا کنون مورد استفاده بسیاری از نویسندگان و پژوهشگران این عرصه قرار گرفته است.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» با استفاده از بایگانی موجود، کتاب حاضر را توسط سرتیپ ۲ صادقی‌گویا، مجدداً بررسی و با حذف اضافات و انجام تصحیحات لازم در مرحله انتشار قرار داد. امید است برای روشن شدن حقایق بخشی از تاریخ نظامی این کشور، اقدامی مفید و ماندگار انجام شده باشد.

در ماه‌های پایانی سال ۱۳۸۸، متأسفانه اطلاع یافتیم که نویسنده محترم در تاریخ ۱۴/۱۰/۸۸ وفات یافته‌اند.

ایشان دوران پر افتخار و زندگی سالم و آبرومندانه را در کسوت نظامی و سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به ویژه در ابتدای جنگ تحمیلی طی نمودند. پس از بازنشستگی نیز، تاریخ نظامی دفاع مقدس را در چند جلد تدوین و خدمت بزرگی در عرصه علمی نظامی کشور از خود به یادگار گذاشته‌اند. آرزو داریم خداوند متعال، ایشان را با مجاهدان فی سبیل اله محشور و به بازماندگان آن مرحوم نیز سلامتی و سعادت دنیوی و اخروی نصیب فرماید.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

معارف جنگ

«معارف جنگ» مجموعه‌ای از یافته‌ها، ذخایر و دست آوردهای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است که خداوند متعال به پاس فداکاری‌ها، ایثارگری‌ها و برکت خون شهدای والامقام، نصیب رزمندگان اسلام نموده و از سینه‌های جوشان آنها به سینه‌های پاک و تشنه نسل جوان انقلاب اسلامی منتقل می‌گردد.

سازمان افتخاری «هیئت معارف جنگ» از پاییز سال ۱۳۷۳، با تصویب حضرت امام خامنه‌ای و بنیانگذاری امیر سرافراز ارتش اسلام «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» و حمایت‌های مادی و معنوی مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، این رسالت مهم را با روحیه متعالی بسیجی برعهده گرفته و مفتخر است که با الهام از کلام نورانی خداوند متعال مبنی بر «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»، با صداقت و تلاش دسته جمعی در این وادی مقدس گام نهاده و این رسالت افتخار آمیز را که با گرایش «پژوهشی - فرهنگی - عملیاتی و آموزشی» شکل گرفته است ادامه دهد و در این راه امید به لطف و یاری خداوند متعال دارد.

شیوه کار هیأت معارف جنگ در گردآوری تجارب جبهه‌های نبرد بدین ترتیب بوده است که براساس زمان و مکان هر عملیات، جمعی از رزمندگان اسلام که در آن عملیات نقش مهمی را برعهده داشته‌اند به منطقه عملیات عزیمت نموده و با یادآوری خاطرات خود در صحنه نبرد و برداشتهای تحریری، صوتی و تصویری، مجموعه‌ای از حقایق و واقعیتهای تلخ و شیرین را گردآوری نموده و در نهایت بعد از تطبیق آنها با مدارک و اسناد جبهه‌های نبرد در مسیر تدوین قرار داده اند.

آموزش معارف جنگ نیز از سال ۱۳۷۴ به صورت نظری و میدانی برای هر دوره از دانشجویان سال ۳ دانشگاه افسری امام علی (ع) نیروی زمینی و از سال ۱۳۸۲ برای کلیه دانشگاههای افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران به اجرا در آمده و تا زمان

نگارش این کتاب بیش از ۲۰ هزار نفر از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مزبور را در دو مرحله نظری و میدانی مورد آموزش قرار داده است.

هیئت معارف جنگ همچنین از سال ۱۳۸۸ آموزش کارکنان وظیفه در مقاطع تحصیلی فوق‌دیپلم، لیسانس، فوق لیسانس و دکترا در مراکز آموزش وظیفه را پی‌ریزی نمود و این عزیزان در زمان آموزش مقدماتی و قبل از عزیمت به یگان‌های سازمانی خود به مدت ۱۶ ساعت آموزش معارف جنگ را در ساعات فوق برنامه طی نموده که تا زمان چاپ این کتاب بیش از ۱۰۰ هزار نفر از کارکنان وظیفه که فارغ‌التحصیل دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور می‌باشند، آموزش نظری معارف جنگ را فرا گرفته‌اند.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

فهرست

۱۵	معرفی نویسنده
۱۷	سخن ویراستار
۲۵	مقدمه
۳۱	قسمت یکم: کلیات
۳۳	طرح سیل مصنوعی در تقویت مواضع پدافندی
۳۷	قسمت دوم: طرح‌ها و دستورات عملیاتی
۶۱	قسمت سوم: پیام‌ها و دستورات
۱۲۷	قسمت چهارم: بررسی و تجزیه و تحلیل
۱۶۱	ضمیمه
۱۶۱	طرح ایجاد آبگرفتگی
۱۷۷	نمایه
۱۸۳	نقشه

فهرست قسمت سوم: پیام‌ها، دستورات

- ۶۳ درباره دستورالعمل سماجا ۳؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب - ۵۹/۱۱/۷
- ۶۶ طرح آب گشایی سد دز؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب - ۵۹/۱۱/۷
- ۶۹ احتمال سیل و نجات سیل‌زدگان؛ از ستاد مشترک ارتش - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۰ ساعت س؛ از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۰ عدم توجه به گزارش‌های نیروی زمینی؛ از قرارگاه جنوب در دزفول - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۱ زمان باز کردن آب؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب - ۵۹/۱۱/۸
- ۷۲ پیام واصله؛ از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات - ۱۳۵۹/۱۱/۹
- ۷۲ اقدامات لازم هنگام بالا آمدن آب؛ از ستاد مشترک ارتش - ۱۳۵۹/۱۱/۹
- ۷۳ اشکالات و ابهامات اجرای طرح آب؛ از نزاجا - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۴ مسدود شدن جاده شوش دزفول؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۷۵ بالا آمدن آب رودخانه کارون؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۷۵ سطح آب کارون؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۱
- ۷۶ پیش بینی اقدامات لازم در طرح آب؛ از قرارگاه لشکر ۱۶ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۱
- ۷۷ وضعیت آب‌گرفتنی منطقه؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۵
- ۷۸ اجرای طرح آب کرخه؛ از ق ع ل ۱۶ زرهی (۳) - ۱۳۵۹/۱۱/۲۱
- ۷۸ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب - ۱۳۵۹/۱۱/۲۱
- ۷۹ تغییر مکان به موقع؛ از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات - ۱۳۵۹/۱۱/۲۱
- ۷۹ تخلیه به موقع یگان‌ها؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۰ فشار آب رودخانه کرخه به طرف عقب لشکر ۹۲؛ از ۳ ل ۱۶ - ۱۳۵۹/۱۱/۲۳
- ۸۱ عدم امکان جمع‌آوری مین‌ها؛ از لشکر ۱۶ زرهی (۳) - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۱ تغییر مکان به موقع یگان‌ها؛ از قرارگاه نزاجا در جنوب - ۱۳۵۹/۱۱/۲۲
- ۸۲ تکلیف یگان‌ها در طرح بدر؛ از تیمسار سرتیپ فلاحتی - ۱۳۵۹/۱۲/۶

- ۸۳ پیشروی آب کارون؛ از ل ۹۲ زرهی ر ۲ - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۳ افزایش آب کارون؛ از ل ۹۲ زرهی ر ۲ - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۴ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب عملیات - ۱۳۵۹/۱۱/۲۳
- ۸۴ کمک به سیل‌زدگان؛ از ق م جنوب - ۱۳۶۰/۱/۸
- ۸۵ هدایت آب به طرف جنوب؛ از ل ۱۶ - ۱۳۵۹/۱۱/۲۵
- ۸۵ نجات دهکده‌ها؛ از ف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول - ۱۳۶۰/۱/۸
- ۸۶ آب گرفتگی مناطق عملیات؛ از معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا - ۱۳۵۹/۱۲/۱۳
- ۸۷ محل استقرار بعدی؛ از قرارگاه جنوب - ۱۳۵۹/۱۲/۲۰
- ۸۷ پیش‌بینی برای آب گرفتگی؛ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۷
- ۸۸ درخواست هلی‌کوپتر؛ از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات - ۱۳۶۰/۱/۷
- ۸۸ باز کردن مجدد دریچه‌های سد؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم - ۱۳۶۰/۱/۷
- ۸۹ کمک به سیل‌زدگان؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب (ر ۳) - ۱۳۶۰/۱/۸
- ۹۰ اعزام هلی‌کوپترهای بیشتر؛ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۹
- ۹۰ قدردانی فرمانداری دزفول؛ از فرمانداری دزفول - ۱۳۶۰/۱/۹
- ۹۱ اعزام یک فروند شنوک؛ از معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۹۱ اعزام ۳ فروند شنوک؛ از نزاجا معاونت اطلاعات و عملیات - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۹۳ نیاز کمک‌رسانی به سیل‌زدگان؛ از پایگاه چهارم شکاری - ۱۳۶۰/۱/۱۱
- ۹۳ مطالب در کمیسیون گروه کار عملیات آب در اهواز؛ از سرگرد مرتضی نبوی - ۶۰/۱/۱۰
- ۹۷ محل استقرار جدید یگان‌ها؛ از نزاجا - ۱۳۶۰/۱/۱۱
- ۹۷ فعالیت پروازی کمکم به سیل‌زدگان؛ از پایگاه چهارم شکاری - ۱۳۶۰/۱/۱۲
- ۹۸ همکاری و هماهنگی ژاندارمری، از قرارگاه نزاجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۱۳
- ۹۸ کمک‌رسانی یک فروند شنوک؛ از پایگاه چهارم شکاری - ۱۳۶۰/۱/۱۵
- ۹۹ کمیسیون گروه کار و بررسی آب؛ - ۶۰/۱/۱۵

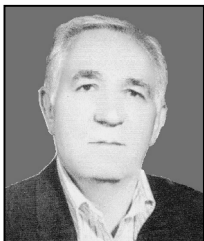
۱۲ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

- ۱۰۰ کمیسیون گروه کار و بررسی آب؛ از ق ت نازجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۱۸
- ۱۰۰ فعال نمودن دوبه‌ها؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم - ۱۳۶۰/۱/۲۴
- ۱۰۱ اعزام گروه غواص؛ از رکن ۳ لشکر ۹۲ زرهی خوزستان - ۱۳۶۰/۱/۲۶
- ۱۰۱ اعزام هلی‌کوپتر شنوک؛ از وزارت کشور - ۱۳۶۰/۱/۹
- ۱۰۲ تشکیل گروه کار بررسی عملیات آب؛ از لشکر ۹۲ زرهی ر ۳ - ۱۳۶۰/۱/۵
- ۱۰۳ ایستگاه پمپاژ دغاغله و گزارش کار؛ از شورای عالی دفاع - ۱۳۶۰/۴/۲۲
- ۱۰۸ آب گرفتگی؛ از ق م نازجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۱۰۹ اعلام مناطق لازم برای خشک کردن آن؛ از اداره سوم - ۱۳۶۰/۶/۷
- ۱۰۹ آب گرفتگی؛ از معاونت عملیات و اطلاعات نازجا - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۱۱۰ آب؛ از معاونت عملیات و اطلاعات نازجا - ۱۳۶۰/۵/۲
- ۱۱۲ آثار تاکتیکی طرح آب گرفتگی؛ از نازجا - ۶۰/۵/۲۷
- ۱۱۳ بازگشت به دستورالعمل شماره ق م ۳۶؛ از فرماندهی سپاه خوزستان - ۱۳۶۰/۵/۳۱
- ۱۱۴ کانال دغاغله و مرمت آن؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۲۴
- ۱۱۵ دفتر سیاسی انتظامی؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۹
- ۱۱۶ آب از رودخانه دز به کرخه؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۸
- ۱۱۶ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۵
- ۱۱۷ هماهنگی با لشکر درباره اقدامات؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۶/۳۰
- ۱۱۸ احداث جاده جدید و خاکریز؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۶/۲۸
- ۱۱۸ بررسی عکس‌های هوایی طرح آب؛ از مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان - ۱۳۶۰/۶/۲۵
- ۱۱۹ آب گرفتگی تیپ ۱؛ از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۶/۲۳
- ۱۲۰ ایجاد خاکریز؛ از قرارگاه تاکتیکی لشکر ۲۲۱ - ۱۳۶۰/۷/۹
- ۱۲۲ فروکش لحظه‌ای سد هالوب؛ از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۱۲

فهرست پیام‌ها، دستورات، طرح‌ها و هدایت عملیات / ۱۳

۱۲۲	از ل ۹۲-۱۳۶۰/۷/۱۲
۱۲۳	پیشروی زیاد آب در منطقه تیپ ۱ لشکر ۹۲؛ از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۱۱
۱۲۴	پل شناور مستقر بر روی کانال دغاغله؛ از مدیر عامل - ۱۳۶۰/۱۰/۲۷
۱۲۴	کاهش آب کانال دغاغله؛ از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۱۲
۱۲۵	آب رودخانه کرخه؛ از مدیر عامل - ۱۳۶۰/۷/۲۳

معرفی نویسنده

سرهنک زرهی ستاد، سید یعقوب حسینی در سال ۱۳۱۱ در خانواده‌ای مذهبی در ابهر به دنیا آمد. تحصیلات خود را در ابهر و سپس در تهران ادامه داد و در سال ۱۳۳۱ وارد دانشکده افسری و سال ۱۳۳۴ با درجه ستوان دومی فارغ‌التحصیل شد. پس از پایان دوره آموزش رسته زرهی، در لشکر اصفهان مشغول به خدمت شد.

در سال ۱۳۴۶ پس از طی دوره دانشکده فرماندهی و ستاد به لشکر ۹۲ اهواز منتقل شد که آن زمان مصادف با آغاز اختلافات مرزی ایران و عراق و صف‌آرایی نظامی طرفین بود. وی به‌عنوان افسر عملیات و طراح طرح‌های عملیاتی مربوطه در لشکر تا سال ۱۳۵۴ و عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر فعال بود. از سال ۱۳۵۶، فرماندهی تیپ سوم لشکر ۹۲ زرهی را عهده‌دار و پس از پیروزی انقلاب اسلامی در مدیریت آمادگی رزمی معاونت عملیات و اطلاعات ستاد نیروی زمینی خدمت کرد. با آغاز جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹ به‌عنوان جانشین عملیاتی نزاجا به خوزستان اعزام شد. در سال ۱۳۶۰ با درخواست شخصی، بازنشسته شد. پس از بازنشستگی در دانشکده فرماندهی و ستاد نیروی زمینی و سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، مشغول تهیه و تنظیم تاریخ جنگ شد. با حمایت فرمانده وقت نزاجا - سرهنک صیاد شیرازی - توانست تعداد قابل توجهی کتاب، درباره عملیات‌های هشت سال جنگ تدوین کند که تا کنون تعدادی از آن‌ها در مرحله انتشار قرار گرفته و بقیه نیز در مراکز دانشگاهی و پژوهشی آجا مورد استفاده می‌باشد.

در دی ماه سال ۱۳۸۸ وفات و به دیار ابدی پیوستند. روحشان شاد.

سخن ویراستار کتاب

در مرکز اسناد و هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» کپی نسخه‌ای از این کتاب را در کنار سایر کتابهایی که به قلم نویسنده محترم آن، مرحوم جناب سرهنگ سید یعقوب حسینی در زمان خود تهیه شده است، مشاهده، مطالعه و بررسی نمودم.

با مطالعه و بررسی مطالب این کتاب و دیگر کتابها به قلم ایشان متوجه شدم که چه کار بزرگ و بی‌نظیری توسط نویسنده، در زمان جنگ انجام گرفته است. شاید اگر چنین همت‌عالی از سوی نویسنده و حمایت از طرف فرمانده وقت نزاجا، دافوس و رئیس عقیدتی سیاسی اجا که از سال ۶۱ به بعد به اجرا درآمد، وجود نداشت، امروز با نیرویی چندبرابر آن زمان، هرگز به چنین مدارک و نگارش نمی‌توانستیم دست یابیم. بدین ترتیب تاریخ نظامی این کشور از چگونگی رویدادها، درگیری‌ها، محدودیت‌ها، اقدامات‌ها، عملیات‌ها محروم می‌ماند. همین کمبودها سبب دور شدن از بیان واقعیت‌ها و تحریف‌ها ... می‌گردید. همچنان که بسیاری از حوادث جنگ تحمیلی، به سبب آن که از جزئیات و اطلاعات کمی و کیفی آن، مدارکی باقی نمانده و یا به موقع در اختیار پژوهشگران قرار داده نشده است، امکان تدوین و تحلیل دقیق آن وجود ندارد.

یادم می‌آید در سال ۱۳۶۲ که مشغول طی دوره دافوس بودم، در یکی از روزها که فرمانده وقت نزاجا - جناب سرهنگ صیاد شیرازی - جهت سخنرانی برای دانشجویان و اساتید به سالن اجتماعات دانشکده تشریف آورده بودند، در مسیر خروج ایشان از سالن، جناب سرهنگ حسینی که در آن زمان بازنشسته و

با لباس شخصی بودند و در آن جمع به غیر از فرمانده وقت دافوس - جناب سرهنگ غلامحسین فاضل - که همدوره ایشان نیز بودند و از همه مسن‌تر بودند، تعدادی از کتاب‌های مجلد شده را درباره دفاع مقدس در روی میزی به صورت تایپ شده، به حضور فرمانده نیروی زمینی ارائه و توضیح دادند. از آن صحبت‌ها، این طور یاد می‌آید که این دیدار و اقدامات، سابقه قبلی داشته و قبلاً فرمانده نیرو دستوراتی درباره پشتیبانی از اقدام ایشان و در اختیار گذاردن مدارک و نیروی انسانی موردنیاز صادر نموده بودند. در آن جلسه، در پی گزارش جناب سرهنگ حسینی، دستورات تکمیلی دیگری به فرمانده دافوس و همراهان ابلاغ نمودند.

سالها از زمان این خاطره گذشت، تا آن که ۲۴ سال بعد، در سال ۱۳۸۴ به واسطه مسئولیت مدیریتی که در مجموعه هیئت معارف جنگ داشتم، با ملاحظه نسخه‌های کتابهای تایپ شده موجود به قلم ایشان در مرکز اسناد و نیز به سبب آن که ماموریت تهیه، تنظیم و انتشارات کتابهای موردنظر هیئت معارف جنگ را داشتم، درصدد برآمدم که با ایشان تماس و راجع به انتشار این کتابها، نظرشان را جويا شوم. بالاخره بعد از مدتی جستجو، موفق به تماس تلفنی شده و درخواست نمودم که به هیئت معارف جنگ تشریف بیاورند و حضوری مذاکره نمائیم. محبت نمودند و از کرج به تهران در روز تعیین شده - ۸۴/۴/۲۱ - تشریف آوردند. خلاصه نظرشان این بود که «من هر چه در توانم بود، در زمان خود به نگارش درآوردم و در اختیار دافوس و عقیدتی سیاسی اجا قرار دادم، اکنون دیگر توان ادامه و اقدامات تکمیلی در مورد این موضوعات را ندارم. شما

آن چه که به صلاح و مفید برای تاریخ نظامی این کشور می‌دانید انجام دهید»
یک جلسه دیگر نیز برای مصاحبه - ۸۴/۵/۱۸ - همراه یکی از همکاران
افتخاری به منزل جناب سرهنگ حسینی رفتیم. ای کاش این مصاحبه‌ها ادامه
می‌یافت، که متأسفانه از طرف آن همکار محترم، چنین امکانی حاصل نشد.

بعد از آن جلسه، هیئت معارف جنگ توانست سه عنوان کتاب «تاریخ نظامی
جنگ تحمیلی ج ۱ و ۲ و جبهه جنوب در شهریور ۵۹» به قلم ایشان منتشر و
تعدادی به منزل نویسنده محترم ارسال نماید. احتمالاً آنها را ملاحظه کردند. تا
آن که در سال ۱۳۸۸ خبر ناگوار فوت ایشان دریافت شد ...

دو عنوان دیگر نیز به نام «عملیات والفجر مقدماتی و نبردهای سال ۱۳۶۲ تا
پایان سال ۱۳۶۴» بعد از فوت نویسنده محترم انتشار یافت که در مقدمه کتاب‌ها
به شرح موضوع اشاره شده است.

ریاست محترم هیئت معارف جنگ ... امیر سرتیپ آراسته، همیشه اصرار
دارند تا فرصت‌ها از دست نرفته و پیشکسوتان دفاع مقدس در حیات هستند،
کلیه مطالب و مدارک جمع‌آوری شده، تنظیم، تدوین و انتشار یابند، تا نسل
کنونی و آیندگان بتوانند از مجموعه افتخارات دفاعی کشور خود بهره‌برداری
نمایند.

براساس این تدبیر، تاکنون - سال ۹۱ - بیش از ۹۰ عنوان کتاب‌های مستند
درباره دفاع مقدس توسط این هیئت انتشار یافته و در فهرست منابع بسیاری از
کتاب‌های مستند درباره جنگ تحمیلی قرار گرفته‌اند. مسلماً اگر حمایت و تشویق
ریاست هیئت نبود، چنین دستاوردی حاصل نمی‌شد. بر خود لازم می‌دانم به این

جهت سپاسگزاری خود را از ایشان اعلام نمایم.

همان طور که خوانندگان محترم ملاحظه می‌فرمایند، مدارک، مکاتبات، خاطرات و اظهارنظرهایی که در کتابهای این نویسنده محترم آمده است، بیانگر چگونگی بخش مهمی از فعالیت‌ها، اقدامات ستادی، اجرایی یگانهای نظامی میدان رزم، در آن زمان است که از بایگانی‌های غیرقابل دسترس دیگران خارج گشته و به ملت ایران برای ماندگاری در تاریخ و بهره‌برداری‌های متنوع ارائه شده است. مسلماً اگر آن روز این کار انجام نمی‌شد، امروز دیگر به هیچ وجه، چنین مدارکی یافت نمی‌شد.

انتظار نیست که این نوع کتابها که صرفاً بیان رسمی و نظامی دارند، مورد استفاده و علاقه عموم قرار گیرند. بلکه این کتابها با هدف‌های پژوهشی، تاریخی نظامی برای پژوهشگران، علاقمندان، کارشناسان، افسران، مدیران مراکز و دانشگاه‌های نظامی تدوین و انتشار می‌یابند. این نوع کتابها تعریف و کاربرد خاص خود را دارند و نگارش آنها نیز فقط از صاحبان دانش و تخصص نظامی که استعداد قلم‌نگاری هم داشته باشند برمی‌آید. انصافاً، نویسنده این کتاب که از بزرگان این فن بودند، به خوبی از عهده این تعریف‌ها و هدف‌های خاص موردنظر برآمده‌اند.

همان طور که اهل فن ملاحظه می‌فرمایند، کلیه پیامها و اسناد آورده شده در این کتاب جای توضیح، تفسیر، بحث و اظهارنظر کارشناسی دارد. برای دریافت نکات آموزشی، تاریخی، نظامی و بالاخره درس‌هایی که از این حوادث و تجارب برای حال و آینده می‌توان کسب نمود، جای چنین مباحثی خالی است.

در این مرحله از تدوین و تنظیم و نشر کتاب، تصمیم گرفته شد، وقت و توان خود را بیشتر صرف انتشار آثار باقی مانده با شکل موجود نمائیم، تا در حدی که خداوند توفیق زندگی دنیوی به ما می دهد، این خدمت را انجام و این آثار و اسناد تاریخی نظامی کشور را از قفسه های بایگانی خارج و با انتشار آنها به شکل مناسب، در انتظار و دسترس عموم قرار دهیم.

اقدامات تکمیلی و بهره برداری کارشناسانه از این کتابها، اگر ما هم فرصت نیابیم، مسلماً دیگران با در اختیار داشتن این کتابها انجام خواهند داد. آن قسمت از خواسته نهایی ما نیز به این ترتیب به خواست خداوند برآورده خواهد شد.

ضمناً باید توجه داشت که با توجه به اهمیت و حیاتی بودن موضوع مورد نگارش، نویسنده محترم آن چه که به نظرش مثبت و یا منفی رسیده، بیان نموده است. با همین نگرش، اسناد منفی نیز ارائه گردیده است. اما متأسفانه مشکلی که افراد بشر دارند، آن است که ذهن آنان قادر به اندازه گیری دقیق از دیده ها و شنیده ها که بطور نمونه ارائه می شوند نمی باشد. ممکن است با دیدن، شنیدن و خواندن یک نمونه از موضوعی، آن نمونه را خارج از اندازه واقعی در کل موضوع تعریف و نتیجه گیری مثبت یا منفی نمایند، در حالی که هیچ وقت این نوع قضاوت و نتیجه گیری درست نیست. قضاوتی می تواند درست باشد که دقیقاً تمام جزئیات و ابعاد کمی و کیفی و شرایط زمان، مکان و اوضاع و احوال اجتماعی آن مشخص باشد. درباره این بحث، هر کس مثالهای زیادی در ذهن خود دارد. مثلاً چقدر شنیدید که همه ... اینطورند، یا همه ... چنین اند و یا

گوینده با محور قرار دادن یک نمونه، آن را به کل موضوع تطبیق می‌دهد. با توجه به چنین آسیبی که مطالب یا اسناد منفی در خوانندگان ایجاد می‌کنند، معمولاً در کتابها از ارائه آن‌ها خودداری می‌کنند.

رسانه‌ها هم در دنیای امروز، وقتی نظر خاصی را می‌خواهند به مخاطبان خود به غلط یا درست باور دهند، با استفاده از همین ضعف اندازه‌گیری ذهنی افراد بشر، با ارائه چند نمونه محدود مثبت یا منفی، نتیجه‌گیری مثبت یا منفی به مخاطبان القاء می‌کنند.

این توضیحات به جهت آن بود که خوانندگان محترم با مطالعه اسناد و مطالب مثبت یا منفی این کتاب، از نتیجه‌گیری غلط اجتناب نمایند و یا با برداشت ناقص از متن کتاب به بیراهه کشانده نشوند.

ما نیز همان طور که نویسنده محترم ارائه داده، امانتداری نموده و در کتاب آوردیم. هر چند که ممکن است بعضی از مباحث ارائه شده نیاز به نقد کارشناسان و اهل فن دیگری هم باشد. این برداشت نیز طبیعی و منطقی است. نویسنده محترم نیز خود به این نکته توجه و در پایان مقدمه کتابهای خود به آن اشاره نموده‌اند.

نکته آموزنده دیگری که مسلماً خوانندگان محترم توجه خواهند نمود، آن است که در آن شرایط و زمان سخت، چگونه یگانها و رده‌های مختلف فرماندهی، با بالادست و زیردست خود، صادقانه و مودبانه، مکاتبه و به دور از رعایت ملاحظات خوش‌آیندی و یا بدآیندی رده‌ها، به بیان واقعیت‌های موجود و

مدیریت بحران پرداخته‌اند.

امید است که در جهت ادامه راه شهدا و شرح بخشی از حماسه تاریخی ملت بزرگ ایران در دفاع مقدس موفق بوده باشیم. ثواب این کار را نیز برای نویسنده محترم اهدا می‌نمائیم.

سرتیپ ۲ ستاد نجاتعلی صادقی‌گویا

مقدمه

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ

بگو! در روی زمین بگردید و ببینید پایان کار پیشینیان چگونه بوده است.

(سوره روم آیه ۴۲)

پیش‌گفتار درباره مدارک تاریخی جنگ تحمیلی

یادآوری مهم :

از بررسی‌کنندگان، خوانندگان و استفاده‌کنندگان این مدارک درخواست می‌شود قبل از بررسی به نکات زیر توجه فرمایند:

۱. دستورالعمل تهیه مدارک:

این مدارک در اجرای امریه ۶۰/۰۲/۱/۸۵ - ۶۱/۴/۳۰ معاونت آموزشی نیروی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران گردآوری، تنظیم و تدوین شده است.

۲. هدف‌های اصلی تهیه این مدارک طبق دستورالعمل یادشده بالا به شرح

زیر بوده است:

الف) تجزیه و تحلیل هر یک از نبردهای عمده و بررسی علل پیروزی یا شکست آنها.

ب) ایجاد زمینه مطلوب برای تهیه مسائل آموزشی مراکز فرهنگی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران.

پ) بهره‌برداری آموزشی از تجربیات به دست آمده از جنگ تحمیلی.

۳. اسناد اصلی بهره‌برداری شده برای تهیه این مدارک:

الف) برآوردهای ستادی و طرح‌ها و دستورهای عملیاتی تهیه شده در ستاد مشترک، نیروی زمینی و لشکرها و تیپ‌های اجرا کننده عملیات که در پرونده‌های عملیاتی و اطلاعاتی نیروی زمینی و رده‌های پایین‌تر ثبت شده بود.

ب) پیام‌ها و دستورات و گزارش‌های مبادله شده بین قرارگاه‌ها، شامل ستاد مشترک، نیروی زمینی، لشکرها و تیپ‌های اجرا کننده عملیات که در پرونده‌های عملیاتی و اطلاعاتی این قرارگاه‌ها ثبت شده بود.

پ) خاطرات شخصی معدودی از فرماندهان و افسران ستاد که شخصاً در طرح‌ریزی و هدایت عملیات شرکت و یا حضور داشتند.

ت) مدارک مورد نظر تا رده قرارگاه، لشکرها و تیپ‌های مستقل بوده است و پیام‌ها و دستوراتی که بین قرارگاه تیپ‌ها و گردان‌ها و رده‌های پایین‌تر مبادله شده در بیشتر این مدارک منظور نشده است.

۴. درخواست اسناد از سازمان‌های خارج از نزاجا

از سازمان‌های خارج از رده نیروی زمینی درخواست شد برای تکمیل این مدارک، اسناد و مدارک عملیاتی مربوط به نبردهای جنگ تحمیلی را در اختیار

نیروی زمینی قرار دهند، ولی تا تکمیل این مجموعه مدارک خواسته شده را ارسال نکردند. این سازمان‌ها عبارتند از:

الف) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران که نقش فعال و سهمی بسیار در عملیات داشتند.

ب) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران که در طرح‌ریزی و هدایت جنبه‌های سیاسی و اقتصادی جنگ تحمیلی نقش اصلی را داشته است.

پ) ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران که قسمت عمده یکان‌های آن دوش به دوش برادران سرباز خود در یکان‌های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در نبردها شرکت داشتند.

ت) نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در پشتیبانی نزدیک هوایی و ترابری یکان‌های نیروی زمینی عامل مهمی بود.

ث) نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در منطقه آبادان و خرمشهر قسمتی از تلاش‌های پدافندی و آفندی در این منطقه را عهده‌دار بود.

توجه: به تهیه‌کنندگان تاریخ کامل جنگ تحمیلی توصیه می‌شود ضمن بررسی این مجموعه، همکاری سازمان‌های یادشده بالا را نیز درخواست کنند و مدارک عملیاتی آن سازمان‌ها را دریافت و در جریان حوادث جنگ تحمیلی منظور کنند.

۵. روش گردآوری مدارک مورد نیاز:

الف) عین پرونده‌های عملیاتی و دستورات و طرح‌های عملیاتی قرارگاه‌های شرکت کننده در عملیات درخواست و دریافت شد و تمام برگه‌های این اسناد و مدارک مورد بررسی قرار گرفت.

ب) از کلیه طرح‌ها و دستورات عملیاتی و برآوردهای ستادی و دستورات جزء به جزء نسخه برداری شد و عیناً در کتاب مربوطه آورده شد.

پ) پرونده‌های ستادی معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی، قرارگاه مقدم نیروی زمینی در جنوب و لشکرهای ۱۶ و ۲۱ و ۷۷ و ۹۲ و تیپ‌های ۵۵ هواپرد و ۸۴ پیاده که در اختیار گروه بررسی قرار گرفت، همگی مطالعه شد و پیام‌ها و دستوراتی که بین قرارگاه‌های شرکت کننده در عملیات (تا رده تیپ داخل) مبادله شده بود و تأثیر قابل ملاحظه‌ای در هدایت نبردها داشت عیناً نسخه‌برداری شد و در کتاب‌ها آورده شد. ذکر این نکته لازم است که فقط پیام‌هایی نسخه‌برداری شد که از نظر افسر بررسی کننده حایز اهمیت تشخیص داده شد و ممکن است پیام‌هایی وجود داشته باشند که از نظر افسران دیگر مهم بوده‌اند ولی در کتاب منظور نشده‌اند.

ت) طی امریه‌ای از طریق ستاد نیروی زمینی، از کلیه افسران، درجه‌داران، سربازان و غیر نظامیان شرکت کننده در جنگ تحمیلی درخواست شد خاطرات خود را بنویسند و برای گروه بررسی ارسال

کنند تا به نام خود آنان ثبت شود، ولی پاسخ مثبتی به این خواسته گروه بررسی داده نشد.

۶. نکته قابل توجه خوانندگان

نکته مهمی که لازم است مورد توجه قرار گیرد، مطالب مربوط به استنباط و نظریات و مشاهدات و خاطرات شخصی افسر بررسی کننده از جریان حوادث با توجه به مدارک گردآوری شده و ارتباط دادن حوادث با یکدیگر است. از این رو به صورت یک نتیجه قطعی و کامل نباید تلقی شود. بلکه ممکن است بررسی کنندگان بعدی مدارک دیگری از هر عملیات به دست آورند یا شخصاً در عملیاتی حضور داشته‌اند و شاهد عینی جریان حوادث نبوده‌اند که در ارتباط حوادث، نتیجه‌گیری دیگری از هر عملیات بکنند و نظریات کامل‌تری ارائه کنند. مسلماً مدارک گردآوری شده در این کتاب، ثبت و ضبط همه جریانات نیست و چه‌بسا اسناد و مدارک عملیاتی در پرونده‌های عملیاتی تیپ‌ها، گردان‌ها، گروهان‌ها و سایر سازمان‌ها وجود داشته باشند که می‌تواند جریان وقایع را روشن‌تر ارائه کند. این‌گونه مدارک در هنگام تدوین این کتاب در اختیار افسر بررسی کننده نبود. امید است در آینده بررسی‌کنندگان و محققان دیگر تاریخ جنگ تحمیلی برای تکمیل این مدرک گردآوری شده اقدام کنند، تا تاریخ نظامی و در صورت امکان تاریخ سیاسی این جنگ تحمیلی که قسمتی از تاریخ میهن

۳۰ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

اسلامی ما برای نسل‌های آینده ملت ایران عزیز خواهد بود، هر چه کامل‌تر
تهیه و تدوین شود.

غرض نقشی است کز ما باز ماند که هستی را نمی‌بینم بقایی

افسرت‌هیه کننده:

سرهنک زرهی ستاد سید یعقوب حسینی

فروردین سال ۱۳۶۲

قسمت یکم کلیات

طرح سیل مصنوعی در تقویت مواضع پدافندی (منطقه اهواز و سوسنگرد)

۱- مشخصات کلی

الف- مناطق ایجاد سیل مصنوعی

(۱) جنوب غربی اهواز بین رودخانه کرخه کور و کارون با استفاده از آب رودخانه کارون و کرخه کور.

(۲) جنوب محور حمیدیه سوسنگرد با استفاده از آب رودخانه کرخه.

(۳) غرب رودخانه کارون از جنوب اهواز تا خرمشهر.

ب- سازمان اجرا کننده طرح: استانداری و سازمان آب و برق خوزستان.

پ- تاریخ اجرای طرح‌ها: ۶ ماهه اول جنگ (مهر تا اسفند ۱۳۵۹)

۲- هدف کلی از اجرای این طرح‌ها: ایجاد سیل مصنوعی و سرازیر کردن آب

رودخانه‌های کرخه و کارون به دشت جنوب اهواز تا خرمشهر و دشت بین حمیدیه و سوسنگرد به منظور باتلاقی کردن زمین منطقه عملیات و ایجاد مانع آب گرفتگی در منطقه و کمک به یگان‌های مدافع خودی در تقویت مواضع پدافندی و جبران کمبود توان رزمی.

۳- روش کلی اجرای این طرح‌ها

الف- در کرخه کور در شاخه شمالی جنوبی و در شمال آبادی ازدک سد خاکی احداث شد و با توجه به این‌که آب کرخه کور از آب رودخانه

کرخه و با انشعاب از سد کرخه تأمین می‌گردد، تنظیم آب آن به وسیله دریچه‌های سد کرخه انجام می‌شود. دریچه‌های سد کرخه برای مدتی مقدار بیشتری پایین برده شد و آب پشت سد کم کم جمع گردید. سپس تمام دریچه‌ها بسته شد و تمام آب کرخه وارد کانال انشعابی گردید و به کرخه کور سرازیر شد، چون کرخه کور به علت عرض و عمق کم کشش آب کرخه را نداشت و همچنین در شمال آبادی ازدک سد خاکی احداث شده بود. آب رودخانه کرخه با رسیدن به جنوب شرقی حمیدیه وارد زمین‌های پست شده و قسمتی از منطقه را آب گرفته و باتلاق غیر قابل عبور ایجاد گردید.

ب- در رودخانه کارون از شمال پلیس راه اهواز اندیمشک یک کانال وسیع از کرانه رودخانه کارون در مسیر شمالی و غربی اهواز حفر شد. آب رودخانه کارون با ۹ دستگاه پمپ آب بزرگ به این کانال پمپاژ شد. آب کانال در حوالی دب حردان در جنوب غربی اهواز وارد دشت گردید و قسمتی از منطقه را تبدیل به باتلاق کرد.

پ- آب سد دز در مسیر رودخانه دز جمع شد و دریچه‌های سد بیش از حد معمول باز شد. آب پشت سد دز وارد رودخانه دز و سپس کارون گردید و رودخانه کارون به طور مصنوعی طغیان نمود و قسمتی از اراضی اطراف رودخانه در جنوب اهواز تا خرمشهر زیر آب رفت.

ت- در رودخانه کرخه بین حمیدیه و سوسنگرد سد خاکی احداث شد. کانالی از رودخانه تا دشت جنوبی جاده حمیدیه سوسنگرد حفر شد.

آب رودخانه کرخه در پشت سد خاکی جمع و در کانال احداث شده جریان پیدا کرد. آب کانال وارد دشت جنوب جاده شد و قسمتی از منطقه را فرا گرفت.

۴- نتیجه نهایی

این فعالیت‌های استفاده از آب برای ایجاد مانع مصنوعی با استفاده از طرز فکر کلی غزوه خندق زمان حضرت محمد (ص) به وسیله شهید دکتر چمران طرح‌ریزی و به وسیله استانداری و سازمان آب و برق خوزستان اجرا شد. با توجه به این که در ماه‌های اول جنگ تحمیلی، توان رزمی نیروهای ما نسبت به نیروهای متجاوز خیلی ضعیف بود و امکان مستقر کردن واحد در تمام جبهه جنوبی اهواز حمیدیه سوسنگرد که یک منطقه کاملاً بازی است وجود نداشت. با استفاده از این طرح قسمتی از منطقه را آب گرفت و به حالت مانع و غیرقابل عبور درآمد و بدین وسیله خط پدافندی جنوب غربی اهواز و جنوب محور حمیدیه سوسنگرد تقویت گردید و خطر مستقیم از جنوب اهواز کاهش چشمگیری پیدا کرد و از سمت غرب و حمیدیه نیز خطر برای اهواز تا حدودی برطرف شد و به همین ترتیب تهدید شهر سوسنگرد از سمت شرق و جنوب کاهش یافت. اما با باز کردن دریچه‌های سد دز و ایجاد سیل مصنوعی در رودخانه‌های کارون هیچ اثر مثبتی به بار نیاورد و برعکس زیان‌های زیادی وارد کرد که از جمله

منهدم کردن پل حمیدآباد در شرق محور شوش دزفول شوشتر به روی رودخانه دز بود.

به طور کلی گرچه این طرح برای تقویت مواضع پدافندی نیروهای ما موثر بود، اما برای نیروهای متجاوز هم همین استفاده را داشت. به خصوص این که از آذر ۱۳۵۹ به بعد نیروهای متجاوز در تمام جبهه‌ها به حالت پدافندی درآمدند و تدبیر آفندی را تقریباً به کلی کنار گذاشتند، بنابراین ایجاد مانع آبی در بین خط تماس پدافندی خود به نفع نیروی متجاوز نیز بود و نیروهای متجاوز مطمئن گردیدند که نیروهای ما از این مناطق آب گرفته نمی‌خواهند و نمی‌توانند حمله کنند، لذا با خیال راحت نیروهای خود را از این منطقه برداشت و برای تعویض و استراحت و تجدید سازمان و تقویت جبهه‌های دیگر استفاده نمودند.

قسمت دوم

طرح‌ها و دستورات عملیاتی

شماره ۹-۲۰۱-۰۶-۹۰۸

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۳

نسخه ۱ از ۷

ستاد مشترک اداره سوم

تهران - چهارراه قصر

سوم بهمن ۱۳۵۹

دج ۱۳۹

دستورالعمل تهیه طرح‌های تکمیلی جهت مقابله با یگان‌های کشور عراق در منطقه خوزستان (اهواز، آبادان، خرمشهر)

۱- کلیات

الف- با توجه به این که یگان‌هایی از ارتش کشور عراق مناطقی را در منطقه خوزستان اشغال و با ایجاد سنگر و مواضع مستحکم و برپا کردن یگان‌های پدافند هوایی در منطقه مزبور مستقر شده‌اند برای بیرون راندن دشمن از خاک کشور بایستی از کلیه یگان‌ها و امکانات نیروهای مسلح، نیروهای مردمی و عوامل طبیعی استفاده گردیده، ضروریست که با دریافت این دستورالعمل نسبت به تهیه طرح‌های مورد لزوم اقدام گردد.

ب- فرضیات:

(۱) باز نمودن آب سدها توأم با بارندگی مداوم.

(۲) باز شدن آب سدها بدون بارندگی.

۲- مأموریت

ارتش جمهوری اسلامی ایران با همکاری سایر نیروهای مسلح و نیروهای مردمی و همکاری سازمان‌ها و ادارات ذینفع و استفاده از آب سدها دشمن را در منطقه منهدم یا بیرون رانده و مرزهای کشور را ترمیم و حفاظت می‌نماید.

۳- اجرا

الف- تدبیر عملیات:

عملیات ارتش و سایر نیروهای مسلح و نیروهای مردمی با استفاده از آب سدها در منطقه خوزستان در ۲ وضعیت به شرح زیر ادامه خواهد یافت:

(۱) وضعیت یکم: باز شدن آب سدها توأم با بارندگی مداوم

(الف) وضع زمین

در این وضعیت آب رودخانه کارون با دبی ۵۰۰۰ متر مکعب در

ثانیه پمپاژ می‌شود که در نتیجه:

«۱» آب در کانال احداثی اهواز جاری و با کمک موتور پمپ‌های

احداثی به غرب جاده و راه‌آهن اهواز خرمشهر به زیر آب

می‌رود و عبور و مرور خارج از جاده قطع می‌شود.

«۲» با بالا آمدن آب رودخانه کارون قسمتی از شرق جاده و راه‌آهن اهواز خرمشهر و قسمتی از شرق کارون زیر آب می‌رود و عبور و مرور قطع می‌گردد.

«۳» در صورت جاری شدن سیلاب در جراحی تمام مثلث کارون، بهمنشیر و قسمتی از جاده ماهشهر آبادان و جاده آبادان اهواز را زیر آب خواهد گرفت.

«۴» آب کرخه کور، قسمتی از مناطق غرب جاده اهواز خرمشهر را به طور محدود خواهد گرفت.

«۵» آب کرخه اصلی مناطق وسیعی از زمین‌های بین جاده حمیدیه، سوسنگرد و کرخه کور را قرار گرفته و پس از ورود به کرخه کور به زمین‌های جنوب کرخه کور سرازیر و آب کانال اهواز را تقویت و تا شمال خرمشهر و شلمچه ادامه خواهد یافت.

«۶» آب‌ها بین ۱۵ تا ۱ ماه در زمین باقیمانده و پس از جذب آن به زمین همچنان تا بهار آینده غیرقابل عبور خواهد بود.

(ب) عکس‌العمل احتمالی ارتش عراق در وضعیت یکم:

«۱» اقدام به انهدام موتور پمپ‌های کانال اهواز از راه هوا یا زمین به وسیله عناصر نفوذ یافته.

«۲» تمرکز در زمین‌هایی که احتمالاً آب فرا نگرفته.

«۳» حمله به سوسنگرد و ارتفاعات الله اکبر اصلی، آبادان و استقرار در این نقاط.

«۴» انحراف آب‌ها با ایجاد کانال و متوقف ساختن آن با ایجاد سد خاکی.

«۵» استقرار روی جاده‌های اصلی و یا جاده‌های احدثی.

«۶» عقب‌نشینی از خاک ایران در این منطقه و اقدام به حملات جدید در دزفول، ایلام، سرپل ذهاب و احتمالاً در کردستان.

(پ) اقدامات نیروهای مسلح در وضعیت یکم

«۱» تهیه طرح تخلیه سنگرها و مواضع قبل از ورود آب و باقی‌گذاشتن عناصر مراقبتی و پوششی در محل و انتقال یگان‌های عمده به مناطق تجمع پیش‌بینی شده.

«۲» آماده نمودن یگان‌های زرهی برای زدن ضربت در مناطقی که آب فرا نگرفته بر اساس طرح و تدبیر نیروی زمینی.

«۳» آماده نمودن یگان‌های پیاده و پیاده مکانیزه (منهای وسایل و جنگ‌افزار سنگین) برای اجرای عملیات متناسب با توانایی، وضع زمین و وضعیت دشمن.

«۴» تشکیل تیم‌های ضربت از ترکیب (هوانیروز، نیروهای نامنظم، سپاه پاسداران، یگان‌های پیاده و پیاده مکانیزه با پشتیبانی نیروی هوایی و توپخانه) به منظور انهدام، به ستوه آوردن، ممانعت از فرار و کاهش توان رزمی دشمن.

«۵» تعیین تیم‌های تخلیه و تخریب وسایل باقی‌مانده دشمن.

(ت) اقدامات استانداری خوزستان در وضعیت یکم:

پیش‌بینی جهت تخلیه و اسکان اهالی دهات و مزارعی که آب فرا گرفته و پیش‌بینی جبران خسارات وارده بر مردم.

ب- توصیه‌های ستاد مشترک:

(۱) یک گردان تانک ام-۴۷ و یک گروهان تانک چیفتن از تیپ ۳۷ و عناصر پیاده در منطقه عمومی ماهشهر آبادان باقیمانده و بقیه پرسنل برای بازپس گرفتن بخش غربی خرمشهر به کار روند.

(۲) لشکر ۱۶ زرهی آماده باشد که ابتدا در منطقه الله‌اکبر و سپس در مناطق سرپل ذهاب، سومار و ایلام برای ادامه عملیات تعرضی به کار رود.

(۳) منطقه سوسنگرد به باقیمانده تیپ ۵۵ سپرده شد و یک گردان پیاده لشکر ۷۷ زیر امر تیپ ۵۵ هوابرد قرار داده شود.

(۴) منطقه دب حردان و بخش خاوری کارون بین اهواز و آبادان به سپاه پاسداران خراسان و خوزستان و بخش کرخه کور، سوسنگرد، هویزه از نظر هدایت عملیات نامنظم به هم‌زمان دکتر چمران واگذار گردد.

(۵) لشکر ۹۲ زرهی ارتفاعات الله اکبر را تحکیم و متناسب با توانایی عملیات تعرضی را به منطقه بستان و فکه کشانیده و با هماهنگی تیپ ۸۴ پیاده دشمن را مجبور به ترک پای پل کرخه می نماید.

(۶) در منطقه هر لشکر عملیات نامنظم با مشارکت فعال پرسنل پیاده لشکر، هوانیروز، نیروی هوایی، سپاه پاسداران و نیروهای نامنظم سریعاً طرح ریزی و پس از تصویب لشکر فوراً به مرحله اجرا گذارده شود.

(۷) وسایل و نیازمندی های عملیات نامنظم از قبیل انواع مهمات، انواع خرج ها، جمینی ها، ماسک ها و نظایر آن را سریعاً اعلام و تا آنجا که در نقاط آماد محلی وجود دارد پشتیبانی و بقیه را درخواست نمایند.

(۸) از سازمان های دولتی و نیروهای مردمی و همه امکانات تخلیه و تخریب محلی استفاده نمایند.

پ- وضعیت دوم: باز شدن آب سدها بدون بارندگی

(۱) امکان عقب نشینی منظم دشمن بدون غافلگیری وجود دارد.

(۲) در این وضعیت نیز مانند وضعیت یکم عمل شده با این تفاوت که تماس نیروهای منظم مخصوصاً پیاده و پیاده مکانیزه با دشمن قطع نشده و هدایت عملیات نامنظم ضمن حفظ تماس نیروهای منظم انجام خواهد گرفت.

(۳) نیروی هوایی و هوانیروز در این حالت مهم‌ترین نقش را برای انهدام قوای دشمن خواهند داشت.

ت- دستورات هماهنگی:

(۱) نیروی زمینی ضمن تماس و هماهنگی با نیروی هوایی، دریایی، سپاه پاسداران و گروه‌های مسلح منطقه و مقامات محلی ذیربط نسبت به تهیه طرح مربوطه اقدام نماید.

(۲) اداره دوم هرگونه تغییرات در برآورد وضعیت دشمن را به نیروها و اداره سوم ارسال دارند.

(۳) طرح‌های مزبور سریعاً آماده شده و به ستاد مشترک (اداره سوم) ارسال دارند.

۴- اداری و لجستیکی:

برابر با روش جاری

۵- فرماندهی و مخابرات

الف- مخابرات: برابر با روش جاری

ب- فرماندهی:

(۱) قرارگاه ستاد مشترک تهران

// (۲) قرارگاه نزاجا

// (۳) قرارگاه نهاجا

// (۴) قرارگاه نداجا

۴۶ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

(۵) قرارگاه فرماندهی عملیاتی اروند ماهشهر

رسید اطلاع دهید.

جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران

سرتیپ ولی فلاحی

محاسن باز کردن سد کارون:

- ۱- ایجاد وحشت در دشمن
- ۲- قطع جاده و ایجاد راه ارتباطی با پل شناور و طراده به احتمال ۸۰ درصد
- ۳- آب گرفتگی مواضع دشمن در جبهه آبادان
- ۴- آب گرفتگی قسمتی از مواضع جبهه اهواز و محدودیت مانور دشمن
- ۵- ایجاد مشکل برای رساندن تدارکات به جبهه اهواز
- ۶- محدود شدن موضع دشمن در جبهه اهواز و آبادان
- ۷- رهایی موقت یگان‌های خودی برای مدتی کوتاه از درگیری مستقیم
- ۸- انهدام و از بین رفتن سدهای خاکی دشمن به احتمال ۵۰ درصد

معایب باز کردن آب:

- ۱- آب گرفتگی و انهدام سدهای خاکی و مواضع تیپ ۱ زرهی با احتمال ۵۰ درصد
- ۲- مشکل عقب کشیدن یگان‌ها با انحصار راه ارتباطی موجود
- ۳- آسیب‌پذیری تیپ ۱ در برابر تکه‌های هوایی دشمن هنگام عقب روی
- ۴- اشکال پیدا کردن موضع نزدیک برای یگان‌های جبهه اهواز و همچنین خطر احتمالی دور نگه داشتن یگان‌ها از اهواز.
- ۵- اشکال تهیه مواضع جدید پس از نشستن آب.
- ۶- آسیب‌پذیری یگان‌ها پس از موضع‌گیری در برابر تکه‌های دشمن
- ۷- عدم اطلاع کامل از عکس‌العمل دشمن و انتخاب راه‌کار مناسب و مبارزه با آن.
- ۸- عدم اطلاع کامل از پیش‌بینی‌های دشمن و مقدورات او در برابر مبارزه با سیل.

- ۹- کمبود وسایل مهندسی در حال حاضر برای مبارزه با سیل برای یگان‌های خودی.
- ۱۰- محدودیت نیروی هوایی خودی و هوانیروز برای ضربت زدن.
- ۱۱- مشکل از بین بردن سدهای خاکی دشمن و کانال‌ها که احتمالاً دشمن آنرا به سمت کارون هدایت می‌کند.
- ۱۲- مشکل باز کردن آبروهای بالاتر از کیلومتر ۴۰ که دشمن آن‌ها را بسته و مانع عبور آب از کارون به سمت کوشک و شلمچه می‌شود.
- ۱۳- مشکل جاده جفیر به عنوان یک سد خاکی و هدایت آب از همان محل به داخل رودخانه کارون.
- ۱۴- مشکل پادگان حمید و جاده آن به عنوان یک سد خاکی و عبور آب به طرف خونین‌شهر از شرق جاده.
- ۱۵- مشکل عدم اطلاع کامل از محل‌های آب گرفتگی و مقدار آب مورد نیاز کارون تا رسیدن به حد سیلابی به علت رسوبات سال گذشته و وضع نامعلوم کارون.

مشکلات سیاسی باز کردن آب:

- ۱- مشکل تخلیه ساکنان دهات اطراف کارون.
- ۲- مشکل اسکان مردم تخلیه شده.
- ۳- ایجاد بدبینی در مردم نسبت به ارتش و قدرت قوای مسلح در جنگیدن با دشمن.
- ۴- مشکلات انهدام زراعت کشاورزان و دام‌ها.
- ۵- استفاده تبلیغاتی ضد انقلاب و ستون پنجم دشمن و تشدید ناراضیاتی‌ها.

راه‌کار پیشنهادی:

- ۱- آب فعلاً به صورت ایجاد سیلاب یعنی بیش از ۵۰۰۰ متر مکعب در ثانیه باز نشود.
- ۲- برای پیشگیری از خطرات احتمالی، شکستن سد یا باز کردن اجباری سد در اثر بارندگی‌های شدید آتی مقداری از آب سد تخلیه شود. (این مقدار بایستی کمتر از ۲۰۰۰ متر مکعب در ثانیه باشد)

راه‌کار پیشنهادی در صورت تصمیم به باز کردن آب بیش از ۵۰۰۰ متر مکعب:

- ۱- اتمام و آماده کردن سد کرخه.
- ۲- اتمام و آماده کردن کانال بزرگ.
- ۳- باز کردن آب کارون محدود به ۵۰۰۰ متر مکعب در ثانیه.
- ۴- باز کردن آب سد دز به طوری که این سیلاب هر چه بیشتر مداومت داشته باشد. بدیهی است بایستی همه این آب‌ها هم‌زمان و یک‌نواخت شده و به منظور تشکیل آب گرفتگی منطقه حداکثر آب جاری شود.
- ۵- پس از پایین آمدن آب از سد ۳ قوسی کارون در صورت نیاز و ضرورت و حصول نتیجه مطلوب از باز کردن تونل ۷ و مداومت سیل.

۴۹ ت

۵۹/۱۱/۷

[تخریب سد خاکی دشمن]

۱- کلیات

- الف: بستن جاده اهواز خرمشهر که به وسیله دشمن شکافته شده است.
ب: شکافتن سد خاکی که دشمن برای ممانعت از نفوذ آب ایجاد کرده است.
پ: منطقه عمل عملیات تیپ ۱ لشکر ۹۲ زرهی بین کرخه کور و کارون.

۲- مأموریت

سپاه پاسداران خراسان مأموریت دارد که با همکاری و هماهنگی تیپ ۱ لشکر ۹۲ و گردان مهندسی لشکر و ستاد عملیات نامنظم جاده‌ای که بین اهواز خرمشهر به وسیله دشمن شکافته شده، پر نموده و سد خاکی احداثی به وسیله دشمن را تخریب نماید.

۳- تدبیر عملیات

عملیات به ۳ مرحله تقسیم می‌گردد. ترجیحاً در ۳ شبانه‌روز هر مرحله ۲۴ ساعت:
الف- عملیات مرحله یکم، ایجاد و احداث کانال و سد خاکی تا نزدیکی‌های محل بریدگی جاده، در این مرحله:

(۱) ۳ بلدوزر از سپاه خراسان شرکت می‌کنند.

(۲) ۲ لودر از گردان مهندس لشکر در اختیار سپاه خراسان قرار داده می‌شود.

(۳) ۲ دستگاه بلدوزر از تیپ ۱ لشکر ۹۲ زرهی در اختیار خراسان قرار داده می‌شود.

(۴) توپخانه لشکر ۹۲ بنا به درخواست سپاه آتش اجرا می‌کند.

(۵) تیپ ۱ لشکر ۹۲، سپاه خراسان را بنا به درخواست و متناسب با امکانات، پشتیبانی می‌کند.

ب- مرحله دوم، بستن بریدگی جاده:

(۱) توپخانه لشکر ۹۲ زرهی با تمام توانایی هر نوع آتش دشمن را روی محل بریدگی خنثی می‌کند.

(۲) گد مهندس لشکر ۱۰ کامیون سنگ و تعداد مورد نیاز کیسه و کامیون در اختیار سپاه می‌گذارد.

(۳) تیپ ۱، سپاه پاسداران خراسان را بنا به درخواست و متناسب با امکانات، پشتیبانی می‌کند.

پ- مرحله سوم: تخریب سد خاکی

(۱) گردان مهندس لشکر ۹۲ تعداد ۱۵۰۰ تی‌ان‌تی در اختیار سپاه خراسان قرار می‌دهد.

(۲) غواص ستاد عملیات نامنظم در اختیار سپاه خراسان قرار می‌دهد.

(۳) گد مهندس لشکر از آتش‌نشانی اهواز ۲ دستگاه پمپ آب یا ماشین آبپاش با فشار قوی دریافت و در اختیار سپاه خراسان قرار می‌دهد.

(۴) توپخانه لشکر ۹۲ آماده می‌گردد که آتش تمرکزی روی سد خاکی اجرا نماید. محل دقیق اجرای آتش با هم‌آهنگی توپخانه لشکری و سپاه خراسان تعیین گردد.

(۵) تیپ ۱ لشکر ۹۲ آماده باشد ۶ قبضه تفنگ ۱۰۶ م م در محل کانال و

سد خاکی احداثی جدید مستقر و نسبت به تخریب و یا ایجاد شکاف

در سد خاکی دشمن به طور آزمایشی اقدام نماید.

(۶) ستاد عملیات نامنظم خوزستان آماده گردد متناسب با توانایی نسبت

به ایجاد شکاف در سد خاکی از طریق اژدر بنگال یا خرج گذاری با

هم آهنگی سپاه خراسان اقدام نماید.

(۷) هوانیروز بنا به درخواست سپاه خراسان از منطقه سدهای خاکی که

به وسیله دشمن ایجاد شده است شناسایی و نتیجه را در اختیار سپاه

خراسان و تیپ ۱ و رکن دوم لشکر ۹۲ قرار خواهد داد.

ت- همکاری و هم آهنگی لشکر ۹۲ و ستاد عملیات نامنظم و استانداری

خوزستان با سپاه خراسان الزامی است.

۴- دستورات اداری و لجستیکی

لشکر ۹۲ زرهی مسئولیت پشتیبانی لجستیکی از عملیات موصوف تا آنجا

که امکان دارد به عهده دارد و درخواستها از سپاه خراسان مستقیماً به رکن

چهارم لشکر ارسال می گردد.

۵- فرماندهی:

مسئولیت اصلی اجرای طرح با فرماندهی سپاه خراسان بوده و تیپ ۱

لشکر ۹۲ و گردان مهندسی لشکر و ستاد عملیات نامنظم خوزستان متناسب

با حداکثر توانایی سپاه خراسان را یاری می کند. چنان چه به علل پیش بینی

نشده مشکل یا مشکلاتی در اجرای طرح در هر یک از مراحل سه‌گانه پیش
آمد، جانشین رئیس ستاد مشترک را آگاه فرمایید.
جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران
سرتیپ فلاحی

قرارگاه تاکتیکی نزا جا در جنوب نسخه ۲ از ۲۰ نسخه

لشکر ۱۶ زرهی (۳)

حمیدیه - خوزستان

طرح بهره‌برداری از پیشرفتگی آب بهمن ماه - ۱۳۵۹

مدرک نقشه: ۱:۵۰۰۰۰ منطقه حمیدیه سوسنگرد د گ ۴

۱- وضعیت:

الف- دشمن: به گزارش نوبه‌ای از رکن ۲ مراجعه شود.

ب- خودی:

(۱) نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه پدافند می‌نماید.

(۲) لشکر ۹۲ زرهی در منطقه مربوطه پدافند می‌نماید.

(۳) نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران یگان‌های زمینی را پشتیبانی می‌نماید.

(۴) هوانیروز مستقر در اهواز از یگان‌های زمینی پشتیبانی می‌نماید.

ب- زیر امر و جدا شده:

به طرح پدافندی شماره $\frac{۱۳}{۹۹-ح-ی}$ مراجعه شود.

ت- مفروضات:

(۱) دشمن قبل از اجرای این طرح قادر به اجرای تک به مواضع یگان‌های خودی نمی‌باشد.

(۲) سرعت جریان آب فرصت تخلیه وسایط و وسایل را به دشمن نخواهد داد.

۲- مأموریت:

لشکر ۱۶ زرهی ضمن ادامه عملیات پدافندی در محور سوسنگرد حمیدیه آماده می‌شود از ساعت (س) روز (ر) یگان‌هایی را که در معرض آب گرفتگی می‌باشد به منطقه امن تخلیه و هم‌زمان با نفوذ آب در مواضع دشمن حداکثر ضایعات را به دشمن وارد سازد.

۳- اجراء

الف- تدبیر عملیات پیوست الف کالک آب گرفتگی منطقه:

(۱) مانور: لشکر ۱۶ زرهی با ابقاء قسمت اعظم یگان‌های خود در مواضع فعلی و اجرای آتش مستقیم و غیر مستقیم تیپ ۲ ل ۹۲ را با تأمین کامل به شمال جاده سوسنگرد حمیدیه تغییر مکان می‌دهد.
(۲) آتش: تقدم آتش در منطقه تیپ ۲ ل ۹۲ می‌باشد.

ب- تیپ ۱ زرهی:

(۱) با ایجاد خاکریز به ارتفاع مناسب از غرب آبادی قدیر تا حوالی شمال غربی مرعی خرابه.

(۲) هم‌زمان با تغییر مکان تیپ ۲ و پیشرفتگی آب در مواضع دشمن از جابجایی دشمن جلوگیری و در صورت تغییر مواضع دشمن با اجرای تیر مستقیم و غیرمستقیم نیروهای او را منهدم نمایید.

(۳) در صورت نفوذ احتمالی آب به مواضع تیپ ضمن حفظ تماس با دشمن رده به رده به شمال جاده سوسنگرد و جلالیه تغییر مکان نمایید.

پ- تیپ ۲ لشکر ۹۲:

(۱) با هماهنگی تیپ ۱ خاکریز تیپ ۱ را از شمال غربی مرعی خرابه تا شرق آبادی جلالیه ادامه دهید.

(۲) آماده باشید با پیشرفت تدریجی آب ابتدا پاسگاه فرماندهی و سپس یگان‌های در خط را به شمال جاده جلالیه - حمیدیه تغییر مکان دهید.

(۳) در تمام مدت تماس با دشمن را حفظ نمایید.

(۴) با گماردن پرسنل پیاده در مواضع مقدم در صورت تغییر مکان دشمن بنا به دستور دشمن را تعقیب و نابود نمایید.

ت- تیپ ۵۵ هوابرد:

آماده باشید یگانی با استعداد یک الی ۲ دسته به عنوان شکار تانک زیر امر گروه رزمی ۲۲۴ قرار دهید.

ث- گروه رزمی ۲۹۱:

(۱) در مواضع فعلی باقی بمانید.

(۲) تیپ ۲ ل ۹۲ را با آتش پشتیبانی نمایید.

ج- گروه رزمی ۲۲۴:

(۱) در محل باقی بمانید.

(۲) در صورت تغییر موضع دشمن با اجرای تیر مستقیم جناح راست دشمن را منهدم نمایید.

(۳) در صورت عقب‌نشینی دشمن بنا به دستور با اجرای تک محدود محلی، او را منهدم نمایید.

چ- گردان ۲۵۲ سوار زرهی:

(۱) خاکریز موجود را تا آبادی قدیر تکمیل نمایید.

(۲) در محل باقی بمانید.

(۳) در صورت تغییر موضع دشمن نیروهای دشمن را با اجرای تیر مستقیم

و غیر مستقیم نابود سازید.

(۴) در صورت نفوذ احتمالی آب به مواضع گردان به مواضع مناسبی در

عقب تغییر مکان نمایید.

(۵) در تمام مراحل تماس با دشمن را حفظ نمایید.

ح- توپخانه لشکری:

(۱) در محل باقی بمانید.

(۲) پس از آغاز پیشروی آب در مواضع دشمن با اجرای تمرکزات در ۳

خط متوالی از تغییر مکان دشمن جلوگیری و نیروهای او را نابود

سازید.

(۳) تقدم آتش در منطقه تیپ ۲ ل ۹۲ می‌باشد.

خ- گردان ۴۴۶ مهن:

(۱) مواضع یگان‌ها را از نظر خاکریز و سایر تسهیلات مهندسی پشتیبانی

نمایید.

(۲) گروهان‌های مهندسی در پشتیبانی یگان‌های در خط را تقویت نمایید.

(۳) در صورت آب گرفتگی جاده حمیدیه سوسنگرد نسبت به بریدن و

احداث پل پِلی جهت عبور و مرور یگان‌ها اقدام نمایید.

د- گردان ۴۷۵ مخابرات:

ارتباط یگان‌ها را در تمام مدت کنترل و برقرار نمایید.

ذ- دستورات هماهنگی:

(۱) یگان‌ها با توجه به طرح عملیاتی نامنظم $\frac{۱۵ \text{ پ س}}{۵۹/۱۲/۱۱}$ تیم‌های عملیاتی

نامنظم خود را آماده تا بنا به دستور در منطقه خود وارد عمل سازید.

(۲) خودروهای از کار افتاده و دست و پاگیری را به بنه گروهان تغییر مکان دهید.

(۳) از گذاشتن مهمات روی زمین اکیداً خودداری نمایید.

(۴) فرماندهان موظفند افراد پاسدار، بسیج، گروه چمران، ژاندارمری زیر امر خود را از اجرای دقیق طرح آگاه نمایند.

(۵) نیروهای منظم و نامنظم منطقه (پاسدار، بسیج، گروه چمران، ژاندارمری) حق جدا شدن از یگان‌های نظامی خود را نداشته مگر بنا به دستور و کسب اجازه.

(۶) یگان‌ها هرگونه حرکت دشمن به منطقه عقب با ذکر مختصات سریعاً گزارش تا از امکانات نیروی هوایی، هوانیروز، توپخانه در انهدام آن استفاده گردد.

(۷) فرماندهانی که در اجرای دقیق طرح تعلل ورزند مقصر بوده و برابر مقررات رفتار می‌شود.

(۸) هم‌آهنگی دقیق باید بین یگان‌های منظم و نامنظم در اجرای طرح در تمام مراحل باید اجرا گردد.

(۹) هرگونه حوادث و رویدادهای منطقه بلافاصله باید به ستاد لشکر ۱۶ گزارش شود.

(۱۰) تغییرات اجرای طرح به صورت دستور جزء به جزء ابلاغ خواهد شد.

۴- پشتیبانی خدمات: برابر روش تدارکاتی لشکر اجرا خواهد شد.

۵- فرماندهی و مخابرات:

الف- مخابرات: برابر دستور کار مخابراتی

ب- فرماندهی:

(۱) پاسگاه فرماندهی لشکر در قرارگاه اصلی مختصات (۹۱۲۰۰ - ۶۱۳۰۰)

(۲) در صورت تغییر پاسگاه فرماندهی متعاقباً ابلاغ خواهد شد.

(۳) محل پاسگاه فرماندهی خود را در صورت تغییر گزارش نمایید.

(۴) رسید اطلاع دهید.

ف ل ۱۶ زرهی: سرهنگ ستاد سیروس لطفی

از: ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم (عملیات)

شماره: ۱۳-۴۸-۲۰۱

به: گیرندگان مراجعه شود

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۲۸

پیوست: یک برگ

موضوع: تشکیل گروه کار بررسی عملیات آب

بدین وسیله یک برگ امریه ۱۱۶-۰۸-۲۰۱ - ۱۳۵۹/۱۲/۱۹ نذا (مد عملیات) به پیوست ارسال می گردد. خواهشمند است دستور فرمایید با توجه به موارد زیرین اقدام نمایند:

۱- نمایندگان نیروی هوایی، دریایی و ژاندارمری نماینده خود را برای تشکیل گروه کار به لشکر معرفی و هر ۲۴ ساعت با کسب وضعیت آب از سازمان مربوطه مراتب را به لشکر اعلام دارند.

۲- سپاه پاسداران و ستاد عملیات نامنظم (گروه آقای دکتر چمران) یک نفر نماینده برای تشکیل گروه کار به لشکر معرفی و گزارش وضعیت آب را هر ۲۴ ساعت یک بار به لشکر اعلام دارند.

۳- یگان های تابعه لشکر هر ۲۴ ساعت یک بار وضعیت و پیشرفت آب در منطقه مربوطه را به لشکر گزارش نمایند.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی: سرهنگ ستاد قاسمی

قسمت سوم

پیام‌ها و دستورات

شماره:

از: قرارگاه تاکتیکی جنوب

به: اهواز تیمسار جانشین سماجا «آنی - خیلی محرمانه» تاریخ: ۵۹/۱۱/۷

آگهی به: ر سماجا ۳ (تهران)

نذاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) بازگشت به شماره ۰۹-۰۸-۲۰۱ -
۵۹/۱۱/۶ به دستورالعمل شماره ۹۰۸-۰۶-۲۰۱ - ۵۹/۱۱/۳ سماجا ۳

[درباره دستورالعمل سماجا ۳]

با بررسی‌هایی که شخصاً از دستورالعمل بالا به عمل آوردم نتیجه چنین است که
به آگاهی می‌رساند:

۱- نارسایی‌ها زیاد است، نقشه آب گرفتگی‌ها در دسترس نیست. نیروی زمینی در این
تصمیم‌گیری‌های مربوط به باز کردن آب و باتلاقی کردن منطقه با داشتن
مسئولیت‌های سرزمین تمام و تمام شرکت داده نشد و تصمیم‌گیرندگان اغلب
عناصر غیرنظامی در سطح استان خوزستان بوده‌اند. برای دشمن ۶ وضعیت در نظر
گرفته شده که برای هر کدام باید یک طرح تهیه شود و این طرح حداقل تا رده
گروهان کتبی تهیه شده و به کلیه پرسنل گروهان تفهیم گردد.

برای نیروهای مسلح، ۵ اقدام توصیه می‌شود و در بعضی از این اقدامات
سپاهیان پاسدار و نیروهای نامنظم دیگر باید با نیروهای نظامی ترکیب شوند و
لیکن روابط و سایر مشخصات تعیین شده است و معلوم نیست که این‌ها آیا از
طرح‌های لشکرها تمکین خواهند کرد یا خیر و در بعضی موارد بدون در نظر گرفتن
امکانات تحرک نیروی زمینی، لشکرها از کوه‌های الله‌اکبر تا ارتفاعات دوسلک و عین
خوش، ایلام، سومار و سرپل ذهاب حرکت داده می‌شوند و عملیات ضربت با تانک‌ها

و تشکیل تیم‌های ضربت مرکب از هوانیروز و پاسداران و نیروهای نامنظم و یگان‌های پیاده، توپخانه و هوایی و آماده کردن یگان‌های پیاده و پیاده مکانیزه منهای سلاح و وسایل سنگین برای اجرای تصمیمات مبهم در مناطق مبهم، این‌ها مجموعه تدابیری است که برای اجرای مأموریت حمله و انهدام دشمن در منطقه دستور داده می‌شود، در حالی که با داشتن این مأموریت تعرضی، دستی دستی با باتلاقی کردن زمین عملیات، موانع عمدی در پیش پای خودی به وجود می‌آوریم.

۲- مجموعه اقدامات بالا که با نارسایی‌هایی که بعضاً ذکر شد با نبودن زمان چگونه به صورت طرح‌های متعدد از رده نیروی زمینی تا رده گروهان تهیه شود؟ در حالی که روز ۵۹/۱۱/۹ آب سد باز می‌شود و دستورالعمل کتبی ستاد مشترک در روز ۵۹/۱۱/۳ تهیه و در روز ۵۹/۱۱/۸ در دزفول در قرارگاه مقدم تاکتیکی نزاجا به دست اینجانب می‌رسد، درحالی که پیام‌های مربوط به بازکردن آب دزفول مستقیماً به این جانب مخابره می‌گردد.

۳- همان‌طوری که طی شماره‌های پیروی فوق به عرض رسیده است قرارگاه نزاجا و حتی اداره سوم سماجا تا قبل از وصول شماره‌های پیروی فوق که از قرارگاه تاکتیکی جنوب صادر شده است هیچ‌گونه اطلاعی از انجام طرحی که قرار بوده است از ۵۰۰ - ۵۹/۱۱/۹ اجرا شوند نداشته فقط مراتب طی شماره‌های ۵۰ - ۵۹/۱۱/۸ و ۵۱ - ۵۹/۱۱/۸ مستقیماً به قرارگاه تاکتیکی جنوب ابلاغ گردیده بود و حتی تا ساعت تهیه پیام ۱۵۰۰ ۵۹/۱۱/۹ قرارگاه تاکتیکی نزاجا اطلاعی ندارد که آیا طرح اجرا گردیده یا خیر. مسلماً اداره سوم سماجا هم در این مورد اطلاعی ندارد. زیرا برابر روش جاری کوچک‌ترین خبرها و اتفاقات و دستورات سریعاً از مرکز فرماندهی یا عملیات سماجا به نزاجا ابلاغ می‌گردد، در صورتی که در مورد این موضوع مهم که نیاز به همکاری و هماهنگی کلبه نیروهای نظامی و مردمی و سایر وزارتخانه‌ها دارد خبر آن تاکنون

ابلاغ نگردیده است. دستورالعمل شماره ۹۰۸-۰۶-۲۰۱۰-۹-۵۹/۱۱/۳ باشد تا توجه به اینکه مفاد دستورالعمل بیشتر جنبه توصیه‌های ستاد مشترک را داشته و حتی زمان اجرای دستورالعمل و تاریخ طرح‌های نیروها و سایر سازمان‌های ذی‌نفع به سماجا در آن مشخص نگردیده چنین استنباط می‌گردد که دستورات ابلاغی به قرارگاه تاکتیکی جنوب جدا از دستورالعمل فوق بوده که نزاجا هیچ‌گونه اطلاعی از آن ندارد.

۴- با توجه به محدودیت‌های موجود هوانیروز از نظر واگذاری هلی‌کوپتر درخواست هلی‌کوپتر به شرح فوق و به علت عدم اطلاع از اجرای طرح و هم‌آهنگی‌های قبلی و نامشخص بودن تعداد هلی‌کوپتر مورد نیاز به قرارگاه تاکتیکی جنوب طی همین شماره اعلام تا دستورات لازم در مورد واگذاری هلی‌کوپتر مورد نیاز توسط تیمسار فرماندهی نزاجا صادر گردد.

۵- به هوانیروز ابلاغ گردید تا آمادگی واگذاری هلی‌کوپتر را با توجه به محدودیت‌های موجود داشته باشد.

ج ت ف نزاجا سرتیپ خزاعی

از: قرارگاه تاکتیکی نزااجا در جنوب

شماره:

به: تیمسار جانشین ر سماجا (سماجا ۳)

تاریخ: ۵۹/۱۱/۷

[طرح آب گشایی سد دز]

از طریق تماس حضوری با سرکار سرهنگ پورموسی و سرکار سرهنگ قاسمی فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اطلاع حاصل گردید که گویا تقریباً طرح آب گشایی سد دز به مرحله اجرا خواهد آمد. لذا با توجه با دلایل آشکار زیر بدین وسیله مخالفت خود را با اجرای طرح مزبور روی منطقه اهواز تا خرمشهر اعلام می‌دارد. خواهشمند است مقرر فرمایید نظرات توجیهی ستاد مشترک را هرچه زودتر به این نیرو ابلاغ دارند.

۱- به گسترش آب در مناطق دلخواه طبق آنچه که اجرا کنندگان طرح ارائه می‌دهند، نمی‌توان زیاد مطمئن بود. ممکن است مناطق تحت اشغال یگان‌های خودی نیز زیر آب رود و یگان‌ها مجبور به تخلیه منطقه شده و به عقب و به مناطق خشک مراجعت نمایند. در چنین وضعیتی بسیاری از مناطق تحت اشغال زیر کنترل خودی بدون مدافع مانده و امکان اشغال و تصرف بعدی آن مناطق از طرف دشمن زیادتر گردد و به علاوه دیوارهای خاکی، کانال‌های پیش‌بینی شده به هیچ‌وجه اطمینان بخش نمی‌تواند باشد، ممکن است این دیوارها از طریق عوامل متعدد نظیر فشار آب و شیب داخل کانال، بمباران هوایی دشمن، آتش‌های متمرکز گردان‌های توپخانه دشمن اقدامات چریکی و هواخواهان دشمن در منطقه و عملیات هلی‌برن دشمن شکسته شده و آب به مناطق خودی هدایت شده وسایل و تجهیزات و تأسیسات یگان‌های نظامی و خانه و کاشانه‌ها و تأسیسات غیرنظامی را در ساعات تاریکی و روشن آب فرا گرفته و همه چیز را به نابودی بکشاند.

۲- اجرای طرح آب، هرگونه کشت و زرع، باغات، دهات و مناطق مسکونی تحت اشغال

نیروهای دشمن و خودی را به نابودی کشانده و ممکن است سبب تلفات جانی بی شمار نیز گردد. با این اوضاع و احوال علاوه بر رنج و عذاب و جدایی برای ما، دنیا ما را مورد تمسخر قرار خواهد داد. اگر دشمن و یا دشمنان از موسسات خیریه جهانی برای کمک به سیل زدگان ایران کمک بخواهد (که مسلماً خواهند خواست) و اگر موسساتی حاضر شوند که به کمک سیل زدگان بشتابند (که مسلماً تعدادی خواهند شتافت) پاسخ کشور به این عمل که معمولاً غیر انسانی نیز برخواهند شمرد چه خواهد بود؟

۳- اجرای طرح آب هر گونه مانور و حرکت برای ما و همچنین برای دشمن در منطقه آب گرفته غیر ممکن خواهد ساخت. در این وضعیت به دشمن این امکان داده خواهد شد که در پناه این مواضع ایجاد شده به وسیله ما، با خیال راحت به تجدید قوا و تجدید سازمان خود بپردازد و همچنین به دشمن این امکان را نیز خواهد داد که قسمت بزرگی از نیروهای خود را در معابر شمالی تر و خطرناک و یا در مناطق غرب کشور متمرکز نموده، مناطق شمالی خوزستان و یا مناطق دیگر را با نیروی عظیم تر از نیروهای موجود مورد تهدید بسیار جدی قرار دهد و توفیق بسیار بزرگی به دست آورد.

۴- با توجه به این که آب گیری به طور آهسته و در مدت چند روز انجام خواهد گرفت با توجه به این که دشمن قبلاً اطلاعات کاملی از این طرح به دست آورده است و بالاخره با توجه به این که دشمن در منطقه هواخواهان قابل توجه و جاسوسان مجهزی دارد به طور ۱۰۰ درصد دشمن در همان ساعت اولیه از باز شدن آب مطلع گشته و طرح مخالف خود را که به سبب وقوف کامل تهیه کرده است به مورد اجرا گذاشته و یگان های خود را به مناطق آماده شده هدایت و سپس ما را به سبب این که مدت ها خیال او را از هر گونه عملیات ما بر علیه وی راحت کرده ایم مورد

مسخره قرار خواهد داد. به خصوص به دنیا اعلام خواهد نمود که ارتش ایران در اثر ترس از ارتش عراق و جلوگیری از نابودی خود حتی جان، مال، زندگی و ملت خود را به هیچ شمرده و آن را به نابودی کشانده است و یک چنین وضعیتی با کدام منطق می‌تواند این‌گونه عملیات مردم پسند دشمن را در داخل و خارج خنثی نماید.

۵- اجرای طرح آب، اقدامات دفاعی ارتش ایران را در مقابل ارتش عراق چه در داخل و چه در خارج به غلط یک دفاع ورشکسته و منتهی به سقوط نشان خواهد داد، خود این عمل صرف‌نظر از سرافکنندگی داخلی و خارجی باعث افزایش میل جنگ‌جویی ملت و افراد نیروهای خصم و کشورهای وابسته گشته و آن‌ها را در اجرای اقدامات تعرضی خود بر علیه استقلال مملکت و آزادی هم‌وطنان و پیروزی انقلاب مصمم‌تر خواهد ساخت.

۶- اجرای طرح آب امکان هرگونه عملیات گشت‌زنی، عملیات چریکی و هرگونه عملیات نظامی دیگر را غیرممکن و بسیار بسیار محدود و مشکل خواهد نمود و ما را مجبور خواهد کرد که حتی از دفاع خط تماس نیز دست کشیده و یگان‌ها را به منطقه عقب هدایت نماییم.

۷- این عمل به مخالفان ارتش جمهوری اسلامی ایران امکان خواهد داد که دلایل مردم‌پسند و محکمی برای مسموم کردن افکار ملت و اولیای دولت به ادعاهای قبلی خود که می‌گفتند و همچنین می‌گویند این ارتش غیر مکتبی بوده و کارایی جنگی ندارد پیدا نموده و برای رسوا کردن ارتش و نابودی آن، این دلایل را به عنوان مدارک غیر قابل انکار شب و روز به مردم جهان ارائه نمایند و بگویند چون ارتش در خوزستان در شرف نابودی و یا در حال فرار از جبهه بود، طرح آب را اجرا کردند و یا اجرا کردیم. این فقط طرح آب نبود که هم ارتش و هم مملکت را در

زمستان ۵۹ از سقوط حتمی نجات داد.

۸- برای نیروی زمینی که دشمن را مدت‌ها است متوقف کرده بود دفاع مؤثری را در منطقه هدایت می‌نماید. مسلم است که دست زدن به اجرای طرح آب با همه معایب و فجایع ذکر شده در بالا که به طور حتم کمتر و خلاصه‌تر از آنچه اتفاق خواهد افتاد ذکر شده است هیچ‌گونه ضروریات تاکتیکی و یا الزامات استراتژی وجود ندارد.

۹- نیروی زمینی با داشتن مسئولیت‌های سرزمینی به صراحت به عرض می‌رساند که معتقد است اجرای طرح آب عملی است بر خلاف عملیاتی ارتش و منافع ملت و مملکت و محتملاً عملی است در جهت خواسته‌های تبلیغاتی و تاکتیکی دشمن و استدعا می‌نماید موضوع مورد بررسی مجدد قرار گرفته شود. در صورتی که عوامل توجیه کننده وجود نداشته باشد مراتب به این نیرو اعلام و سپس طرح به اجرا درآید.

ف نازجا سرتیپ ظهیرنژاد

از: ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران «خیلی محرمانه» شماره:

به: فرماندهی نیروی زمینی، نیروی دریایی، نیروی هوایی ج ۱ و ژاندارمری کل کشور تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۸

[احتمال سیل و نجات سیل‌زدگان]

بر اساس تجارب حاصله در بهمن ماه سال‌های ۴۷ و ۴۸ سیل قسمت اعظم مناطق آب گیر خوزستان را فرا گرفته است. احتمال سیل در روزهای اخیر وجود دارد و در سیل سال گذشته نیروی زمینی، نیروی دریایی و ژاندارمری نقش فعالی در نجات جان سیل‌زدگان داشته‌اند، لذا سازمان‌های بالا به ویژه هوانیروز در اسرع وقت آمادگی لازم در پایگاه مسجد سلیمان داشته باشد. بدیهی است ستاد امداد سیل‌زدگان ستاد لشکر ۹۲ زرهی خواهد بود.

جانشین رئیس ستاد مشترک سرتیپ فلاحي

۷۰ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

از: ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران شماره: ۵۰

به: قرارگاه مقدم نزاجا در دزفول «خیلی محرمانه» تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۸

[ساعت س]

ساعت (س) ساعت ۵ صبح روز پنجشنبه نهم بهمن ماه از مبدأ و ساعت ۴۲ به اضافه س در اهواز و ساعت ۹۰ به اضافه س در خرمشهر خواهد بود. بر اساس جلسه هماهنگی مورخه ۵۹/۱۱/۶ اقدامات لازم را در زمینه تغییر مکان یگان‌ها را به نحوی معمول فرمایند که زمین اجازه هیچ‌گونه پیشرفتی را به دشمن نداده و عناصر تأمینی لازم در محل باقی گذارده شود.

جانشین رئیس ستاد مشترک سرتیپ فلاحی

از: قرارگاه تاکتیکی جنوب در دزفول شماره: ۵۰

به: اهواز تیمسار جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۸

آگهی به: تهران ر سماجا ۳

[عدم توجه به گزارش‌های نیروی زمینی]

بازگشت به شماره ۵۰-۵۱ مورخه ۵۹/۱۱/۸

شماره‌های بازگشتی حکایت از اجرای طرحی می‌کند که اینجانب به محض اطلاع نظر مخالفت خود را به طور کتبی و مستدل در همین امروز اعلام و توسط پیک مخصوص به خدمت جنابعالی در اهواز و همچنین ستاد مشترک در تهران تقدیم نموده‌ام.

شماره‌های بازگشتی اعلام می‌دارد که برای اجرای طرح مزبور زمانی باقی نمانده

است، همان‌طوری‌که استحضار دارید نیروی زمینی دارای مسئولیت سرزمینی تام و تمام در منطقه است، لیکن متأسفانه به جای نیروی زمینی عناصر کشوری استان در اتخاذ این تصمیم دخالت داشته‌اند و نیروی زمینی به طور کلی از ماجرا دور نگه داشته شده است.

صرف نظر از اینکه به اعتقاد نیروی زمینی اجرای طرح مزبور زیان‌های قابل توجه و شاید جبران ناپذیری را برای منطقه و ارتش به بار خواهد آورد. اصولاً بی اطلاع نگه داشتن نیرو در ماهیت طرح در زمان اجرای آن و ابلاغ ناگهانی آن در حالی‌که بیش از ۱۵ ساعت به زمان اجرا باقی نمانده است، نشان می‌دهد که کما فی‌السابق کوچک‌ترین توجهی به گزارش و نظریات نیروی زمینی نشده است.

سرتیپ ظهیرنژاد

شماره: ۵۴-۳۰۰۱

از: قرارگاه تاکتیکی در جنوب

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۸

به: فل ۱۶ - ۲۱ - ۹۲ «خیلی محرمانه»

[زمان باز کردن آب]

ستاد مشترک در ساعت ۰۵۰۰ صبح روز ۵۹/۱۱/۹ اقدام به باز کردن آب سد دز می‌نماید. متناسب با آب گرفتگی منطقه و وضعیت دشمن به تغییر محل و یا تحکیم مواضع و یا اقدام به حملات محلی نمائید. به ترتیبی که آب گرفتگی پیشرفت می‌نماید هر یگان متناسب با وضعیت از مواضع اشغالی پدافند نموده و یا با گماردن عناصر تأمینی محلی نیروهای عمده خود را به مناطق تجمع عقب تخلیه و یا به منظور بیرون راندن دشمن از منطقه و انهدام نیروهای وی حمله نمایند. بدیهی است متناسب با روشن شدن وضعیت و زمان موجود دستورات تکمیلی از طریق قرارگاه تاکتیکی رده

مقدم نزاجا صادر خواهد شد.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

از: نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات

شماره: ۲۴-۰۸-۲۰۱

به: سماجا ۳ (عملیات)

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۹

آگهی به: تهران ر سماجا ۳

[پیام واصله]

پیرو شماره ۲۷-۳۰۰۱-۵۹/۱۱/۸ و ۵۳-۳۰۰۱-۵۹/۱۱/۸

صادره از قرارگاه تاکتیکی جنوب و شماره ۲۲۰-۰۸-۲۰۱ - ۵۹/۱۱/۹ نزاجا

پیامی به شرح زیر به نزاجا ابلاغ گردیده است که از مفاد آن استنباط می گردد
مستقیماً از اهواز مخابره گردیده است.

از: ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۹۶- ت

به: نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران «فوری - خیلی محرمانه»

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۹

[اقدامات لازم هنگام بالا آمدن آب]

هنگام بالا آمدن آب رود کارون و دز ممکن است روستاهایی را آب بگیرد که
ساکنان فرصت تخلیه و تغییر مکان را پیدا نکرده باشند.

لذا بر اساس درخواست فرمانداران و بخشداران حوزه رود کارون و دز،
هلی کوپترهای شنوک و ۲۱۴ جهت تخلیه مردم در اختیار بگذارید.

سرتیپ فلاحی

شماره: ۲۰۱-۰۸-۲۲

از: نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۸

به: ر سماجا ۳ «خیلی محرمانه»

[اشکالات و ابهامات اجرای طرح آب]

مقام عالی را آگاه می‌سازم:

۱- با توجه به اینکه اشکالات و نکات مبهم و زمان اجرای طرح مربوط به دستورالعمل فوق طی شماره ۱-۲۰۱-۰۸-۵۹ استسفار گردیده و ضمناً طرح این نیرو به علل فوق‌الذکر و نداشتن زمان کافی برای دریافت تدبیر فرماندهی نیرو و بررسی کامل تهیه نشده و مورد تصویب قرار نگرفته و پیام‌های شماره ۵۰ و ۵۱ -۱۱/۸-۵۹ که حکایت از اجرا می‌نماید به این نیرو ابلاغ نشده است، چگونگی اجرای این طرح را امر ابلاغ فرمایند.

۲- اجرای طرح مستلزم زمان کافی جهت ابلاغ و تفهیم به یگان‌ها تا پایین‌ترین رده و تخلیه یگان‌ها از مناطقی که در معرض سیل قرار می‌گیرند.

۳- با توجه به این که برای جابجایی و تغییر مکان ل ۱۶ در گذشته به علت کمبود تانکبر بیش از یک ماه زمان لازم بود چگونه در این فواصل کم بدون این که امکانات بیشتری در اختیار باشد می‌توان نسبت به تخلیه و جابجایی کلیه یگان‌های مستقر در منطقه اقدام نمود.

۴- با توجه به امکانات هوانیروز و محدودیت هلی‌کوپترها از نظر ساعت پرواز که کمبودها کاملاً مرکز فرماندهی سماجا ۳ مستحضر می‌باشند.

۵- آیا هوانیروز می‌تواند این عملیات را به نحو احسن پشتیبانی نماید؟

۶- با کمبودها و محدودیت‌هایی که در حال حاضر نمی‌تواند از عملیات اروند پشتیبانی نماید و وضعیت جدیدی که برای رودها و زمین‌هایی که در زیر آب قرار می‌گیرند و

محدودیت‌هایی که جهت وسایل شناور موجود می‌باشد و هنوز نظر نداجا از نظر پشتیبانی با نزاجا هماهنگ نشده به نظر نمی‌رسد که نداجا بتواند به یگان‌های نزاجا و مردم منطقه کمک و نسبت به تخلیه آن‌ها اقدام نمایند.

۷- با توجه به مشکلات و نارسایی‌ها و عدم زمان کافی جهت اجرای طرح و کلیه مسئولیت‌های سرزمینی و عواقب ناشی از اجرای این طرح که نسبتاً سبب محاصره یگان‌ها و مردم و تلفات و خسارات زیاد خواهد گردید خواهشمند است با توجه به گزارشات پیروی فوق اوامر عالی را اعلام فرمایند.

سرتیپ خزاعی

شماره: ۲۰۱-۴۸-۵۲

از: ل ۹۲ زرهی

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۰

به: ت ف نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)

و ت ف قرارگاه تاکتیکی مقدم جنوب دزفول

آگهی به: ت جانشین سماجا ۳ به منظور استحضار

[مسدود شدن جاده شوش دزفول]

همانطوری که آن فرماندهی استحضار دارند و طبق گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان به استناد گزارش گروهان دزفول در ساعت ۲۴۰۰ مورخه ۵۹/۱۱/ به علت ازدیاد آب رودخانه دز در محور شوش دزفول جنب پل حمیدآباد سیل جاری از محل احداث پل جدید که حفاری گردیده جاده انحرافی را به کلی منهدم و یک دستگاه اتوبوس لوان تور که با مسافر از اصفهان عازم اهواز بوده در وسط آب خاموش می‌گردد که مسافرین قادر به پیاده شدن نبوده و سیل اطراف اتوبوس را احاطه می‌نماید.

مأمورین پاسگاه شوش به محل عزیمت و مسافرین را نجات می‌دهند. در حال حاضر جاده شوش به دزفول به کلی مسدود است و اقداماتی جهت باز نمودن راه در جریان است.

ف ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد قاسمی

شماره: ۵۰۱-۱۷۰-۸۱

از: ل ۹۲ زرهی

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۰

به: ت ف نزاجا مد عملیات

آگهی به: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب

[بالا آمدن آب رودخانه کارون]

آب رودخانه کارون تا ساعت ۱۹۰۰ حدود ۱/۴۵ متر بالا آمده است. مراتب جهت استحضار به عرض می‌رسد.

ف ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد قاسمی

شماره: ۵۰۱-۱۷۰-۱۸۱

از: ل ۹۲ زرهی

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۱

به: ت ف نزاجا (مد عملیات)

آگهی به: قرارگاه تاکتیکی نزاجا (دزفول)

[سطح آب کارون]

رودخانه کارون در فارسیات در ساعت ۱۸۳۰ هم‌سطح زمین بوده است.

سرهنگ ستاد قاسمی

از: قرارگاه عملیاتی لشکر ۱۶ زرهی (۳) دشت آزادگان شماره: ۱۳ ب - س

به: گیرندگان مراجعه شود تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۱

موضوع: دستور آگهی

[پیش بینی اقدامات لازم در طرح آب]

چون قریباً طرح استفاده از آب جهت عقب راندن و وارد نمودن تلفات و ضایعات به دشمن در مواضع فعلی به مورد اجرا گذارده خواهد شد، دستور فرمایید:

۱- پیش بینی تغییر مکان یگان های در خط خصوصاً یگان های زرهی به مواضع مناسب در عقب منطقه مربوطه.

۲- کلیه پرسنلی که در زیر پل ها و آبروهای منطقه مربوطه مستقر می باشند به جای مناسبی با نظر و صلاح دید فرماندهان تغییر مکان یابند.

۳- بلافاصله پل ها و آبروها لایروبی شوند.

۴- چون هدف از این طرح عقب زدن و وارد نمودن حداکثر تلفات و ضایعات به دشمن می باشد فرماندهان طرح ریزی های لازم را در این مورد پیش بینی و به موقع اجرا نمایند.

ف ل ۱۶ زرهی سرهنگ ستاد لطفی

شماره: ۵۰۱-۱۷۰-۲۵۲

از: ستاد لشکر ۹۲ زرهی (۲)

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۵

به: ت ف نزا (مد عملیات)

آگهی به: قرارگاه مقدم نزا (دزفول)

ل ۱۶ قزوین جهت آگهی

[وضعیت آب‌گرفتی منطقه]

وضعیت آب‌گرفتی منطقه به شرح زیر می‌باشد:

۱- برابر اعلام ژاندارمری ۲۲۰۰ روز ۵۹/۱۱/۱۰ آب رودخانه کارون وارد کانال فولی‌آباد شده.

۲- برابر اعلام ژاندارمری ۲۲۰۰ روز ۵۹/۱۱/۱۱ پل گذارلندر در منطقه مسجد سلیمان زیر آب فرا گرفته ولی رفت و آمد در جریان است.

۳- برابر اعلام ژاندارمری در ساعت ۱۴۴۵ روز ۵۹/۱۱/۱۱ جاده شوش- دزفول مسدود شده و یک دهنه از پل حمیدآباد را آب برده است.

۴- برابر اعلام ژاندارمری در ساعت ۲۱۳۰ روز ۵۹/۱۱/۱۱ در ۲۰ کیلومتری شمال و پس آب روستای نداویه را فراگرفته و در قسمت شمال و جنوب اهواز آب هم- سطح زمین می‌باشد.

۵- برابر اعلام ژاندارمری در ساعت ۰۷۳۰ روز ۵۹/۱۱/۱۲ آب از پشت پاسگاه پلیس راه اهواز - اندیمشک وارد کانال شده که حدود ۳ کیلومتر در داخل کانال پیشروی نموده است.

۶- برابر اعلام ژاندارمری در ساعت ۱۴۳۰ روز ۵۹/۱۱/۱۲ آب از اطراف ملاشیه ۳ را فراگرفته و از آن محل به طرف دب حردان در حال پیشروی است.

۷- برابر اعلام ژاندارمری در ساعت ۲۰۴۵ روز ۵۹/۱۱/۱۲ آب در منطقه فارسیات از محورهای بین قجریه و صیره به طرف غرب کارون جریان پیدا کرده و مسیر آب کیلومتر ۴۰ و ۷۰ می‌باشد و در قسمت شرقی آب حد فاصل بین فارسیات کوچک و بزرگ می‌باشد و قراء ابوشلش در شرف محاصره آب می‌باشد.

۸- ۲۱۳۰ روز ۵۹/۱۱/۱۲ آب از طرف فارسیات کوچک بالا آمده و به کناره‌های

رودخانه به طرف شرق سرازیر شده است.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد قاسمی

از: ق ع ل ۱۶ زرهی (۳) شماره: ۲۸ - ب - س

به: ف عملیات جنوب (اهواز) تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۱

[اجرای طرح آب کرخه]

بازگشت به شماره ۲۰ - ۳۰۰۱ - ۵۹/۱۱/۲۰

اجرای طرح آب رودخانه کرخه تحت نظارت مستقیم تیمسار جانشین سماجا و آقای سرداری انجام می‌گیرد. این لشکر جهت استحضار ف نزاجا و صدور دستور مقتضی مراتب را گزارش و استدعا دارد اوامر عالی را در این مورد صراحاً ابلاغ فرمایند تا اقدامات لازم معمول گردد.

ف ل ۱۶ زرهی سرهنگ ستاد لطفی

از: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب «خیلی محرمانه» شماره: ۳۳ - ۳۰۰۱

به: معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۱

بازگشت به شماره ۲۰ - ۳۰۰۱ - ۵۹/۱۱/۲۰

۱- برابر گزارش ل ۱۶ طرحی تحت نظر تیمسار جانشین و آقای سرداری در روی رودخانه کرخه در ۱۶ کیلومتری حمیدیه به سوسنگرد در جال اجرا بوده و نظر به این‌که قسمتی از منطقه ل ۱۶ را آب فرا خواهد گرفت، لذا لشکر مزبور خواستار

دستور صریح گردیده است.

۲- در این زمینه هیچ گونه اطلاعی از رده بالا واصل نشده است.

۳- خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به عرض ت ف نزاجا رسیده و تدبیر فرماندهی سریعاً اعلام گردد.

ر - ۳ ق ت ج - سرهنگ منظوری

از: نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) شماره: ۱۵۲-۶-۰۸-۲۰۱

به: قرارگاه تاکتیکی نزاجا جنوب (دزفول) «خیلی محرمانه» تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۱

[تغییر مکان به موقع]

مراتب به عرض تیمسار فرماندهی نزاجا رسید، مقرر فرمودند به یگان‌های تابعه ابلاغ نماید که با گماردن راهنما هرگونه پیشرفت آب را به مرکز یگان گزارش تا به موقع یگان‌ها تغییر مکان دهند.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

از: ل ۹۲ زرهی (۳) شماره: ۲۰۱-۴۸-۹

به: ت ف ق ت دزفول «محرمانه» تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۰

[تخلیه به موقع یگان‌ها]

بازگشت به شماره ۱۹-۳۰۱-۵۹/۱۱/۲۲

به استحضار می‌رساند این لشکر از اجرای چنین طرحی هیچ گونه اطلاعی ندارد.

با وجود این که به سازمان آب و برق خوزستان ابلاغ شده که هیچ گونه طرحی را بدون هماهنگی با این لشکر انجام ندهد مع الوصف تاکنون هیچ گونه اطلاعی نداده اند، ولی احتمالاً طرحی که اجرا خواهد شد در منطقه عملیاتی ل ۱۶ می باشد که تیپ ۲ این لشکر زیر امرش می باشد پیشنهاد که از همین حالا به تدریج تیپ منطقه را به صورت گروهان به گروهان تخلیه و به ل ۱۶ واگذار نماید که در موقع اجرا تراکم زیادی انجام نگیرد.

سرهنک ستاد قاسمی

شماره: ۱۵- ب س

از: ۳ ل ۱۶

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۳

به: ف ق ت نزا جا جنوب

[فشار آب رودخانه کرخه به طرف عقب تیپ ۲ لشکر ۹۲]

به علت فشار آب رودخانه کرخه سد خاکی در دست تهیه به وسیله مهندس سرداری شکسته شد و ایشان بدون هماهنگی لشکر آب را به طرف عقب یگان های تی ۲ لشکر ۹۲ مستقر در منطقه لشکر باز نموده با تلاش مداوم از صبح امروز آب مهار شد و به طرف عقب تی ۲ در جریان است. مسئولیت هرگونه حادثه به عهده مهندس سرداری خواهد بود.

ل ۱۶

از: لشکر ۱۶ زرهی (۳) شماره: ۲۰۱-۴۸-۵۲

به: قرارگاه تاکتیکی نزاجا تیپ ۲ اهواز تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۰

[عدم امکان جمع‌آوری مین‌ها]

بازگشت به شماره ۱۰۹-۱-۱۲-۲۰۱ - ۵۹/۱۱/۲۰ س

پیرو شماره ۵۰۲-۳۵-۲۰۷ - ۵۹/۱۱/۲۰ و بازگشت ۳۸-۳۰۱-۵۹/۱۱/۲۱

- ۱- به علت شرایط موجود وضعیت فعلی مین‌های کاشته شده، جمع‌آوری مهندسی در روز به علت دید مستقیم دشمن و در شب کم بودن دقت پرسنل غیر ممکن است.
- ۲- در صورتی که برداشتن مین‌ها تحت شرایط الزامی باشد امکان خطرات جانی برای پرسنل مین بردار وجود دارد.

ل ۱۶

از: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب شماره: ۳۰۱-۱۹

به: ف ل ۱۶ - ل ۹۲ تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۲

[تغییر مکان به موقع یگان‌ها]

تصمیمات ف نزاجا در مورد اجرای طرح آب در رودخانه کرخه به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

- ۱- راهنمایی در محل‌های مناسب گمارده شوند و مراقب پیشرفت آب باشند و به موقع به قرارگاه لشکر گزارش شود.
- ۲- ستاد لشکر متناسب با سرعت آب با رعایت تأمین و حداقل حاشیه امنیت رهایی

یگان‌ها را به ترتیب به مناطق پیش‌بینی شده تغییر مکان دهد.

۳- ضمن اجرای مراتب فوق خواهشمند است دستور فرمایید هرگونه تغییر مکان را به موقع به این قرارگاه گزارش نمایند.

سرهنگ منظوری

اهواز

تیمسار سرتیپ فلاحتی جانشین ریاست ستاد مشترک شماره: ۱۶۷-۵-۲۰

جهت استحضار حضرت آقای ریاست جمهور و فرمانده کل قوا تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۶

رونوشت به ل ۹۲ و ل ۱۶

رونوشت تیمسار سرتیپ خزاعی

رونوشت تهران سماجا ۳

[تکلیف یگان‌ها در طرح بدر]

بازگشت به اوامر حضرت ریاست جمهوری صادره به سرهنگ پورموسی در ۵۹/۱۲/۵ به استحضار می‌رساند:

۱- هر عنصری که در منطقه آزاد شود در درفول طرح بدر را اجرا خواهد نمود، خروج نیروهای مستقر در خوزستان از منطقه به هر نقطه‌ای که باشد در حال حاضر صلاح نمی‌باشد.

۲- در اجرای طرح بدر هر لشکر از لشکرهای ۸۱، ۲۱، ۹۲، تیپ ۸۴ و از جمله لشکر ۱۶ مجاز و موظف به طرح‌ریزی و اجرای حملات محدود و سایر اقدامات نظامی می‌باشد. تکلیف یگان‌ها ضمن طرح بدر نیروی زمینی به طور وضوح روشن

گردیده است. در این گونه موارد به هیچ وجه نیاز به صدور دستورات اضافی و یا غیر ضروری نمی‌باشد.

سرتیپ ظهیرنژاد

شماره: ۵-۱۷۰-۵۰۱

از: ل ۹۲ زرهی ۲

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۰

به: ت ف نزا جا مد عملیات

آگهی به: قرارگاه تاکتیکی نزا جا دزفول

[پیشروی آب کارون]

پیشروی آب کارون در ساعت ۰۶۴۵ روز جاری از زرکان عبور نمود.

ف ل ۹۲ سرهنگ ستاد قاسمی

شماره: ۸-۱۷۰-۵۰۱

از: ل ۹۲ زرهی ۲

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۱۰

به: ت ف نزا جا مد عملیات

آگهی به: قرارگاه تاکتیکی نزا جا در دزفول

[افزایش آب کارون]

از ساعت ۱۷۰۰ مورخه ۵۹/۱۱/۹ آب رودخانه کارون رو به افزایش گذارد و در ساعت ۰۷۴۵ روز جاری این افزایش از ویس عبور کرد.

ف ل ۹۲ سرهنگ ستاد قاسمی

از: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب عملیات

شماره: ۳۹-۳۰۰۱

به: ف ل ۱۶ «آنی - خیلی محرمانه»

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۳

- ۱- حداکثر تلاش جهت جمع‌آوری میادین مین به عمل آید.
- ۲- در صورتی که جمع‌آوری مین‌ها امکان‌پذیر نباشد مناطق مین‌گذاری شده به طور دقیق روی نقشه یا کالک و نایلون علامت‌گذاری و مشخص گردد.
- ۳- در صورتی که در منطقه آب گرفتگی محل‌های خشکی وجود داشته باشد آن محل‌ها نیز دقیقاً تعیین و مین‌گذاری گردد.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

از: ق م جنوب

شماره: ۲۶۸-۱-۳۰۰۱

به: گروه هوانیروز مستقر در دزفول

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۸

آگهی به: قرارگاه تاکتیکی نزاجا دزفول

[کمک به سیل‌زدگان]

دستور فرمایید به منظور کمک به سیل‌زدگان در حدود امکانات موجود همکاری صمیمانه با نیروی هوایی (پایگاه چهارم شکاری) به عمل آورند.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

شماره: ۲- ب - س

از: ل ۱۶

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۱/۲۵

به: ق تاکتیکی جنوب

[هدایت آب به طرف جنوب]

تا این ساعت با تلاش خود فرد پرسنل لشکر آب تا حدودی به طرف جنوب هدایت و به جز پاسگاه فرماندهی تیپ ۲ ل ۹۲ هیچ یگانی تغییر وضعیت نداده است.

ل ۱۶

شماره: ۱۶۰۰

از: ف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۸

به: قرارگاه تاکتیکی نزا جا در جنوب

[نجات دهکده‌ها]

سلام علیکم؛

برابر اطلاعات واصله در مورد افزایش آب رودخانه دز دهکده‌های متعدد زیر آب رفته‌اند که دیروز تعدادی تخلیه شده‌اند و اطلاعات امروز چنان است، دهکده‌های جدیدتری در خطر سیل افتاده‌اند و بایستی هرچه زودتر به کمک آن‌ها شتافت. برادران پاسدار سعی دارند با ماشین آن‌ها را نجات دهند. برای کمک به مردم خواهشمند است دستور فرمایید تعداد مورد نیاز هلی‌کوپتر جهت تخلیه مردم صورت پذیرد.

با تشکر: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول

از: معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا - مد عملیات شماره: ۱۰۰-۰۸-۲۰۱

به: ل ۹۲ زرهی تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۱۳

موضوع: آب گرفتگی مناطق عملیات

هم زمان با پیشرفتگی آب در منطقه دستور فرمایید اقدامات زیر به مورد اجرا گذاشته شود. دستورات تکمیلی متعاقباً ابلاغ می گردد:

۱- کلیه مدارک مربوط به آب گرفتگی منطقه بایستی جمع آوری و به هیچ عنوان نبایستی منهدم گردند و قبل از خشک شدن آب در منطقه باید کاملاً بررسی شود چه مناطقی را آب بپوشاند.

۲- هر اطلاعی در مورد آب گرفتگی از هر منبعی به لشکر داده می شود هر چند ناچیز باشد و برابر استانداردهای نظامی نباشد از این اطلاعات استفاده ننماید. اگر هم دارای نواقصی است اخبار را رد نکنید و تا جایی که مقدور است منبع خبر را راهنمایی نمایید.

۳- یک سری عکس های هوایی نهاجا در مورد مناطق آب گرفتگی در اختیار لشکر گذاشته شده است. چه اقداماتی به روی آن ها انجام شده است. چگونگی را به نزاجا گزارش نمایید. ضمناً این عکس ها و سایر عکس ها که مربوط به آب گرفتگی منطقه در اختیار لشکر گذاشته می شود روزانه در اختیار گروه کار که نحوه تشکیل و وظایف آن ها متعاقباً ابلاغ می گردد گذاشته تا ضمن مقایسه در صورت خارج شدن دشمن از زمین نسبت به انهدام آن تصمیمات لازم اتخاذ نمایند.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

شماره: ۳۰۰۱-۱-۲۰۸

از: قرارگاه جنوب

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۲۰

به: نزاجا

آگهی به ف ل ۱۶

[محل استقرار بعدی]

برابر گزارش ل ۱۶ زرهی در سوسنگرد حداقل یک هفته دیگر آب به کانال گلپهار خواهد رسید و رهایی یگان‌های آن لشکر از منطقه پدافندی بستگی به پیشرفت آب در منطقه پدافندی خواهد داشت. لشکر مزبور درخواست نموده است پس از رهایی، یا یگان در فولی آباد مستقر یا به دزفول اعزام گردد. لذا با توجه به حساسیت منطقه و دستورات صادره حرکت تیپ به دزفول ضروری است. مقرر فرمایید در این مورد نظریه اعلام دارند.

ج ف نزاجا سرتیپ خزاعی

شماره: ۳۰۰۱-۱-۲۵۵

از: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۷

به: ل ۲۱، ۱۶، ۹۲، ۷۷

[پیش‌بینی برای آب گرفتگی]

برابر اعلام آب و برق منطقه‌ای به علت بارندگی زیاد و احتمال سرازیر شدن سد و باز کردن دریچه‌ها خطر و جاری شدن سیلاب و آب گرفتگی کلیه مناطق پست حتمی است. دستور فرمایید با توجه به وضعیت موجود پیش‌بینی‌های لازم را بنمایند.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

از: نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات شماره: ۱۲۰۷-۰۴-۱-۴۵

به: فرمانده هوانیروز (عملیات) تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۷

موضوع: درخواست هلی کوپتر

دستور فرمایید در اجرای اوامر تیمسار فرماندهی نزاجا چون به علت بارندگی شدید احوال دارد دهات و آبادی‌های خوزستان در معرض خطر سیل قرار گیرد با توجه به هم‌آهنگی‌های انجام شده با سرکار سرهنگ جلالی به منظور همکاری با مردم در امر کمک‌رسانی و یا تخلیه دهات و آبادی‌ها در تاریخ ۱۳۶۰/۱/۸ با هم‌آهنگی با قرارگاه تاکتیکی جنوب تعداد کافی هلی‌کوپتر شنوک و ۲۱۴ در اول وقت اداری به مسجد سلیمان اعزام و مستقر نموده تا در صورت لزوم همکاری‌های لازم را انجام و نتیجه را گزارش نمایند.

معاون عملیات و اطلاعات نزاجا سرهنگ ستاد سپهر

از: ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم (عملیات) شماره: ۰۱-۴۸-۳

به: سازمان آب و برق خوزستان تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۷

[باز کردن مجدد دریچه‌های سد]

۱- افزایش آب رودخانه کارون با باز کردن دریچه‌های سد کارون و دز در وحله اول باعث شده بود که آب از منطقه صیره طغیان نموده و به سمت جاده اهواز - خرمشهر و در امتداد آن جاری شود.

۲- اکنون که آب از جلو صفحه ۱ و ۲ و شمیره جاری شده چنانچه مجدداً رودخانه کارون طغیان کند و از مسیر قبلی یعنی صیره آب جاری شود، این ۲ آب به هم

متصل شده و احتمالاً باعث خواهد شد که جاده احدائی دشمن را که از جاده اهواز - خرمشهر به پل شاور در روی رودخانه کارون کشیده است خراب کرده و عقبه دشمن را تهدید نماید.

۳- خواهشمند است دستور فرمایید مجدداً در مورد باز کردن دریچه‌های سد کارون و دز به صورت کنترل شده اقدام فرمایند.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد قاسمی

شماره: ۲۷۱-۱-۳۰۰۱

از: قرارگاه تاکتیکی جنوب (ر۳)

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۸

به: ف پایگاه چهارم شکاری

موضوع: کمک به سیل زدگان

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در دزفول طی نامه شماره ۱۶۰۴۴ - ۶۰/۱/۸ تقاضای هلی کوپتر به منظور کمک به سیل زدگان نموده است.

به گروه هوانیروز مستقر در آن پایگاه نیز دستور داده شده در حدود مقدورات در زمینه نجات و کمک‌رسانی با پایگاه چهارم همکاری نمایند.

خواهشمند است دستور فرمایید با استفاده از مقدورات آن پایگاه و هوانیروز موجود و هلی کوپترهایی که از اصفهان عازم خواهند شد نیازمندی‌های منطق را تأمین نمایند.

فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران سرتیپ ظهیرنژاد

شماره: ۳۲۶-۱-۳۰۰۱

از: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۹

به: فرماندهی پایگاه چهارم شکاری

[اعزام هلی کوپترهای بیشتر]

فرمانداری شهرستان دزفول ضمن ابراز سپاس و قدردانی از کوشش‌های نجات‌بخش آن پایگاه و هوانیروز در امر نجات و تخلیه هم میهنان محاصره شده در سیل و آب گرفتگی درخواست نموده است که در انجام این مهم سرعت و وسعت بیشتری معمول تا هم تعداد زیادتری از مردم و اموال آنان به نقاط امن تخلیه و هم از گسترش دامنه خسارات جلوگیری به عمل آید تا با تأیید مراتب بالا علاوه بر هلی کوپترهای موجود یک فروند شنوک هم در تاریخ ۶۰/۱/۹ به منظور تسریع عملیات در اختیار آن پایگاه قرار داده شود. معهداً هرگونه نیازمندی خود را سریعاً اعلام تا تأخیری در این امر حیاتی پیش نیاید.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

از طرف سرهنگ ستاد منصوری

شماره: ۶۴

از: فرمانداری دزفول

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۹

به: قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب دزفول

[قدردانی فرمانداری دزفول]

با توجه به وسعت سیل و آب گرفتگی روستاهای جنوب و جنوب شرقی دزفول و در اطراف رودخانه دز، و با اظهار تشکر از اقدامات هوانیروز، خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایند که تخلیه محاصره شدگان با سرعت و وسعت بیشتری ادامه یابد، زیرا

تعداد زیادی از روستاییان هنوز هم در محاصره آب قرار دارند و ۲ روز است که هیچ کمکی به آن‌ها نشده است.

سرپرست فرمانداری دزفول خاکسار

از: معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا مد عملیات شماره: ۱۲۰۷-۰۴-۸۱-۱

به: قرارگاه تاکتیکی جنوب تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۰

[اعزام یک فروند شنوک]

برابر اعلام سماجا ۳ آبادی‌های تعیینیه، ابوعظام و شوشتر در محاصره آب قرار گرفته. دستور فرمایید تعداد ۱ فروند هلی کوپتر شنوک از طریق دزفول به محل‌های مذکور اعزام فرمایند.

از: نزاجا معاونت اطلاعات و عملیات - مد عملیات شماره: ۱۲۰۷-۰۴-۷۵-۱

به: سماجا ۳ مرکز فرماندهی تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۰

آگهی به قرارگاه تاکتیکی جنوب دزفول - لشکر ۹۲ اهواز

[اعزام ۳ فروند شنوک]

تعداد ۳ فروند هلی کوپتر شنوک به منظور کمک به سیل زدگان مناطق اهواز و دزفول در مسجد سلیمان حاضر و به هر منطقه یک فروند اعزام گردید.

ف نزاجا سرتیپ ظهیرنژاد

[صورتجلسه کمیسیون بررسی عملیات آب]

در حضور امضاء کنندگان زیر کمیسیون کار بررسی عملیات آب در ساعت ۱۰۰۰ روز ۶۰/۱/۱۰ در ستاد لشکر تشکیل و پس از شور و بررسی، تصمیمات زیرین اتخاذ گردید:

۱- لشکر ۱۶ زرهی مبادرت به شکستن سیل بند خاکی دشمن در مختصات ۳۷-۸۱ و ۷۵۵۰۰-۴۰۵۰۰ بنماید. این شکستن کمک به حرکت حجم آب به سمت سد خاکی می‌نماید.

۲- چنانچه آب تا فردا (۶۰/۱/۱۱) از کرخه کور به سمت پایین عبور ننماید لشکر ۹۲ اقدام به باز نمودن سد خاکی شماره ۲ کرخه کور بنماید که کمک به پایین رفتن آب به سمت جفیر می‌نماید.

۳- جاده اهواز به خرمشهر توسط ستاد عملیات نامنظم در چند نقطه از کیلومتر ۵۰ تا ۷۰ بریده شود.

۴- یگان‌ها اخبار و اطلاعات مربوط به پیشرفت آب را هر ۶ ساعت یکبار گزارش نمایند.

۵- یگان‌ها کلیه حرکات دشمن را زیر نظر گرفته با سریع‌ترین وسیله ارتباطی، تغییر محل‌های دشمن را گزارش نمایند.

۶- نیروی هوایی و هوانیروز آمادگی کامل داشته باشند که در کمترین زمان ممکنه اقدام به پشتیبانی هوایی نموده و نیروی دشمن را نابود نمایند.

۷- با بررسی در روی نقشه از توپوگرافی آب گرفتگی منطقه به نظر می‌رسد که تیپ ۱۴ و ۴۳ لشکر ۹ و تیپ ۲۶، ۲۰ و ۱۵ لشکر ۵ دشمن مورد تهدید آب قرار خواهد گرفت.

۸- تاریخ تشکیل کمیسیون بعدی در ساعت ۱۰۰۰ روز ۶۰/۱/۱۵ خواهد بود.

شماره: ۱۶۰۰-۰۱-۱۲۵

از: پایگاه چهارم شکاری (معاونت عملیاتی)

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۱

به: فرماندهی قرارگاه تاکتیکی نزاجا

[نیاز کمک‌رسانی به سیل زدگان]

ستاد کمک‌رسانی به سیل زدگان احتیاج به ۱ فروند شنوک و ۲ فروند ۲۱۴ دارد. خواهشمند است دستور فرمایید در مورد واگذاری آن سریعاً اقدام لازم معمول دارند. فرمانده پایگاه سرهنگ خلبان طالب‌دوست

از: سرگرد مرتضی نبوی

تاریخ: ۶۰/۱/۱۰

به: ف قرارگاه تاکتیکی نزاجا

موضوع: خلاصه مطالب مطرح شده در کمیسیون گروه کار عملیات آب در اهواز

به استحضار می‌رساند:

۱- جلسه کمیسیون در ساعت ۱۱۰۰ روز ۶۰/۱/۱۰ در ساختمان فرماندهی و ستاد لشکر ۹۲ با حضور اعضای سازمان‌ها و یگان‌های ذینفع در مسئله آب در اهواز تشکیل شد.

۲- ابتدا مهندس سرداری مجری طرح آب گزارش توجیهی خود را ارائه نمود که خلاصه آن به شرح زیر می‌باشد:

الف- طرح ایجاد سد جلوگیری به منظوری تهیه شد که جریان آبی با دبی کمتر از ۲۰۰ متر مکعب در ثانیه به داخل مناطق آب‌گیر جنوب سوسنگرد و حمیدیه جاری شود. بر اثر طغیان آب کرخه و افزایش بی حد مقدار آب سد جلوگیری نتوانست مقاومت لازم را از خود نشان دهد. چون دبی به ۲۰۰ متر در ثانیه

رسیده بود و به این جهت آب بر اثر فشار بیش از حد کانال انحرافی برای خود ایجاد نمود که موفق نشدیم آن را سد کنیم، ولی به هر حال در وضع موجود با توجه به این که سطح آب کرخه تا حدی فرو نشسته است اوضاع از این نظر تحت کنترل است و در واقع در بهترین شرایط موجود است.

به طوری که در حال حاضر آب با دبی رضایت بخشی ۲۰۰ متر در ثانیه به طور مستقیم وارد اراضی جنوب حمیدیه و سوسنگرد می شود.

ب- در حال حاضر آب گرفتگی های شماره ۱ و ۲ (غربی و شرقی) به سمت یکدیگر در حال پیشروی و الحاق هستند. اگرچه به دلیل موجود نبودن نقشه های توپوگرافی دقیق مقیاس ۱:۵۰۰۰۰ از زمین منطقه نمی توان مسیر و سرعت و پیشرفت آب گرفتگی را دقیقاً پیش بینی نمود، ولی به هر حال با توجه به مجموع عوامل و اطلاعات زمین شناسی موجود پیش بینی می شود که آب تا اواخر روز سه شنبه ۶۰/۱/۱۱ و حداکثر ۶۰/۱/۱۲ سدهای ایجاد شده توسط دشمن در شمال کرخه کور را شکسته و به سمت جنوب کرخه کور سرازیر شود.

پ- پیشنهاد مهندس سرداری این است که سد آب گرفتگی شماره ۱ در نقاط سعدون حمودی و ساچت و سد آب گرفتگی شماره ۲ در غربی ترین قسمت خود که دارای حدود ۳ متر ارتفاع آب است توسط یگان های نظامی با استفاده از مواد منفجره به صورت تخریبی یا ناگهانی شکسته شود که آب بتواند با یک سرعت حدود ۵ متر در ثانیه و با قدرت تخریبی وارد کرخه کور شده و از آن جا به دشت جنوبی خود سرازیر شود.

ت- چنانچه مقدار آب موجود برای غرق کردن منطقه جنوب کرخه کور کافی نباشد طرح بعدی این است که سد ایجاد شده در کرخه کور نیز شکسته شود تا از این

طریق نیز یک جریان آب با دبی تقریبی ۲۰ متر در ثانیه وارد کرخه کور و دشت جنوبی آن شود.

ث- در جواب سوال این‌جانب به عنوان نماینده نزاجا که جاده‌ها و خاکریزهای عمود بر سمت پیش‌روی آب که در دشت جنوب کرخه کور ایجاد شده‌اند (مثلاً جاده شمالی پادگان حمید) و جاده جفیر چه اثری بر جریان آب خواهند داشت. مهندس سرداری اظهار داشت که قدر مسلم مقاومت‌هایی خواهند نمود که پیشرفتگی آب را مدتی به تأخیر بیندازند، ولی به هر حال در مقابل امواج آب شکسته و شسته خواهند شد و آب به سمت جنوب و جنوب‌غربی جریان خواهد یافت.

ج- همچنین در صورت افزایش سطح آب کارون و ادامه روند کنونی با توجه به نمودارهای آب‌گرفتگی که از سال‌های ۴۷ و ۵۰ موجود است به نظر می‌رسد که آب تا مرز ایران در حوالی شلمچه جریان خواهد یافت و ایجاد چند شکاف در جاده و راه‌آهن اهواز خونین‌شهر در مسیر بین کیلومتر ۶۰ و خونین‌شهر می‌تواند کمک موثری به جریان پیشرفت آب‌گرفتگی بنماید که این عمل تا حدود اواخر فروردین ماه به طول خواهد انجامید.

۳- تصمیمات کمیسیون و برآوردهای اطلاعاتی به عمل آمده:

الف- نقاط پیشنهادی مهندس سرداری برای تخریب سدهای جنوب حمیدیه و سوسنگرد در منطقه لشکر ۱۶ زرهی واقع است که به نماینده لشکر در جلسه ابلاغ شد که نسبت به انجام مأموریت با کمک نزاجا (از طریق اعزام غواص و قایق جمینی) و نیز اعضای سپاه پاسداران اقدام نمایند.

ب- نیروی هوایی بایستی امکانات خود را در باند آماده داشته باشد تا بنا به درخواست برای پشتیبانی نیروی زمینی اقدام نموده و ضربات لازم را به یگان‌های

دشمن که بر اثر فشار آب به عقب می‌روند، وارد سازند.

پ- پیشنهاد لشکر ۹۲ این بود که تعداد ۳ فروند هلی‌کوپتر از هوانیروز به منظور عملیات امداد در اختیار لشکر ۱۶ زرهی قرار گرفته و در حمیدیه یا در حوالی آن آماده باشد که به دلایل حفاظتی این پیشنهاد مورد قبول قرار نگرفت. و مسئله موکول به بررسی بیشتر توسط لشکر ۱۶ و نماینده هوانیروز گردید که منجر به این خواهد شد که هلی‌کوپترها در اهواز مستقر شوند. نماینده استانداری نیز این قبیل مسئولیت منطقه‌ای را به عهده لشکر ۹۲ می‌دانست.

ت- شکستن جاده اهواز خرمشهر از منطقه کوشک به سمت جنوب در چند نقطه تا آب به طرف غرب نوار مرزی جاری شود.

ث- یگان‌ها هرگونه تمرکز و ستون شدن یگان‌های دشمن را به محض مشاهده گزارش کنند تا اقدامات لازم در مورد ضربه زدن به آن‌ها صورت گیرد.

ج- یگان‌هایی از دشمن که در معرض تهدید آب هستند عبارتند از: تیپ‌های ۱۴، ۴۳، ۲۶ و ۲۰ و یا احتمالاً تیپ ۱۵.

چ- یک عکس هوایی به منظور ارزیابی چگونگی پیشرفت آب گرفتگی و نیز تغییرات در گسترش و استعداد یگان‌های دشمن در منطقه در ساعت ۱۲۰۰ روز ۶۰/۱/۱۰ توسط نه‌اجا گرفته شد.

ح- شکستن سد کمکی کوه در صورتی که آب گرفتگی‌های شماره ۱ و ۲ برای شستن دیوارهای کرخه کور کافی نبوده و در جریان آب به سمت جنوب تأخیر ایجاد شود.

۴- جلسه بعدی کمیسیون بر حسب ابلاغ رکن سوم لشکر در ساعت ۱۰۰۰ روز ۶۰/۱/۱۵ خواهد بود. مراتب جهت استحضار و صدور اوامر مقتضی به عرض می‌رسد.

سرگرد مرتضی نبوی

شماره: ۱۱۶-۶-۰۸-۲۰۱

از: نزاجا

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۱

به: قرارگاه تاکتیکی جنوب

[محل استقرار جدید یگان‌ها]

اکنون که با پیشرفتگی آب یگان‌های لشکر ۱۶ و لشکر ۹۲ مجبور به ترک مواضع خود گردیده‌اند، دستور فرمایید محل استقرار جدید یگان‌ها و همچنین خطوط حد بین لشکرها و تیپ ۵۵ و تیپ ۸۴ را تعیین و اعلام نمایند.

شماره: ۱۳۱-۰۱-۰۰-۳/۱۶۰۰

از: پایگاه چهارم شکاری (معاونت عملیاتی)

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۲

به: ستاد نهاجا (معاونت عملیاتی - مدیریت عملیات)

[فعالیت پروازی کمکم به سیل زدگان]

فعالیت‌های کمک‌رسانی به سیل زدگان از ساعت ۱۴۳۰ مورخه ۶۰/۱/۱۱ با جمع ۱۵ سورتی پرواز که توسط این یگان انجام گردیده به شرح زیر به عرض می‌رسد.
فرمانده پایگاه چهارم سرهنگ خلبان طالب‌دوست

۱- حمل ۶ تن آذوقه

۲- جابجایی ۱۵۰ نفر

۳- انتقال ۳۰ نفر مریض به بیمارستان دزفول

از: قرارگاه تاکتیکی نزاچا در جنوب شماره: ۴۶۳-۱-۲۰۰۱

به: تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۳

[همکاری و هماهنگی ژاندارمری]

۱- تا کنون گزارشاتی مشابه گزارش ل ۹۲ مبنی بر عدم همکاری به موقع و هماهنگی ژاندارمری واصل گردیده است.

۲- اصولاً ژاندارمری منطقه استحقاقی هر یگان نظامی بایستی به صورت اتوماتیک زیر امر آن یگان قرار بگیرد.

۳- خواهشمند است دستور فرمایید نتیجه اقدامات را در این مورد اعلام فرمایند.

سرهنگ ستاد منظوری

از: پایگاه چهارم شکاری (معاون عملیاتی) شماره: ۱۶۲-۰۱-۱۶۰۰

به: قرارگاه نزاچا در جنوب تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۵

[کمک‌رسانی یک فروند شنوک]

در مورخه ۶۰/۱/۱۳ یک فروند شنوک به محل سیل زدگان اعزام و پس از انجام کارهای کمک‌رسانی و یا به پایان رسیدن کار ستاد کمک‌رسانی به سیل زدگان با هم‌آهنگی نماینده فرمانداری شهرستان دزفول به هلی‌کوپتر فوق اطلاع داده شد که به یگان مربوطه مراجعت نماید.

مراتب جهت آگاهی اعلام می‌گردد.

فرمانده پایگاه چهارم سرهنگ خلبان طالب‌دوست

[کمیسیون گروه کار و بررسی آب]

تاریخ: ۶۰/۱/۱۵

کمیسیون گروه کار و بررسی آب در ساعت ۱۰۰۰ روز ۶۰/۱/۱۵ با شرکت امضاء کنندگان برگ پیوست در ستاد لشکر تشکیل و تصمیمات زیر اتخاذ گردید:

- ۱- شکستن سد خاکی دشمن در منطقه ساچت توسط لشکر ۱۶ زرهی قزوین.
 - ۲- شکستن سد خاکی دشمن در ۵ کیلومتری جنوب ساچت.
 - ۳- با توجه به تاریخ تعیین شده قبلی در مورد شکستن سد خاکی توسط لشکر ۱۶ اقدامی نشده است.
 - ۴- هر نقطه از سد خاکی حتی در منطقه تیپ ۱ اگر شکسته شود احتمال موفقیت دارد.
 - ۵- بدون شکستن سد خاکی طرح آب زیاد موفقیت نخواهد داشت.
 - ۶- لازم است منطقه آب شناسایی شده و در نقطه‌ای که حدود ۲ متر آب عمق داشته باشد اقدام به شکستن سد خاکی بشود.
 - ۷- قرار بود که هر روز عکس هوایی گرفته شود، لیکن انجام نشده است.
 - ۸- قبلاً تأکید شده بود که جاده اهواز خونین‌شهر در چند نقطه بریده شود که اقدام نشده تا آب از شرق به غرب جریان پیدا کند.
 - ۹- تا ۷ روز دیگر مقدار آب کم خواهد شد.
 - ۱۰- اثرات این آب حداکثر در همین هفته خواهد بود.
 - ۱۱- در هر نقطه‌ای که سد خاکی شکسته شود احتمال دارد در مسافت ۲، ۳ کیلومتر بعد دشمن جلو آب را بگیرد.
 - ۱۲- از تشکیل این کمیسیون نتیجه‌ای حاصل نگردید.
- توضیح: پیشنهاد می‌گردد برای اتخاذ تصمیماتی که بتواند یک راه حل موثر

۱۰۰ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

برای استفاده از آب شود، این کمیسیون در رده بالاتری تشکیل گردد.

از: ق ت نزاجا در جنوب (ر ۳) شماره: ۳۰۰۱-۱-۶۰۴

به: ف ل ۹۲ تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۸

موضوع: کمیسیون گروه کار و بررسی آب

بازگشت به شماره ۵۴-۵۰-۲۰۱ - ۱۳۶۰/۱/۱۶

مرکز آب گرفتگی در اهواز است و منطقه مورد نظر منطقه مسئولیت آن یگان است، لذا دستور فرمایید کمیسیون مربوطه زیر نظر آن لشکر کماکان تشکیل و نتایج را برابر روش اعلام فرمایند.

ج ف نزاجا سرتیپ خزاعی

از: ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم (عملیات) شماره: ۲۰۱-۴۸-۱۷

به: ت ف ق ت نزاجا در جنوب تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۲۴

[فعال نمودن دوبه‌ها]

جهاد سازندگی خوزستان اعلام نموده بیش از ۶۰ روستا در منطقه آب گرفته در غرب رودخانه کرخه به علت نداشتن رابطه در معرض خطر بوده و محصولات صیفی آن‌ها که به زودی قابل عرضه به بازار می‌شود از بین خواهد رفت. جهاد سازندگی در نظر دارد یک دستگاه دوبه را در نقطه‌ای مقابل روستای قلعه سحر در منطقه فوق فعال کند و امنیت و کنترل آن را نیز تضمین می‌نماید. جهاد اضافه نموده است، گویا قبلاً

ارتش با توجه به مسئله‌ای که در آن منطقه پیش آمده بود (پیشروی یک ستون عراقی) دستور جمع‌آوری کلیه دوبه‌ها را داده است.

جهاد سازندگی تقاضا نموده با توجه به رفع مسئله فوق اجازه فعال کردن دوبه را زیر نظر جهاد صادر فرمایند، استدعا دارد نظریه آن فرماندهی را در این مورد امر به ابلاغ فرمایند.

فرمانده ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد قاسمی

شماره: ۲۴۱/۱۵

از: رکن ۳ لشکر ۹۲ زرهی خوزستان

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۲۶

به: اداره عملیات فنی و آبیاری

[اعزام گروه غواص]

خواهشمند است به منظور افزایش آب شاخه کرخه کور دستور فرمایید یک گروه غواص جهت تمیز کردن دریچه‌های کانال کرخه کور به حمیدیه به دفتر سازمان آب و برق خوزستان مراجعه تا در امر مزبور همکاری لازم معمول فرمایند.

عزیز آشناگر - رئیس اداره عملیات فنی و آبیاری

شماره: م س ۹ ت

از: وزارت کشور (استانداری خوزستان)

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۹

به: فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی

[اعزام هلی‌کوپتر شنوک]

بنا به گزارش فرماندار شوشتر تعدادی از روستاهای شوشتر در محاصره آب قرار

۱۰۲ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

گرفته و لذا آن فرمانداری تقاضای یک فروند هلی کوپتر شنوک نموده است. خواهشمند است دستور فرمایید هلی کوپتر مزبور هرچه زودتر به ژاندارمری عزیمت نماید و در آن-جا با فرماندار شهر به منطقه سیل زدگی عزیمت نمایند.

استانداری

شماره: ۳۲-۴۸-۲۰۱

از: لشکر ۹۲ زرهی ر ۳

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۵

به: سازمان آب و برق منطقه‌ای خوزستان

موضوع: تشکیل گروه کار بررسی عملیات آب

به منظور اتخاذ تدابیر مقتضی جهت مقابله با دشمن در اثر آب گرفتگی و همچنین انهدام سد و آب‌بندهای احداث شده توسط دشمن کمیسیونی در ساعت ۱۰۰۰ صبح مورخه روز ۶۰/۱/۱ در ستاد لشکر تشکیل خواهد شد. خواهشمند است دستور فرمایید به آقای سرداری ابلاغ نمایند ضمن شرکت در کمیسیون در زمینه‌های زیر نیز بررسی نموده تا با هم‌آهنگی پرسنل شرکت کننده نتایج آن به سماجا گزارش شود.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ قاسمی

شماره: ۳۱۴/۰۱/۲۹

از: شورای عالی دفاع (اعضای محترم)

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۲۲

به: ستاد هماهنگی عملیات نامنظم

موضوع: ایستگاه پمپاژ دغاغله و گزارش کار طرح «ب» و تعیین خط‌مشی اساسی.

مقدمه

همان‌گونه که اطلاع دارید در طول جنگ تحمیلی برای استفاده بیشتر از نیروهای زرهی و نداشتن نیروی کافی جهت دفاع در منطقه جنوب غربی اهواز از نیروی خدایی آب برای جلوگیری از پیشروی دشمن استفاده شد تا نیروهای زرهی خودی بتوانند به جای پدافند در عملیات آفندی شرکت نمایند. برای تأمین این آب از ایستگاه دغاغله توسط کانالی آب رودخانه را پمپاژ و به طرف دشمن جریان یافت و این آب از اواسط جنگ تاکنون، دشمن را پشت سد خاکی قطوری که خود ایجاد کرده است متوقف نموده. اینک به دلایل این‌که:

- ۱- ایستگاه تلمبه‌خانه دغاغله خوب کار نمی‌کند و بر اساس پیش‌بینی متخصصین واحد مهندسی این ستاد در اثر عدم نگهداری صحیح میزان بازدهی آن به جای ۲۴ متر مکعب در ثانیه در حال حاضر ۸/۵ متر مکعب است.
- ۲- گرمای شدید هوا و سرعت تبخیر آب.

- ۳- آب انبار شده پشت سد خاکی دشمن در سطح وسیعی خشک شده که نامه‌های فراوانی از لشکر ۹۲ و سماجا ۲ مستقر در خوزستان مبنی بر ایجاد خطر در این منطقه ارائه شده و گشتی‌های دشمن دائماً به منطقه نفوذ می‌نمایند که حتی یک افسر لشکر ۹۲ زرهی با درجه سرگردی را از نزدیکی دب حردان در اثر کمین ربوده و اسیر کردند و لشکر ۹۲ مجبور شد علاوه بر این‌که این ستاد، نیروی پیاده‌ای در مقابل آن‌ها مستقر نموده و یک گردان تانک در این دنیای نیاز شدید

به نیروی زرهی در منطقه بین دب حردان و سد خاکی دشمن مستقر نماید.

حال مسئله اساسی این است که:

اولاً: اگر ارتش نیروی کافی زرهی برای مقابله با نیروی فراوان دشمن در این منطقه به خصوص با برخورداری از امکانات جغرافیایی (یک تیپ در خط و حداقل یک تیپ احتیاط و داشتن توپخانه و پایگاه پرتاب موشک) را دارد، پس اصولاً این طرح را نه می‌توان یک طرح نظامی بلکه یک طرح آبیاری اجرا نمایند و از ادامه جریان آب پشت سد خاکی دشمن جلوگیری به عمل آید.

ثانیاً: اگر ارتش نیروی زرهی کافی در حال حاضر که ارتش صدام در حال فرار و در مقابل هر حمله قبول شکست است، ندارد و در این منطقه می‌خواهد از نیروی آب و استعداد کمی نیروی زرهی استفاده نماید. پس چرا طرح صحیح و سریع عملی نمی‌شود؟ و لشکر و نیروهای نظامی در حالت بلانکیلی باقی گذاشته می‌شوند.

اصل گزارش:

الف - هدف: هدف از انجام این طرح، تأمین ۵۵ متر مکعب آب در ثانیه در طرح ب ۲ که در نتیجه مجموعاً کل آبدهی ایستگاه تلمبه‌خانه به ۸۰ متر مکعب در ثانیه می‌رسد. (۲۸۸۰۰۰ متر مکعب در ساعت)

ب - کارهای انجام شده:

۱- ایستگاه پمپ شماره ۱ طرح «ب» و حفر کانال به عرض ۱۰۰ متر و طول تقریبی ۲۰۰ کیلومتر به مدیریت این ستاد اجرا و پایان پذیرفت. در تاریخ ۵۹/۱۲/۸ با میزان آب دهی ۲۵ متر مکعب در ثانیه تحویل سازمان آب و برق خوزستان گردید.

۲- ۲ دستگاه پمپ آب به ظرفیت‌های ۲ و ۴ متر مکعب با پیگیری واحد مهندسی این ستاد با بودجه سازمان آب و برق خوزستان از کشور یوگوسلاوی خریداری و در اسفند ۱۳۵۹ به اهواز حمل که قرار بود در طرح ب ۲ نصب گردد که با توقف ماندن اجرای این طرح پمپ‌ها تحویل سازمان آب و برق گردید.

۳- در دی ۵۹ عملیات پی کنی شماره ۲ طرح را شروع شد که با مخالفت و عدم همکاری مقامات محلی مواجه و در حالی که ۲۵ درصد فنداسیون‌ها آماده شده بود در اول بهمن ۵۹ کار اجباراً متوقف گردید.

۴- در اواسط بهمن ۵۹ بنا به تصمیم شورای عالی دفاع مقرر شد که پمپ‌های طرح ب ۲ با بودجه وزارت دفاع خریداری شود.

۵- در اسفند ۵۹ با توجه به استعلام‌هایی که از کارخانجات سازنده پمپ در کشورهای مختلف گرفته شده تعداد ۴۷ دستگاه پمپ آب با آب دهی کل ۴۸ متر مکعب در ثانیه ساخت سوئد و انگلستان از کشور انگلستان خریداری شد.

۶- ۲۲ دستگاه از پمپ‌های فوق در اواخر فروردین ۱۳۶۰ تحویل گرفته شد که به اهواز منتقل و هنوز هم برای دریافت آن‌ها مراجعت نشده است.

۷- ۲۵ دستگاه باقیمانده پمپ‌ها در اواخر اردیبهشت ۶۰ به تهران وارد و بنا به دستور وزیر محترم نیرو شهید دکتر عباسپور مستقیماً به اهواز انتقال و در اختیار سازمان آب و برق خوزستان قرار گرفت.

۸- تابلوی کنترل پمپ‌ها نیز که از انگلستان خریداری شده بود در خرداد ۶۰ به فرودگاه مهرآباد تهران رسید و آماده تحویل است.

۹- تابلوی برق پمپ‌ها که در ایران ساخته شده آماده حمل به اهواز می‌باشد.

- ۱۰- فلنج و زانوهای مورد نیاز جهت پمپ‌ها به یک کارگاه تولیدی در تهران سفارش داده شد و تا اواخر تیرماه آماده تحویل خواهد شد.
- ۱۱- کابل برق و لوله مورد نیاز این طرح طی نامه‌ای در تاریخ ۶۰/۳/۱۰ به وزارت نیرو اطلاع داده شد تا نسبت به تهیه آن‌ها اقدام شود.
- ۱۲- در اسفند ۱۳۵۹ واحد مهندسی این ستاد طی نامه‌ای به شهید دکتر مصطفی چمران حداقل مدت زمان اجرای طرح و اجناس مورد نیاز اطلاع داده شده که این مسئله در شورای عالی دفاع نیز مطرح و نتیجه‌ای گرفته نشد.

کارهای انجام شده فوق توسط این ستاد بر اساس احساس مسئولیت و جوش و خروش پیش‌برد جنگ و شکست دشمن کافر با سرعت در حداقل زمان ممکنه انجام یافته است در حالی که در سایر جبهه‌ها اقدامات اساسی صورت نپذیرفته است.

پ- مسئولیت طرح:

- ۱- پس از بحث‌های فراوان و توقف کار تصمیم گرفته شد که کلیه کارهای جنگی که از آب استفاده می‌شود (عملیات آب خاکی) در ستادی زیر نظر ۳ وزیر یعنی وزرای دفاع، نیرو و راه و ترابری انجام پذیرد.
- ۲- در فروردین ۶۰ ستاد مذکور مسئولیت اجرایی طرح را به سازمان آب و برق خوزستان واگذار نمود که در ضمن نمایندگانی از طرف ۳ وزیر مربوطه نظارت دائمی داشته باشند و رئیس سازمان آب و برق قول داد در اسرع وقت مقدمات اجرای طرح را آماده و کمتر از ۱ ماه پروژه را تکمیل خواهد نمود.

۳- در تاریخ ۶۰/۳/۱۰ که پمپ‌ها به اهواز حمل و آماده نصب بود و متأسفانه هنوز فنداسیون‌ها آماده نشده بود، جلسه‌ای برای رسیدگی به این موضوع در ساختمان سازمان فوق در اهواز با شرکت وزرای دفاع، راه و ترابری و نیرو، استاندار خوزستان، مدیرعامل سازمان آب و برق خوزستان و نماینده‌ای از ستاد جنگ‌های نامنظم تشکیل و کلیه مسائل فوق و ضرورت اجرای طرح و مسئولیت گلوله‌باران نمودن اهواز یادآوری شد و دستور داده شد که کلیه پمپ‌ها در اختیار سازمان فوق قرار گیرد تا نسبت به نصب سریع آن‌ها اقدام نماید.

ت- وضعیت کنونی:

۱- در تاریخ ۶۰/۳/۱۰ پس از پایان جلسه مذکور طی بازدیدی که از ایستگاه پمپ شماره ۱ با حضور شرکت کنندگان در جلسه به عمل آمد مشاهده شد که ۲ ایستگاه از پمپ‌های ۴ متری حدود یک ماه و نیم است که از کار افتاده و علت را نداشتن سایبان روی الکترو پمپ‌ها ذکر نموده‌اند. با این‌که سازمان آب از این موضوع اطلاع داشته موفق به نصب سایبان در این مدت نشده است.

۲- در تاریخ کنونی ۶۰/۴/۱۵ یعنی پس از ۳۵ روز هم سایبان نصب نشده و لذا ۳ دستگاه پمپ ۴ متری فقط یکی کار می‌کند و از مجموع ۲۳/۵ متر مکعب در ثانیه فعلاً ۸/۵ متر مکعب آب‌دهی دارد که در نتیجه خشکی نقاط آب گرفته را سبب شده است.

۳- از تعداد ۲۴ حوضچه که در نقشه‌های تحویلی مشخص شده فقط ۱۶ حوضچه در مرحله ساخت است و اطاق تابلوهای برق ساخته نشده است.

نتیجه:

۱- به طور کلی اگر قرار است چنین طرحی اساسی و نظامی پیاده شود، نمی‌بایستی هماهنگی طرح‌های پیمانکاری زمان صلح اداره شود و تا این حد تعلل و سستی نسبت به آن صورت پذیرد و اگر قرار است که اجرا نشود دقیقاً تصمیم گرفته شود تا تکلیف روشن گردد.

۲- به نظر می‌رسد می‌بایستی در مدت زمان معین از مسئول اجرای طرح نتیجه کار خواسته شود و در صورت عدم تعهد، فکری اساسی و تصمیمی قطعی گرفته شود و به طور کلی در این مملکت بایستی کسی یا مرجعی باشد که به این امور رسیدگی کند و شورای عالی دفاع مسلماً در این زمینه مسئول است که انشاءالله به مسئولیت خود اقدام خواهد نمود.

با احترام - ستاد جنگ‌های نامنظم - چمران

۱۳۶۰/۴/۲۰

از: ق م نذا در جنوب (ر ۳) شماره: ۱۲۰۷-۰۴-۱-۸۱

به: معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات) تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۰

موضوع: آب‌گرفتگی

بازگشت به شماره ۱۹۹-۲۰۱-۰۸-۶۰/۵/۷

عطف توجه به این که طرح ب ۲ ستاد هم‌آهنگی عملیات نامنظم در این قرارگاه موجود نبوده و برابر نامه شماره ۱۸۹-۲۰۱-۰۸-۶۰/۵/۲ مسئولیت اداره کلیه امور مربوط به طرح آب‌گرفتگی نیز به استانداری خوزستان محول شده است، علیهذا در

پیام‌ها و دستورات / ۱۰۹

اجرای تدابیر فرماندهی نزاجا یگان‌های زیر امر قرارگاه مقدم پس از اعلام وضعیت جدید آب گرفتگی وسیله مسئولان مربوطه عملیات خود را با طرح مذکور هم‌آهنگ خواهند نمود.

ج ف نزاجا سرتیپ خزاعی

شماره: سیار

از: اداره سوم (عملیات)

تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۷

به: نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)

اعلام مناطق لازم برای خشک کردن آن

خواهشمند است دستور فرمایند در منطقه عملیات یگان‌های آن نیرو در جنوب کشور در مناطق آب گرفتگی مصنوعی هر کجا که به نظر می‌رسد برای عملیات یگان‌ها ایجاد محدودیت می‌نماید اعلام تا نسبت به خشک کردن آن مناطق با منحرف نمودن آب از آن‌ها در ظرف مدت کوتاهی اقدام گردد.

ج ر سماجا سرتیپ فلاحی

شماره: ۱۲۰۷-۰۴-۱-۸۱

از: معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا (مد عملیات)

تاریخ: ۱۳۶۰/۱/۱۰

به: قرارگاه تاکتیکی جنوب ر ۳

موضوع: آب گرفتگی

بازگشت به شماره ۹-۱-۳۰۰۱-۶۰/۶/۷

۱- مراتب نیازمندی موانع آبی لشکرها به سماجا گزارش و سماجا ۳ طی شماره ۳-۳-

۶-۲۰۱-۶۲س - ۶۰/۶/۱ اعلام نموده است، مراتب نیازمندی لشکرهای تابعه از طریق جانشین فرماندهی نزاجا در جنوب (دزفول) در عملیاتی آب مطرح و هماهنگ گردد. در صورتی که این زمینه نارسایی‌هایی وجود داشت. مراتب را در ثانی اعلام تا اقدام بایسته انجام گیرد. ضمناً در جاهایی که آب مانع عملیات آنها می‌باشد چگونگی را گزارش تا آب منطقه مورد نظر قطع و مانع برطرف گردد.

۲- خواهشمند است مفاد مندرج در بند ۱ بالا به رویت ت ف نزاجا رسانده و در صورت تصویب مورد اجرا گذاشته شود.

معاون عملیات و اطلاعات نزاجا سرهنگ ستاد سپهر

از: معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا (مد عملیات) شماره: ۱۸۹-۰۸-۲۰۱

به: قرارگاه مقدم نزاجا (جنوب) تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۲

موضوع: آب

۱- سماجا ۳ طی شماره ۲۸-۰۶-۲۰۱/۳۵س - ۶۰/۴/۲۴ اعلام نموده است بر اساس مصوبات مورخه ۶۰/۴/۱۹ شورای عالی دفاع مقرر گردید که مسئولیت اداره امور کلیه طرح‌های آب خوزستان که در پشتیبانی از عملیات رزمی به کار می‌رود به شرح زیر به استانداری خوزستان به ویژه استاندار فعلی آقای مهندس غرضی واگذار گردد. بدیهی است که امکانات موجود برای اجرای طرح‌ها که در خوزستان وجود دارد در اختیار آقای استاندار خواهد بود و سایر نیازمندی‌ها به وسیله آقای استاندار از وزارت دفاع، وزارت نیرو و سایر وزارتخانه‌های ذیربط درخواست و با پشتیبانی آقای نخست وزیر و شورای عالی دفاع تأمین خواهد شد.

الف- ایجاد سد روی رودخانه کارون به نحوی که آب قابل ملاحظه‌ای به غرب و شرق کارون جریان یافته و تهدیدی بالفعل برای استقرار ارتش عراق در شمال خرمشهر و شمال آبادان باشد.

ب- به جریان انداختن آب در داخل کانال کوت و رسانیدن آب این کانال به کرخه کور و احیاناً با همکاری ارتش و سپاه عبور آب از کرخه کور به طرف جنوب (ایستگاه حمید و جفیر)

پ- اداره سد خاکی جرگه سید علی و جلیزی روی کرخه و هدایت آب به طرف کرخه کور و با کمک و همکاری ارتش و سپاه و هدایت آب مذکور از کرخه کور به طرف جنوب.

ت- به کار انداختن کلیه موتور پمپ‌های ایستگاه اول دغاغله با آب‌دهی ۲۴ متر مکعب در ثانیه.

ث- نصب تأسیسات آب ایستگاه اول دغاغله با آب‌دهی ۵۵ متر مکعب در ثانیه که مجموع طرح اول و دوم ۸۰ متر مکعب در ثانیه می‌رسد.

ج- افزایش و استمرار آب کرخه کور و نهر شمال کرخه.

چ- تأمین کسری آب کرخه از رودخانه و سد دز.

ح- یک نسخه فتوکپی گزارش ستاد عملیاتی نامنظم در پیوست به منظور بهره‌برداری و تحقیق و پس از تأیید اجرا ارسال می‌گردد. (حذف گردیده)

خ- مقام استاندار خوزستان مشکلات خود را مستقیماً به وزارتخانه و نیروها و سازمان‌های ذی‌ربط اعلام و در صورت حل نشدن مسئله مراتب را به شورای عالی دفاع اعلام می‌نماید.

۲- موارد فوق به عرض ت ف نذاجا رسید، پی نوشت فرمودند نیروی زمینی از ابتدا با طرح آب مخالف بوده است، حالا که اجرا شده است باید خود را با آن منطبق نماید.

معاون عملیات و اطلاعات سرهنگ ستاد سپهر

از: نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد عملیات)

شماره:

به: فرماندهی کل نیروهای مسلح «اقدام سریع» تاریخ: ۶۰/۵/۲۷

[آثار تاکتیکی طرح آب گرفتگی]

بازگشت به شماره ق م-۳۶ - ۶۰/۵/۲۶

نیروی زمینی در ابتدای طرح آب گرفتگی به علت نبودن فواید تاکتیکی نسبت به هزینه‌های مورد لزوم با آن مخالف بوده و نظر مخالف خود را نیز کتباً قبل از عمل اعلام نموده است.

اکنون با صدور دستورالعمل مورد بازگشتی به نظر نیروی زمینی که تنها عامل بهره گیرنده احتمالی در این طرح است کوچکترین توجهی به عمل نیامده است. در دستورالعمل بالا علاوه بر گردان مهندسی لشکر ۹۲ از سرهنگ شالچی برای شرکت در عملیات مزبور نام برده شده است که قبلاً با نیرو هم‌آهنگی به عمل نیامده و نیروی زمینی با انتصاب مشارالیه به این کار مخالفت خود را به استحضار می‌رساند. علی‌هذا استدعا دارد مقرر فرمایند به نظرات نیروی زمینی به شرح زیر توجه لازم منظور گردد:

۱- اگر همچنان اصرار به ادامه اجرای آب گرفتگی باز هم موجود است مقرر فرمایید فقط آن قسمت از منطقه بین کارون و جاده اهواز - خرمشهر زیر آب برود.

۲- منطقه آب گرفتگی درست در منطقه پل‌های ایجاد شده توسط دشمن و یا مناطق آماده شده برای پل زنی با عمق حدود نیم متر برای روز ۶۰/۶/۱۹ تا ۶۰/۶/۲۴ باشد.

۳- امکان تخریب سدهای ممانعتی دشمن ۱۰۰ درصد باشد و همچنین امکان

جلوگیری از ترمیم تخریبات حاصله توسط دشمن با استفاده از امکانات هوایی و توپخانه.

۴- امکان مراقبت هوایی و زمینی از نظر دیدبانی و نیز برای نیروهای خودی فراهم باشد تا بتواند از فعالیت‌های ترمیم انفجارات و ایجاد خطوط ارتباطی جلوگیری نماید.

۵- در صورتی که این امکانات فراهم نباشد از انجام هزینه که بسیار سنگین است به نظر نیروی زمینی باید خودداری گردد.

ف نزا جا سرتیپ ظهیرنژاد

از: فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان

شماره: ۴۸۳۴

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۳۱

به: ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی

موضوع: بازگشت به دستورالعمل شماره ق م ۳۶

محترماً در رابطه با دستورالعمل فوق‌الذکر، ذکر مطالب زیر لازم و ضروری به نظر می‌رسد:

۱- دستورالعمل مذکور بدون هیچ‌گونه هم‌آهنگی با ستاد عملیات جنوب تهیه شده و این ستاد هیچ‌گونه اطلاعی در مورد تصمیماتی که با حضور تیمسار سرتیپ فلاحتی جانشین ریاست ستاد مشترک با برادران پاسدار در دارخوین اتخاذ شده بود نداشته و لذا اصلح بود که قبل از اینکه هرگونه تصمیمی در دارخوین گرفته شود ستاد جنوب در اتخاذ تصمیمات مربوط به سپاه پاسداران دخالت مستقیم داشته باشد.

۲- با عنایت به بند ۱، حتی در دارخوین نیز با وجود پیشنهاد برادران مسئول سپاه دارخوین صورت جلسه‌ای در مورد تصمیمات متخذه تنظیم نشده بود.

۳- بر اساس گزارش ارسالی سپاه پاسداران دارخوین در جلسه مورخه ۶۰/۵/۲۶ برادران مسئول سپاه دارخوین اعلام داشته‌اند که فقط مسئولیت انهدام سیل بند دشمن را در حد فاصل بین جاده خونین شهر - اهواز و رودخانه کارون با کمک و همکاری مستقیم برادران ستاد جنگ‌های نامنظم تقبل خواهند نمود و انهدام تعدادی از پل‌های جاده و راه‌آهن خونین شهر به صورت مأموریت قطعی مورد قبول نبوده، علیرغم این که شناسایی و فعالیت در این مورد انجام و ادامه خواهد داشت و چنانچه ضرورت ایجاد نماید دلایل عدم قبول این مأموریت را اعلام خواهد نمود.

۴- به نظر می‌رسد که لازم است عملیات هدایت آب به سمت نیروهای دشمن و همچنین انهدام سیل بند باید با طرح حمله به نیروهای دشمن در شرق کارون هم‌آهنگ و هم‌زمان اجرا شود.

فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان

شماره: ۵۰۱-۱۷-۹۱

از: ستاد لشکر ۹۲ زرهی (۲)

تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۲۴

به: ف تی ۱ زرهی

موضوع: کانال دغاغله و مرمت آن

بازگشت به شماره ۶۰۷/۸ - ۵۰۱-۰۳-۶-۳۳۸

برابر اعلام سازمان آب و برق خوزستان:

با بررسی انجام شده محل آب گرفتگی در نزدیک کوره آجرپزی واقع در شمال غربی ملاشیه ۱، شکستگی نبوده بلکه موقعیت اراضی آن ناحیه نسبت به سایر نواحی پست‌تر است و آب در آنجا جمع می‌شود. لذا چنان‌چه مانور آبی در آینده باشد خطری از آن ناحیه به سمت روستای ملاشیه ۱ متوجه نخواهد بود.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ زرهی ستاد نیایی

از طرف سرهنگ توپخانه ستاد احدی

از: ستاد لشکر ۹۲ زرهی (۲) شماره: ۵۰۱-۱۷۰-۱۷۱

به: مقام محترم استانداری خوزستان تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۹

موضوع: (دفتر سیاسی انتظامی)

بازگشت به شماره ۱۹۷۴-۴ - ۶۰/۶/۲۹

با بررسی که توسط تیپ ۱ زرهی به عمل آمده از کانال آب‌رسانی دغاغله هیچ‌گونه کانال انحرافی و یا آب برداری به عمل نیامده، فقط در شمال غربی ملاشیه ۱ نزدیک کوره آجرپزی کانال اصلی شکسته شده و آب به طرف ملاشیه ۱ جاری می‌باشد. خواهشمند است مقرر فرمایید نسبت به مرمت آن اقدام لازم معمول فرمایند.

ف ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیایی

از طرف سرهنگ ستاد احدی

از: ل ۹۲ زرهی (۳) «خیلی محرمانه» شماره: ۲۰۱-۵۰-۱۳۵

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان (برادر مهندس سرداری) تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۸

[آب از رودخانه دز به کرخه]

خواهشمند است دستور فرمایید با نگرش به نامه‌های شماره ۲۰۱-۵۰-۱۲۹ - ۶۰/۷/۵ این لشکر و شماره ۲-۱۱۸۴-۳۵-۲۰۷ - ۶۰/۷/۷ لشکر ۱۶ نتیجه اقدامات انجام شده در مورد اضافه نمودن آب رودخانه کرخه لشکر ۹۲ و به لشکر ۹۲ و لشکر ۱۶ را آگاه سازند.

ف ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیایی

از: ل ۹۲ زرهی (۳) «خیلی محرمانه» شماره: ۲۰۱-۵۰-۱۲۹

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان - برادر مهندس سرداری تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۵

بنا به امر تیمسار سرتیپ فلاحتی جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران خواهشمند است دستور فرمایید سریعاً از رودخانه دز آب کافی وارد رودخانه کرخه نموده و نتیجه را اعلام نمایند تا مراتب به ستاد مشترک و نزاجا منعکس شود.

ف ل ۹۲ سرهنگ ستاد نیایی

[هماهنگی با لشکر درباره اقدامات]

پیرو شماره ۲-۲-۲۲-۲۰۷ - ۶۰/۶/۲۳ مهندسی لشکر

با وجود اینکه در کمیسیون متشکله در قرارگاه تاکتیکی لشکر تصمیم گرفته شد که آب رودخانه کرخه کور و کانال دغاغله طوری هدایت شود که یگان‌های تیپ فضای مانور و جاده تدارکاتی داشته باشند و برادر مهندس سرداری شخصاً متقبل گردیدند که جاده تدارکاتی و خاکریز جهت انحراف آب در منطقه یگان فوق‌الذکر ایجاد نمایند ولی تا کنون هیچ‌گونه اقدامی در این مورد از طریق آن سازمان به عمل نیامده است. خواهشمند است دستور فرمایید:

- ۱- هرگونه اقدامی که در مورد آب قرار است به وسیله سازمان آب و برق انجام پذیرد قبلاً با لشکر هم‌آهنگی‌های لازم را انجام داده و سپس مبادرت با اقدام نمایند.
- ۲- چنان‌چه لشکر ۷۷ نیاز به باز کردن آب در منطقه خود دارد به ترتیبی عمل شود که باعث جلوگیری از فضای مانور و در محاصره و یا در آب قرار گرفتن پرسنل و وسایل یگان‌های تیپ ۱ نگردد.

ف ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیایی

از: ل ۹۲ زرهی ۳ «خیلی محرمانه» شماره: ۱۲-۵۰-۲۰۱

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۲۸

[احداث جاده جدید و خاکریز]

بازگشت به شماره ۱۱-۸۵۲-م - ۶۰/۶/۲۵

خواهشمند است دستور فرمایید نسبت به احداث جاده جدید و یک خاکریز جهت حفاظت جاده از تیر مستقیم دشمن اقدام نمایند تا پل مورد نظر در محل پیشنهادی توسط گردان مهندس لشکر نصب گردد.

ف ل ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیاکی

از: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان- مسئول طرح‌های پشتیبانی جنگ شماره: ۱۱-۸۵۲-م

به: فرمانده لشکر ۹۲ - برادر ارجمند سرهنگ ستاد نیاکی «خیلی محرمانه» تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۲۵

[بررسی عکس‌های هوایی طرح آب]

محترماً عطف به نامه شماره ۲۶۴۶-۴۹-۲۰۱ مورخ ۶۰/۶/۲۱ به استحضار می‌رساند با حضور سرگرد هدایتی و سرگرد لوح رئیس رکن ۲ تیپ ۱ از محل استقرار گردان مربوطه در دب حردان بازدید و مسائل همچنین با فرمانده تیپ ۱ سرهنگ شیرازی دقیقاً بررسی گردید. ضمناً: با حضور سرگرد هدایتی کلیه عکس‌های هوایی مربوط به طرح فوق در سال گذشته دقیقاً بررسی گردید که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- با توجه به اینکه در دب حردان جلوی آب گرفته شده باعث تورم آب گشته و آب به نزدیکی نیروهای خودی رسیده است، چنان‌چه در این محل خاکریز باز شود آب از منطقه خارج شده و هیچ‌گونه تهدیدی برای نیروهای خودی نخواهد بود.

۲- با توجه به این‌که مسیر ایاب و ذهاب از قسمتی از کانال قبل از دب حردان می‌باشد، این مسیر بایستی به محل دیگر بعد از دب حردان منتقل شود و پل ارتشی موجود روی کانال موجود به محل جدید منتقل گردد. ضمناً محل جدید پل از روی عکس‌های هوایی دقیقاً به جناب سرگرد هدایتی توضیح داده و مشخص شده است. محل جدید به جناب سرهنگ شالچی نیز اطلاع و توضیح داده شده است. علیهذا با توجه به ضرورت امر و لزوم فوری عبور آب به طرف کانال خواهشمند است امر و مقرر فرمایید تا نسبت به تغییر محل پل اقدام لازم صورت گیرد.

جمشید سرداری

مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان

از: لشکر ۹۲ زرهی (مهندسی) «خیلی محرمانه» شماره: ۲-۲۲/۲-۲۰۷

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان (مهندس سرداری) تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۲۳

موضوع: آب گرفتگی تیپ ۱

به اطلاع می‌رساند آقای مهندس سرداری و سرکار سرهنگ شالچی وقتی که در پاسگاه تاکتیکی لشکر به حضور ف نازجا رسیدند، آقاس مهندس سرداری به تیمسار قول دادند چون آب کانال مورد نیاز است اجازه فرمایند که آب در منطقه عبور کند و تعهد سپردند که اگر آب یگان‌ها را تهدید نماید برای واحدها خاکریز و جاده انحرافی به منظور محاصره نشدن درست نمایند. با توجه به مراتب فوق و بازدید مورخه ۶۰/۶/۲۱ خواهشمند است دستور فرمایید با بهره‌گیری و کار گرفتن از ف گردان مهندس آب در

۱۲۰ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

منطقه طوری هدایت شود که یگان‌ها محل مانور داشته و در محاصره آب قرار نگیرند و راه تدارکاتی مطمئنی نیز داشته باشند.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیاکی

از: قرارگاه تاکتیکی لشکر ۹۲ رکن سوم «خیلی محرمانه» شماره: ۲۴۲۶-۴۹-۲۰۱

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان تاریخ: ۱۳۶۰/۶/۲۱

[ایجاد خاکریز]

برابر هم‌آهنگی که در مورخه ۶۰/۶/۱۷ در حضور تیمسار فرماندهی نزاجا و فرماندهی لشکر با آقای مهندس سرداری به عمل آمد آقای مهندس متقبل شدند که به منظور پیشگیری از نفوذ آب به مواضع یگان‌ها در منطقه دب حردان خاکریز ایجاد نماید، لذا چون لشکر در حال حاضر فاقد مقدمات مهندسی می‌باشد خواهشمند است دستور فرمایید ضمن به کارگیری وسایل مهندسی لازم از نفوذ آب به محدوده یگان‌های تیپ ۱ جلوگیری به عمل آورند.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیاکی

صورت جلسه کمیسیون بررسی آب مورخه ۱۳۶۰/۱/۲۹ تاریخ: ۶۰/۱/۲۹

موارد متخذ در این نشست:

۱- ایجاد کانال از کوت، توسط سازمان آب و برق خوزستان و گردان ۴۲۹ مهندس لشکر ۹۲ زرهی تا ۲ هفته دیگر.

- ۲- سازمان آب و برق نسبت به زیاد کردن پمپاژ آب در کانال دغاغله اقدام کند.
- ۳- شکستن سد خاکی دشمن در کیلومتر ۱۱۰ اهواز خرمشهر توسط سپاه پاسداران.
- ۴- شکستن سد دشمن در مختصات (۲۲-۸۷) توسط لشکر ۱۶ دست آزادگان.
- ۵- بدون فعالیت نظامی و شکستن سدهای خاکی، طرح آب موفقیت زیادی نخواهد داشت.
- ۶- وسایل مهندسی سنگین از سازمان‌های غیرنظامی در اختیار لشکرها قرار داده شود.
- ۷- اجرای یک تک محدود توسط لشکر ۱۶ زرهی دشت آزادگان و به عقب زدن نیروهای دشمن در منطقه ساجت و تأمین کرخه کور.
- ۸- هدایت آب توسط برادر مهندس سرداری از رودخانه کرخه به سمت جنوب و زیر یگان‌های دشمن پس از تأمین کرخه کور توسط لشکر ۱۶ زرهی.
- ۹- تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲ پرسنلی را آموزش دهد که با شناسایی‌های لازم و با نفوذ چریکی در مورد تخریب سد خاکی روی جاده اهواز خرمشهر اقدام نماید.
- ۱۰- توسط برادر مهندس سرداری و لشکر ۹۲ زرهی برای به راه انداختن پمپ-های آب در شمال غرب رودخانه کارون با اداره کشاورزی و استانداری تماس و هم‌آهنگی شود.
- ۱۱- قبل از به راه انداختن آب از کانال کوت، با لشکر ۱۶ زرهی هم‌آهنگی‌های لازم به عمل آید.
- ۱۲- بررسی امکان سد زدن در سویچدی توسط آقای مهندس سرداری.
- ۱۳- با توجه به وضعیت آب گرفتگی منطقه، نماینده نیروی دریایی ۱۰۰ توپ لباس غواصی و اشنوک از بندر عباس درخواست و با یک نسبتی در اختیار لشکرها قرار دهد.
- ۱۴- نیروی دریایی طرحی برای تخریب سدهای خاکی دشمن بدهد.

۱۲۲ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

از: لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم (عملیات)

شماره: ۱۴۷-۵۰-۲۰۱

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان (آقای مهندس سرداری) تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۱۲

[فروکش لحظه‌ای سد هالوپ]

پیرو شماره ۱۴۵-۵۰-۲۰۱ - ۶۰/۶/۲۵

گردان ۲۲۱ سوار زرهی مجدداً طی گزارشی اعلام نموده سد هالوپ هر لحظه فروکش می‌نماید و بیم آن می‌رود که در اثر فشار پایه‌ها به طرف داخل پل شناور، از وسط جدا شود. مراتب جهت هرگونه اقدام فوری به آگاهی می‌رسد.

ف ل ۹۲ سرهنگ ستاد نیاکی

از: ل ۹۲ ۳ (عملیات)

شماره: ۱۴۴-۵۰-۲۰۱

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان (برادر مهندس سرداری) تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۱۲

برابر گزارش گردان ۲۲۱ از ساعت ۰۱۰۰ روز ۶۰/۷/۱۲ در اثر شدت آب نصف سد هالوپ از قسمت زیر در حال نشست می‌باشد و احتمال دارد تمام سد نشست کند. خواهشمند است دستور فرمایید در این مورد سریعاً اقدام فرمایند.

خواهشمند است دستور فرمایید نسبت به احداث جاده جدید و یک خاکریز جهت حفاظت جاده از تیر مستقیم دشمن اقدام نمایند تا پل مورد نظر در محل پیشنهادی توسط گردان مهندس لشکر نصب گردد.

فرمانده ل ۹۲ سرهنگ ستاد نیاکی

از: لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم (عملیات)

شماره: ۱۴۲-۵۰-۲۰۱

به: مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان (آقای مهندس سرداری) تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۱۱

[پیشروی زیاد آب در منطقه تیپ ۱ لشکر ۹۲]

پیرو شماره ۲-۲-۲۲-۲۰۷-۶۰/۶/۲۳

برابر گزارشات مکرر تیپ ۱ زرهی در ۴۸ ساعت گذشته شدت پیشروی آب در منطقه تیپ مزبور به قدری زیاد شده که کلیه یگان‌های مستقر در دب بردان تقریباً در محاصره آب قرار گرفته‌اند و در بازدید روز جاری مشاهده گردید یکی از راه‌های ارتباطی کاملاً مسدود نشده است.

با توجه به کمیسیون مورخه ۶۰/۶/۱۷ که شخصاً در این مورد تعهد سپرده بودید که در صورت تهدید آب برای یگان‌ها بلافاصله خاکریز و جاده و سد انحرافی ایجاد خواهد شد با توجه به تهدید جدی یگان‌ها، خواهشمند است هرچه زودتر سریع‌تر در این مورد اقدام و نتیجه را به لشکر اعلام فرمایند. ضمناً چنان‌چه تا پایان روز ۶۰/۷/۱۲ اقدامات جدی به عمل نیاید یگان‌ها به طور کامل در آب فرو خواهند رفت.

ف ل ۹۲ سرهنگ ستاد نیاکی

از: مدیر عامل شماره: ۲-۱۰۸۴

به: لشکر ۹۲ زرهی (عملیات رکن ۳) تاریخ: ۱۳۶۰/۱۰/۲۷

موضوع: پل شناور مستقر بر روی کانال دغاغله

بازگشت به نامه شماره ۱۹۳-۵۰-۲۰۱-۶۰/۱۰/۱۷

از ساعت ۷/۱۰ روز ۶۰/۱۰/۱۷ آب کانال دغاغله از مقدار ۵ متر مکعب بر ثانیه به مقدار ۱۰ متر مکعب بر ثانیه افزایش یافت، به نحوی که نظر گد ۴۲۹ مهندسی لشکر ۹۲ تأمین شود. معهداً هرگونه نیاز به افزایش یا کاهش بعدی آب کانال را در آینده نیز اعلام تا سریعاً اقدام شود.

جمشید سرداری

از: لشکر ۹۲ زرهی رکن ۳ (عملیات) شماره: ۲۰۱-۵۰-۱۴۷

به: ریاست سازمان آب و برق خوزستان تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۱۲

[کاهش آب کانال دغاغله]

تیپ ۱ زرهی لشکر گزارش نموده به علت کاهش آب کانال دغاغله حدود یک کیلومتر جلو خاکریز دشمن خشک شده و قابل عبور برای خودرو می باشد. خواهشمند است در این مورد بررسی و نتیجه را به لشکر اعلام فرمایند.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد نیازی

از طرف سرهنگ ستاد احدی

از: مدیر عامل «خیلی محرمانه» شماره: ۸۸۴ م
به: لشکر ۹۲ زرهی (ر ۳) تاریخ: ۱۳۶۰/۷/۲۳
موضوع: آب رودخانه کرخه
بازگشت به نامه شماره ۱۳۵-۵۰-۲۰۱-۶۰/۷/۸

به اطلاع می‌رساند در تاریخ ۵۹/۷/۹ آب رودخانه حدود ۱۰ متر مکعب بر ثانیه افزایش یافته است و در تاریخ ۶۰/۷/۲۲ جمعاً حدود ۳۷ متر مکعب بر ثانیه به آب رودخانه اضافه شده و در حال حاضر دبی رودخانه ۱۶۲ متر مکعب بر ثانیه می‌باشد. تغییرات بعدی رودخانه کرخه متعاقباً به اطلاع خواهد رسید.
غلامعلی کیانی قائم مقام سازمان آب و برق

قسمت چهارم

بررسی و تجزیه و تحلیل

عملیات ایجاد سیل مصنوعی و آب‌گرفتگی در خوزستان در پشتیبانی عملیات پدافندی منطقه اهواز و سوسنگرد

۱- کلیات:

در آغاز جنگ تحمیلی عراق توان رزمی نسبی نیروهای ایران و عراق به‌نحو بارز به‌نفع نیروهای متجاوز عراق بود ارتش متجاوز عراق موفق شده بود ۱۲ لشکر و چند تیپ با پشتیبانی کافی توپخانه و مهندس و نیروی هوایی و پدافند هوایی سازمان دهد و آماده برای حمله به کشور جمهوری اسلامی ایران گردد در مدتی که ارتش عراق به اصطلاح معروف تا دندان خود را مسلح و مجهز و آماده می‌کرد درست بر عکس ارتش جمهوری اسلامی ایران به‌علل اثرات کلی انقلاب، جنگ داخلی کردستان، کودتای نافرجام، محاصره اقتصادی و دلایل دیگر رو به ضعف و اضمحلال بود. فقط به‌عنوان نمونه، صدها تانک و توپ و هزاران خودرو و جنگ‌افزار به‌علت عدم انجام برنامه‌های تعمیر و نگهداری و نبودن خدمه فنی و نداشتن قطعات یدکی بدون اینکه به‌کار گرفته شده باشند، در پارکها از کار افتاده بودند. استعداد یگان‌های رزمی از نظر کمی به‌کمتر از ۵۰ درصد و از نظر کیفی به‌ضعیفتر از آن رسیده بود. در آغاز تعرض عمومی ارتش متجاوز عراق به ایران به‌علت عدم تناسب قوا، قسمتی از وسایل و تجهیزات یگان‌های خط مقدم نبرد از جمله لشکر ۹۲ زرهی نیز در این نبردهای نابرابر منهدم گردید یا به‌دست دشمن افتاد. ارتش متجاوز عراق موفق شد عناصر لشکر ۹۲ زرهی را که به تنهایی در خوزستان در مقابل ۴

لشکر زرهی و مکانیزه دشمن قرار گرفته بودند، تا کرانه‌های رودخانه کرخه در منطقه دزفول و کارون در منطقه اهواز و خرمشهر و آبادان عقب براند. شهرهای خرمشهر و آبادان و اهواز و سوسنگرد و شوش و اندیمشک و دزفول را در خطر سقوط قرار دهد که متأسفانه در خرمشهر موفق شد. اما در شهرهای دیگر موفقیتی بدست نیاورد. ولی تهدید دشمن به‌خصوص در منطقه اهواز خیلی جدی بود. مسئولین غیرنظامی منطقه اهواز که در صحنه نبرد حضور داشتند، تصمیم گرفتند ضعف و کمبود توان رزمی لشکر ۹۲ زرهی را در دفاع از شهرهای اهواز و حمیدیه و سوسنگرد با استفاده از باتلاقی کردن منطقه جبران کنند و با وارد کردن آب رودخانه‌های کارون و کرخه کور و کرخه به‌دشتهای جنوبی اهواز حمیدیه سوسنگرد مانع مصنوعی در مقابل پیشروی دشمن به‌سمت این شهرها ایجاد نمایند. طراح اصلی این طرح شهید دکتر چمران و مهندس غرضی استاندار وقت خوزستان بودند. این طرحها با کندن کانال‌های مسیر آب و احداث سد خاکی در رودخانه‌ها و پمپاژ کردن آب کارون، به مرحله اجرا گذاشته شد. طرحی دیگر با بازکردن دریچه‌های سد دز و وارد کردن آب دریاچه سد به رودخانه دز و کارون اجرا گردید و قسمتی از زمین‌های جنوب غربی اهواز و اطراف حمیدیه و جنوب محور حمیدیه سوسنگرد را آب فرا گرفت. عرض جبهه دفاعی لشکر ۹۲ زرهی و بعداً لشکر ۱۶ زرهی در این منطقه کمتر شد. مانع مصنوعی خوبی در مقابل حرکت نیروهای متجاوز ایجاد گردید. خطر تهدید اهواز و سوسنگرد تا حدودی بر طرف شد، ولی متقابلاً این امر مانع حرکت عناصر لشکر ۹۲ زرهی به سمت

جنوب غربی اهواز نیز شد. می‌توان گفت به‌همان مقدار که برای لشکر ۹۲ زرهی تأمین ایجاد شد، برای نیروهای متجاوز مستقر در این منطقه نیز تأمین ایجاد گردید. اما به‌هر حال باید گفت وحشت خطر اشغال شهر اهواز در مقامات مسئول هدایت جنگ منطقه اهواز تا حدودی تسکین پیدا کرد و اطمینان و اعتماد بیشتری برای مقاومت در مقابل پیشروی دشمن متجاوز به وجود آمد. به‌طور کلی اثرات مثبت این تلاش، نسبتاً بیش از اثرات منفی آن بود.

مجموعاً ۵ طرح استفاده از آب رودخانه‌ها و سدها در منطقه عملیاتی خوزستان اجرا گردید که عبارت بودند از:

الف- احداث سد خاکی در کرخه کور در جنوب شرقی حمیدیه و جاری کردن آب کرخه کور در منطقه دب حردان.

ب- کندن کانال هدایت جریان آب کارون از شمال غربی و غرب اهواز به جنوب آن.

پ- باز کردن آب دریاچه سد دز به رودخانه کرخه در شرق سوسنگرد.

ت- احداث سد خاکی در رودخانه کرخه در شرق سوسنگرد.

ث- احداث سد دریچه‌ای در رودخانه کارون در جنوب اهواز و در منطقه هالوپ (شمال دارخوین).

یادآوری می‌شود که تمام طرح‌های یاد شده بالا به‌وسیله مقامات غیر نظامی حاضر در صحنه عملیات شامل استانداری خوزستان، سازمان آب و برق خوزستان و شهید دکتر چمران برنامه ریزی و تهیه شد و با استفاده از اعتبارات مالی سازمان‌های یاد شده اجرا گردید. از نظر سازمان‌های نظامی فقط شهید

تیمسار فلاحی شخصاً در جریان این طرح‌ها بود و هم‌آهنگی‌هایی با این طرح‌ها کرده بود. ولی نیروی زمینی ضمن اینکه متوجه اجرای این طرح‌ها بود، ولی هیچ‌گونه نظرخواهی و هم‌آهنگی با فرماندهی نیروی زمینی درباره این طرح‌ها انجام نگرفته بود. فقط فرمانده لشکر ۹۲ زرهی تا حدودی در جریان این برنامه بود. همین عدم هم‌آهنگی با فرمانده نیروی زمینی سبب اختلاف نظرهایی شد که نمونه آن به شرح زیر بود:

نیروی زمینی در ۵۹/۱۱/۷ کتباً عدم آگاهی خود از طرح آب و عدم موافقت خود را با اجرای این طرح به ستاد مشترک گزارش کرد و دلایل مخالف خود را چنین بیان داشت:

به علت عدم امکان برآورد قطعی نتیجه نهایی این طرح قابل اعتماد نیست ضمن اینکه در صورت جریان پیدا کردن آب در تمام منطقه مواضع نیروهای خودی نیز زیر آب خواهد رفت و به همان اندازه که برای نیروهای دشمن مشکلاتی ایجاد می‌شود برای نیروهای ما نیز مشکلاتی ایجاد می‌گردد. چنانچه امتیازی برای تقویت مواضع پدافندی ما ایجاد کند به همان میزان برای دشمن امتیاز خواهد داشت و دشمن از ایجاد منطقه آب گرفته می‌تواند استفاده صرفه جویی در قوا کند و قسمتی از یگان‌های خود را از این منطقه برداشت کند و در جبهه‌های دیگر برای تعرض به کار ببرد. در صورتی که نیروهای ما آنقدر نیستند که بتوانیم عناصری را از این جبهه‌ها برداشت کنیم و در جبهه دیگر بکار ببریم.

با اجرای این طرح قسمتی از مزارع و روستاها به زیر آب خواهند رفت و خسارات قابل توجهی به روستایانی که هنوز خانه و کاشانه خود را ترک نکرده‌اند وارد خواهد ساخت. از طرفی نظر به اینکه به علت مسطح بودن منطقه و پیشروی آهسته و تدریجی جریان آب مدت زمان آب گرفتگی طولانی خواهد بود در نتیجه نیروی متجاوز فرصت خواهد داشت سد و مانع در مقابل جریان آب ایجاد کند و آب را به سمت نیروهای ما برگرداند و با این وضع ما را مورد استهزاء جهانیان قرار دهد و از این جهت تبلیغات سویی درباره ضعف توان رزمی ما برای مبارزه با ارتش عراق به راه اندازد. با توجه به موارد یاد شده بالا به اعتقاد نیروی زمینی استفاده از جاری کردن آب به منطقه عملیات بر خلاف مصالح ارتش و کشور جمهوری اسلامی ایران است و بر عکس در جهت منافع و خواسته‌های ارتش متجاوز عراق می‌باشد.

در پاسخ نامه یاد شده بالا ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۵۹/۱۱/۸ به نیروی زمینی اعلام کرد که طرح استفاده از جاری کردن آب سد دز در دشت جنوب اهواز با استفاده از تجربه سیل سال ۱۳۴۷ می‌باشد. در آن سال که آغاز مشاجرات سیاسی بین ایران و عراق درباره حقوق کشتی‌رانی در اروندرود بود بارانهای شدید فصل زمستان در ایران و عراق سبب طغیان آب رودخانه‌های فرات و دجله و کرخه و کارون و حتی رودخانه‌های دوبرج و جراحی گردید. برای جلوگیری از خطر احتمالی شکستن سد دز و شاید هم عمداً به دستور مقامات سیاسی حاکم آن روز دریچه‌های سد دز باز شد و

طغیان رودخانه کارون چندین برابر گردید و طغیان کارون در شرق و دجله در غرب دشت بین اهواز و خرمشهر سبب شد، تمام منطقه از حدود ۶۰ کیلومتری جنوب اهواز تا خرمشهر و از حوزه رودخانه دجله در خاک عراق تا نزدیکی رودخانه جراحی در شرق شادگان به زیر آب رفت و دریای عظیمی به طول بیش از یکصد کیلومتر از دجله تا جراحی و به عرض بیش از ۶۰ کیلومتر از اروندرود و شمال خلیج فارس تا ۶۰ کیلومتری جنوب اهواز ایجاد گردید. این آب گرفتگی حدود ۲ سال دوام داشت اتفاقاً در آن موقع من (سرهنگ حسینی گردآورنده این مطالب) افسر عملیات لشکر اهواز بودم و در این شغل، عملیات مبارزه با سیل و کمک به روستائیان و حفظ شهر اهواز را طرح ریزی می کردم. در هدایت عملیات مبارزه با سیل در آب گرفتگی، نقش نسبتاً فعالی داشتم. از این فرصت استفاده میکنم و قسمتی از جریانات آن سال را که قسمتی از گوشه های فراموش شده تاریخ کشور ما است، به منظور ثبت در تاریخ ایران بیان می کنم:

۱- من پس از طی دوره دانشکده فرماندهی ستاد در مهرماه ۱۳۴۶ به لشکر اهواز منتقل شدم. در رکن سوم لشکر با درجه سروانی به سمت افسر عملیات لشکر منصوب گردیدم. از ماه های اول ورودم به لشکر اهواز متوجه بروز اختلافات سیاسی و مرزی بین ایران و عراق گردیدم. زیرا به من ابلاغ شد طرح های عملیاتی آفندی و پدافندی در مقابل تهدیدات احتمالی ارتش عراق به خوزستان را تهیه کنم. در اواخر پاییز یا زمستان سال ۱۳۴۶، مأمور تهیه یک تمرین پاسگاه فرماندهی در رده نیروهای

مشترک شدم. البته یک ستاد طرح‌ریزی در رده ستاد مشترک در اهواز تشکیل شد و من هم به عنوان افسر عملیات زمینی این ستاد مشترک مشغول انجام وظیفه شدم. در این تمرین متوجه شدم که کشور ایران از طرف ارتش عراق نگرانی‌هایی دارد، زیرا پس از کودتای ۱۹۵۸ (۱۳۳۷) ژنرال عبدالکریم قاسم در عراق و سرنگونی حکومت سلطنتی ملک فیصل حکومت عراق به طرف شرق گرایش پیدا کرد و از همان آغاز حکومت جمهوری در عراق، حکومت سلطنتی ایران احساس خطر نمود. مسلماً دست قدرتهای بزرگ برای قایم موشک بازی و ایجاد خطرهای مصنوعی و وادار کردن حکومت‌های منطقه خلیج فارس به ورود در پیمان‌های دسته جمعی و تشکیل ارتش‌های بزرگ در نتیجه خرید وسایل و تجهیزات نظامی و سرازیر کردن درآمدهای نفتی این کشورها به جیب شرکت‌های بزرگ غرب و شرق در این برنامه‌ها دخالت داشت که باید در بررسی تاریخ سیاسی ایران در دوران سلطنت خاندان پهلوی مورد بررسی قرار گیرد.

از اوایل سال ۱۳۴۷ اختلافات محسوس‌تر شد. تصادفات مرزی و در امور کشتی‌رانی در اروندرود به‌طور پراکنده ایجاد شد. در بهار سال ۱۳۴۷ در منطقه مرزی فکه نیروهای عراقی به تأسیسات یک شرکت حفاری نفت ایران حمله کردند و تمام پرسنل ایرانی و خارجی و وسایل و تجهیزات شرکت را مصادره کردند و به عراق بردند. بنا به دستور مقامات حکومت ایران لشکر اهواز

عکس‌العمل شدید و فوری نشان داد. پس از ۴۸ ساعت عراقی‌ها پرسنل و وسایل شرکت حفاری را به ایران برگرداندند.

این پیش‌آمدها سبب شد که حکومت وقت ایران احساس خطر جدی کند، ولی برای مقابله با این خطر، ارتش آن روز ایران به‌هیچ وجه آمادگی نداشت. ارتش انقلابی عراق در مدت ۱۰ سال بعد از کودتای نظامیان به‌نحو بارزی تقویت شده بود. در برآوردهای نظامی که به‌عمل آمد، ارتش ایران آن روز قدرت مقابله با ارتش عراق را نداشت، تا آن حدی که من متوجه شدم حکومت وقت ایران تلاش کرد مانع برخورد نظامی بین ایران و عراق شود. برای این منظور هیئت‌هایی برای مذاکره با حکومت عراق به بغداد فرستاد. آخرین هیئت اعزامی یک هیئت نظامی به ریاست ارتشبد آریانا بود که در بهمن ماه ۱۳۴۷ به بغداد اعزام شد. این هیئت در مراجعت از بغداد از راه بصره خرمشهر به ایران وارد شد و به اهواز آمد. در اواخر بهمن ماه سال ۱۳۴۷ این هیئت به اهواز رسید. به دستور رئیس هیئت ارتشبد آریانا، یک جلسه سخنرانی برای افسران لشکر اهواز ترتیب داده شد. ارتشبد آریانا در این سخنرانی به‌طور مختصر و تا آنجائی که متناسب با آن جلسه بود، نتیجه مذاکرات خود را با مقامات عراقی درباره رفع اختلافات مرزی به‌خصوص در اروند رود بیان کرد. تا آنجا که به‌یاد دارم نتیجه کلی مذاکراتش این بود که حکومت بعثی عراق، ادعاهای ارضی و مرزی از کشور ایران دارد. برای به دست آوردن ادعاهای خود حاضر به مصالحه سیاسی نیست و آماده است برای رسیدن به هدف سیاسی و ارضی، اقدام به اعمال قدرت نظامی کند. بنابراین تهدید نظامی عراق به‌طور جدی مطرح است

و ما باید برای مقابله با این تهدیدات، اقدامات احتیاطی لازم را به عمل آوریم. آن موقع توان رزمی لشکر اهواز فقط شامل ۲ تیپ زرهی با امکانات بسیار محدود بود و توپخانه لشکر با ۳ گردان ۱۰۵ میلی متری و یک گردان مختلط ۱۵۵ و ۲۰۳ میلی متری کشتی بود. سایر واحدهای ارتش ایران نیز در مقایسه با ارتش عراق نیروی قابل ملاحظه‌ای نبودند. ولی به هر حال طرح‌های پدافندی برای به کار بردن همان نیروها تهیه شد. اما مسلماً این طرح‌ها قدرت مقابله با تهدید را نداشت. اتفاقاً در زمستان سال ۱۳۴۷ در عراق و قسمتهای جنوب غربی و غرب ایران، بارندگی‌های شدیدی شد. به قدری که طبق نظریات پیرمردان در چندین دهه گذشته چنین بارندگی‌هایی نشده بود. این باران‌ها حوزه رودخانه‌های دجله و کارون را که دشت باز و زمین سستی دارد، باتلاقی کرد. پی آمد این باران‌ها، سبب طغیان رودخانه‌های این منطقه گردید. قسمتی از دشت شمال اروند رود را آب فرا گرفت و مانع خوبی در محور بصره خرمشهر ایجاد کرد. این امر سبب شد که مقامات تصمیم گیری نظامی ایران به این فکر بیفتند که از جریان آب استفاده کنند و با ایجاد آب گرفتگی در منطقه جنوب اهواز خطر تهدید ارتش عراق را از بین ببرند تا امکان مقابله با ارتش عراق به عناصر موجود لشکر اهواز در منطقه غرب دزفول به وجود آید. برای این منظور آب دریاچه سد دز وسیله بسیار خوبی بود، البته من نمی دانم باز کردن دریاچه‌های سد دز قطعاً برای کمک به ایجاد سیل در کارون بود یا نه، زیرا در این باره دستور و اطلاع کتبی یا شفاهی به لشکر اهواز داده نشد ولی در گفتگوهای مقامات چنین استنباط می شد که باز کردن دریاچه‌های سد عمدی

بود. قطعاً در مدارک سیاسی کشور در این باره مطالبی درج شده است و مورخان می‌توانند در آینده از آنها بهره‌برداری کنند. به‌هرحال پس از مراجعت هیئت نظامی ارتشبد آریانا به تهران، در اوایل اسفند یا آخر بهمن سال ۴۷ دریچه‌های سد دز باز شد و طغیان رودخانه کارون به طور بی سابقه جریان پیدا کرد. آب رودخانه کارون تا حدود ۱۵ متر بالا آمد و قسمت بزرگی از شهر اهواز را آب فراگرفت. از جنوب شهر اهواز تا خرمشهر به ترتیب که ارتفاع منطقه از سطح دریا از شمال به جنوب کمتر می‌شد منطقه بیشتری زیر آب می‌رفت. از جنوب محور سه راهی یزد نو در ۵۳ کیلومتری جنوب اهواز و جاده ارتباطی این سه راهی به کوشک تا خرمشهر کاملاً زیر آب رفت. دریای بزرگی به وجود آمد و تا اوایل سال ۱۳۴۹ این منطقه در زیر آب بود. به‌خاطر دارم این دریا به قدری عمیق و پر آب و مداوم بود که ماهی بسیار زیاد در آن پرورش یافت و بزرگ شد. اعراب بومی محلی با قایق و تورهای بزرگ ماهیگیری در این دریا به ماهی‌گیری می‌پرداختند و ماهی‌هایی به وزن بیش از یک کیلو را من به چشم خود دیدم که در این دریای مصنوعی صید شد.

ایجاد این دریای مصنوعی در این منطقه سبب شد که اغلب محورهای مواصلاتی حتی محور اهواز خرمشهر قطع شود. شهر خرمشهر در خطر انهدام قرار گیرد ولی عاملی که مانع تشدید خطر شد، این بود که به علت مسطح بودن دشت، آب در تمام دشت پخش شد و به مرور و به آهستگی در دشت پیش‌روی کرد و فرصت داد در شمال شهر خرمشهر سد خاکی ایجاد شود و از ورود آب به داخل شهر جلوگیری گردد و آب دشت به داخل اروند رود هدایت

گردد. در جریان این آب، منطقه غربی جاده اهواز خرمشهر و منطقه مرزی از پاسگاه کوشک تا نهر حین به کلی زیر آب رفت. محور تنومه شلمچه خرمشهر قطع شد. در حقیقت تمام منطقه مرزی از شمال بستان تا اروندرود غیر قابل عبور شد. حتی محور حلفائیه سوبله بستان نیز غیر قابل عبور گردید و یک مانع قطعی و مطمئنی در منطقه مرزی ایجاد شد. در نتیجه تمام عناصر لشکر اهواز که ابتدا با شماره لشکر ۸ زرهی بود و بعد به لشکر ۹۲ زرهی تبدیل شد، به منطقه غرب دزفول و مهران تغییر مکان داده شدند. این اقدامات از اول سال ۱۳۴۸ اجراء شد و به مدت ۶ سال تمام ادامه یافت تا در ۱۳۵۳ با انعقاد قرارداد الجزایر خاتمه یافت. با توجه به نکات مشروحه بالا در آن موقع استفاده از آب در منطقه جنوب اهواز فوق‌العاده موثر و مفید بود. در آن موقع شهید تیمسار فلاحی افسر عملیات رکن سوم نیروی زمینی بود و در جریان این مسائل بود، به همین علت در ۵۹/۱۱/۸ در پاسخ اعتراض فرمانده نیروی زمینی از طریق ستاد مشترک، پاسخ داد که این امر با استفاده از تجربه سیل سال ۱۳۴۷ اجرا می‌گردد. به‌هرحال دریچه‌های سد دز در ساعت ۰۵۰۰ روز ۹ بهمن ماه باز شد. برآورد گردید بعد از ۴۲ ساعت به اهواز و بعد از ۹۰ ساعت به خرمشهر می‌رسد. طرح استفاده آب رودخانه کرخه در بین حمیدیه و سوسنگرد نیز از ۲۳ بهمن ماه اجرا شد. در مطالب پایین چگونگی این طرح‌ها و اثرات مثبت و منفی آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۲- طرح استفاده از آب کرخه کور، اولین طرح استفاده از آب در غرب دب بردان با استفاده از آب سد کرخه و وارد کردن آب به کرخه کور بود.

خلاصه این طرح چنین بود که در اوایل جنگ نیروهای متجاوز عراق تا ۱۵ کیلومتری جنوب غربی اهواز پیشروی کردند و شهر اهواز را مورد تهدید قرار دادند. عناصر لشکر ۹۲ زرهی و رزمندگان سپاه پاسداران و نیروهای مردمی موفق شدند پیشروی دشمن را در محور اصلی خرمشهر اهواز سد کنند، لذا نیروی متجاوز تلاش اصلی خود را متوجه قسمت غربی این منطقه نبرد کرد و تلاش نمود که از منطقه باز بین آبادی دب حردان و مسیر شمالی جنوبی کرخه کور عبور کند و ارتفاعات فولی آباد واقع در غرب اهواز را اشغال کند و از سمت غرب به طرف اهواز پیشروی نماید. یک بار در مهرماه از سمت حمیدیه پیشروی کرد، ولی به علت باتلاقی بودن کشتزارهای جنوب شرقی و غرب حمیدیه تعداد زیادی از تانکها و نفربرهای عراقی در باتلاقها فرو ماندند و نابود شدند. این موضوع سبب شد که رهبران غیرنظامی عملیات منطقه اهواز که در آن موقع شهید دکتر چمران، مهندس غرضی استاندار خوزستان بودند، با تبادل نظر با فرمانده لشکر ۹۲ زرهی به این فکر بیفتند که با جاری کردن آب کرخه کور به دشت شرقی این رودخانه، منطقه باز بین دب حردان تا نهر کرخه را باتلاقی کنند و به این وسیله با استفاده از لاشه چند دستگاه واگن فرسوده راه آهن اهواز و مصالح دیگر ساختمانی در مسیر رودخانه کرخه کور در غرب آبادی دب حردان یک سد خاکی احداث شد. لازم به یادآوری است آب رودخانه کرخه کور از آب کرخه اصلی تأمین می گردد. در زمانهای قدیم یک مسیر انشعابی از رودخانه

کرخه در اطراف حمیدیه به سمت شرق و جنوب حمیدیه جاری بوده که کرخه کور نامیده می‌شده است. علت کور خواندن این نهر آن بوده که هر موقع آب رودخانه کرخه اصلی به علت بارندگی‌های منطقه سرمنشاء این رودخانه زیاد می‌شد و آب کرخه بالا می‌آمد، قسمتی از سرازیری آب رودخانه وارد این نهر می‌شد و آن را پر می‌کرد، ولی هنگامی که آب کرخه اصلی کم می‌شد، آب این انشعاب نیز کم می‌شد و در مواقع خیلی کم‌آبی، خشک می‌گردید. در زمان‌های گذشته سدهای سنگی ابتکاری در شمال غربی حمیدیه احداث کرده بودند تا آب کرخه کور به کلی قطع نشود. در سال‌های بعد (احتمالاً ۱۳۳۴) یک سد دریچه‌ای در محل سدهای قدیمی ساخته شد که به نام سد کرخه نامیده شد. این سد در حقیقت برای تنظیم آب کرخه کور و کانال شمال غربی آب بود، به نحوی که هر موقع آب کرخه زیاد باشد و نیازی به بالا آوردن آب نباشد، دریچه‌های سد را باز می‌نمایند و قسمتی از آب، خود به خود وارد کانال‌های شرقی و غربی سد می‌گردد. هنگامی که آب رودخانه کم می‌شد، و دریچه‌های تنظیمی سد به مقدار مورد نیاز پایین برده می‌شد و مانع جریان تمام آب رودخانه در شاخه اصلی می‌گردید و آب وارد کانال‌های احداثی می‌شد. کانال شرقی از شرق آبادی حمیدیه می‌گذرد و وارد مسیر قدیمی کرخه کور می‌گردد. بنابراین در صورت لزوم می‌توان آب کرخه کور را با بالا و پایین آوردن دریچه‌های سد کرخه کم و یا زیاد کرد. با توجه به این وضعیت در صورتی که سدی در مسیر کرخه کور ایجاد

می‌شد و آب سد اصلی کرخه به مسیر کرخه‌کور هدایت می‌گردید، الزاماً در پشت سد خاکی آب وارد دشت کم ارتفاع شرق کرخه‌کور می‌شد و قسمت جنوب‌شرقی حمیدیه و غرب آبادی دب حردان به زیر آب می‌رفت. با استفاده از این وضعیت، این طرح تهیه و از اوایل آبان ماه اجرا و قسمتی از منطقه بین اهواز و حمیدیه را آب گرفت. اما در پاییز و زمستان سال ۵۹ بارندگی در خوزستان بسیار کم بود. زمین منطقه تشنه و خشک بود. قسمت بیشتر آب در زمین خشک فرو رفت. با اجرای این طرح فقط قسمت کمی از منطقه اطراف حمیدیه و غرب اهواز را آب فرا گرفت. این آب گرفتگی به آن مقدار نبود که مزاحمتی برای مواضع پدافندی نیروهای متجاوز ایجاد کند، ولی مانع خوبی در مقابل آفند دشمن گردید. موفقیت نسبی و عدم موفقیت کامل این طرح، گردانندگان اصلی این برنامه را به این فکر انداخت که برنامه‌های دیگری برای استفاده از آب رودخانه کارون و کرخه تهیه و اجرا گردد که جریان این طرح‌ها در مطالب پایین بیان می‌شود:

۳- کندن کانال انشعابی از رودخانه کارون در شمال و غرب اهواز

این کانال از شمال پلیس‌راه اهواز اندیمشک و از مقابل پادگان دغاغله در کرانه غربی رودخانه کارون ابتدا به صورت شرقی غربی حفر شد و پس از قطع جاده اهواز اندیمشک وارد منطقه فولی‌آباد غرب اهواز شد و به صورت قوسی از منطقه فولی‌آباد به جاده اهواز حمیدیه رسید و پس از

قطع این جاده به سمت جنوب ادامه یافت و در شرق آبادی دب حردان گسترده شد.

برای وارد کردن آب به این کانال ۲ راه حل در نظر گرفته شد: راه حل اول این بود که آب رودخانه کارون با ۱۰ دستگاه پمپ آب به داخل کانال پمپاژ شود و در مسیر کانال به دشت جنوب دب حردان روانه گردد. راه حل دیگر این که دریاچه‌های سد دز باز شود و آب رودخانه کارون بالا بیاید و خود به خود وارد کانال شود و در مسیر مورد نظر به دشت جنوب دب حردان هدایت گردد.

حفر کانال شده الزاماً تا دی ماه طول کشید و اتفاقاً در پاییز و زمستان سال ۵۹ بارندگی خیلی کم بود و آب رودخانه‌های خوزستان چندان زیاد نشد و حتی آب سد دز به قدر کافی ذخیره نشد، در نتیجه برای استفاده از کانال حفر شده الزاماً باید یکی از ۲ راه حل یاد شده به کار برده می‌شد. اما نظر به اینکه اجرای این طرح چند ماه طول کشید، نیروهای عراقی متوجه آن شدند و اقدامات تأمینی به عمل آوردند و یک خاکریز به ارتفاع بیش از ۳ متر و عرض قریب ۶ متر از نزدیکی کرخه کور در غرب تا جاده اهواز خرمشهر احداث کردند. هنگامی که آب با پمپاژ به منطقه مورد نظر در جنوب دب حردان هدایت شد، سد احداثی عراقی‌ها مانع پیشروی آب به سمت جنوب شد و با شکافی که عراقی‌ها از جاده اهواز خرمشهر ایجاد کرده بودند آب به شرق جاده سرازیر شد. نظر به اینکه شیب زمین از غرب به شرق است آب به سمت رودخانه کارون سرازیر شد و در حوالی

آبادی ملیحان مجدداً به رودخانه کارون ریخت. در نتیجه هیچ‌گونه مزاحمتی برای مواضع عراقی‌ها ایجاد نکرد. طراحان استفاده از آب کارون به این نتیجه رسیدند که با وجود سد خاکی عراقی‌ها، از این طرح هیچ نتیجه‌ای گرفته نمی‌شود و تلاش کردند با وسایل سد خاکی عراقی‌ها را بشکنند و چند راه‌حل برای این امر به نظر رسید که عبارت بودند از: تخریب سد خاکی با گلوله توپ ۲۰۳ مم و جنگ‌افزارهای سنگین دیگر، نفوذ دادن چند نفر غواص با قایق منفجره و تخریب سد خاکی به وسیله مواد منفجره و بالاخره حمله و تصرف قسمتی از خاکریز و تخریب خاکریز به وسیله وسایل سنگین مهندسی، اما عملاً هیچ‌کدام از این راه‌حل‌ها امکان اجرا پیدا نکرد و این طرح بدون نتیجه مثبت قابل ملاحظه‌ای مسکوت ماند. البته فقط برای تقویت مواضع پدافندی لشکر ۹۲ زرهی مانع خوبی در جنوب‌غربی اهواز ایجاد کرد، ضمناً از این اقدامات می‌توان در رساندن آب کارون به روستاهای جنوب‌غربی اهواز به منظور توسعه کشاورزی استفاده نمود.

۴- باز کردن دریاچه‌های سد دز برای ایجاد سیل مصنوعی در جنوب اهواز

یادآوری این نکته ضروری است که در سال اول جنگ فرماندهان رده‌های بالا اصولاً در این فکر بودند که با نیروها و امکانات موجود بتوانند نیروهای متجاوز عراق را از خاک ایران بیرون برانند و تقریباً در سطح بالای فرماندهی کمتر کسی معتقد به بسیج نیروهای بیشتر و قویتر بود.

من (سرهنگ حسینی گردآورنده این مطالب) از آغاز جنگ در این باره با فرماندهان رده بالا هم‌آهنگ نبودم و معتقد بودم برای بیرون راندن دشمن باید به نوعی برتری به دست آورد. از ابتدای جنگ پیشنهاد کردم لشکرهای احتیاط یا مردمی تشکیل شود، ولی مورد توجه فرماندهان رده بالا قرار نگرفت. از جمله افسرانی که با نظریات من مخالف بود، شهید تیمسار فلاحی بود. ایشان معتقد بود باید با همین امکانات موجود دشمن را از کشور بیرون کنیم و طرح استفاده از آب برای فشار وارد کردن و عقب راندن دشمن از تدابیر ایشان بود، چنان‌که در مدارک عملیات نیز ثبت شده است.

پس از عدم موفقیت کانال کارون، طرح بازکردن دریچه‌های سد دز و ایجاد سیل مصنوعی مطرح گردید. برای این منظور ستاد مشترک با نظر تیمسار فلاحی برآورد وضعیتی کرد و نتیجه آن را در ۷ بهمن ماه منتشر نمود. همان‌گونه که در قسمت‌های دیگر بیان شد، فکر این طرح با توجه به سیل سال ۱۳۴۷ در خوزستان ایجاد شد که در آن موقع تیمسار فلاحی افسر عملیات رکن سوم نیروی زمینی بود و در جریان چگونگی اثرات آن سیل بود.

برآورد ستاد مشترک بر این مبنا بود که توأم با بارندگی‌های احتمالی و اشباع شدن زمین منطقه عملیات بین اهواز خرمشهر آب سد دز باز شود و در رودخانه کارون سیل مصنوعی ایجاد گردد و شرایطی که در قسمت‌های قبلی بیان شد در منطقه بین اهواز خرمشهر ایجاد شود و

تمام منطقه را آب فرا گیرد و دشمن در باتلاق‌ها فرو رود و یا فرار کند. در این برآورد ستاد مشترک، ۸ حُسن و ۲۰ عیب برای استفاده از آب سد دز به نظر رسیده بود. با وجود این نتیجه‌گیری به علت طرز فکر اصلی تیمسار فلاحی این طرح به مورد اجرا گذاشته شد. غافل از آن‌که اصولاً شرایط جوی و بارندگی‌ها در حوزه رودخانه‌های دجله و فرات و کرخه و کارون و جراحی شبیه سال ۱۳۴۷ نبود. بارندگی‌های فصلی بسیار کم بود، زمین تشنه و خشک بود، آب رودخانه‌ها بسیار کم بود و آب دریاچه پشت سد دز نیز هنوز به سطح معمولی سالیانه نرسیده بود. بر فرض این‌که آب دریاچه هم کافی بود، این مقدار آب کافی برای خنثی کردن ۲ عامل دیگر یعنی اشباع نبودن زمین و کمی آب دائمی رودخانه بود.

با این علت‌ها و علل دیگر که در مطالب قبل بیان شد، فرمانده نیروی زمینی با باز کردن دریچه‌های سد دز مخالفت کرد، ولی تیمسار فلاحی پاسخ داد این برنامه اجرا می‌شود و در ۸ بهمن ماه ساعت باز شدن آب، ساعت ۰۵۰۰ روز نهم بهمن تعیین و ابلاغ گردید. به واحدهای منطقه اهواز خرمشهر و سوسنگرد ابلاغ شد برای تحکیم مواضع خود درباره اثرات احتمالی آب، پیش‌بینی‌های لازم را به عمل آورند.

آب سد دز طبق برنامه پیش‌بینی شده در ساعت ۰۵۰۰ روز نهم بهمن ماه باز شد و طبق پیش‌بینی‌های سازمان آب و برق خوزستان بعد از ۴۲ ساعت به اهواز و بعد از ۹۰ ساعت به خرمشهر می‌رسید. در روز ۹ بهمن، پس از باز شدن آب سد مجدداً نیروی زمینی برای جلوگیری از

خسارات مخالفت خود را با ادامه این طرح به ستاد مشترک گزارش داد و اعلام کرد که در صورت تهدید مواضع یگان‌ها و مناطق مسکونی، تخلیه مردم روستاها و یگان‌ها به سادگی امکان‌پذیر نخواهد بود، ولی گزارش نیروی زمینی مورد توجه قرار نگرفت.

اولین خسارت ناشی از این سیل مصنوعی به کشور خودمان در ۱۱ بهمن وارد شد و آن انهدام پل حمیدآباد در مسیر جاده شوش دزفول در روی رودخانه دز بود. این پل ۱۰۰ تنی با هزینه گزاف در روی رودخانه دز احداث شده بود و یک جاده آسفalte اصلی بین اهواز شوش دزفول شوشتر از آن عبور می‌کرد و با توجه به این‌که در جریان جنگ تحمیلی جاده اندیمشک شوش اهواز در قطعه بین اندیمشک شوش زیر آتش توپخانه و دیدبانی مستقیم دشمن قرار داشت. تنها راه مواصلاتی اندیمشک اهواز از جاده اهواز اندیمشک دزفول شوش اهواز، همین جاده پل حمیدآباد بود. با انهدام پل حمیدآباد این محور مواصلاتی قطع گردید و مشکلات زیادی در ارتباط بین اهواز و شمال کشور ایجاد کرد.

آب سد دز در پایان روز ۱۰ بهمن (ساعت ۱۹۰۰) حدود یک متر و نیم بالا آمد، یعنی بعد از ۳۸ ساعت بالا آمدن آب در اهواز تا حدودی محسوس شد، ولی رودخانه کارون هنوز کاملاً لبریز نشد. در ساعت ۱۸۳۰ روز ۱۱ بهمن یعنی پس از قریب ۶۲ ساعت آب رودخانه کارون در ۳۰ کیلومتری جنوب‌غربی اهواز و در فارسیات هم‌سطح کرانه شد و به مرور ارتفاع آب کمی بالاتر آمد و نقاط پست کرانه‌های شرقی و غربی

رودخانه کارون که معمولاً مزارع روستاهای اطراف رودخانه بود، به زیر آب رفت. هم‌زمان با باز کردن آب سد دز، آب سد کارون در منطقه گتوند نیز باز شد تا آب بیشتری وارد کارون گردد و حتی آب رودخانه جراحی تا جاده ماهشهر آبادان را آب فرا گیرد.

در ۱۵ بهمن، لشکر ۹۲ زرهی نتیجه آب گرفتگی ۵ روز گذشته را چنین گزارش داد:

در ساعت ۲۲۰۰ روز ۱۰ بهمن آب رودخانه کارون وارد کانال فولی آباد شد، ولی تا ساعت ۰۷۳۰ روز ۱۲ بهمن، ۳ کیلومتر بیشتر در کانال پیشروی نکرد و در ساعت ۱۴۳۰ آب کانال فولی آباد وارد منطقه ملاشیه شد و در جنوب اهواز در ساعت ۲۰۴۵ روز ۱۲ بهمن منطقه فارسیات را آب گرفت. در شمال اهواز آب کارون در ۲۱۳۰ روز ۱۱ بهمن بر اثر سیل خراب شد و ارتباط قطع گردید. در مسیر رودخانه جراحی نیز پل گذار لندر در منطقه مسجد سلیمان زیر آب رفت، ولی رفت و آمد قطع نشد.

بررسی‌های گزارشات بعدی نیز نشان می‌دهد، اصولاً آب رودخانه کارون و جراحی هیچ تأثیری در مواضع دشمن نکرد و فقط سبب ویرانی پل حمیدآباد و چند روستای جنوب اهواز و منطقه شوشتر گردید و مشکلاتی برای تخلیه روستاها ایجاد کرد و با توجه به این‌که هلی‌کوپترها و هواناوهای ما درگیر پشتیبانی یگان‌ها برای عملیات رزمی بودند، استفاده از این وسایل برای کمک‌رسانی به مردم روستاها با

مشکلاتی مواجه شد و در مجموع همان گونه که در برآورد ستاد مشترک نیز نتیجه گیری شده بود، زیان این طرح به کشور ما و نیروهای خودی خیلی بیشتر از ایجاد مشکلات برای دشمن شد و دشمن حتی یک متر هم از مواضع خود عقب تر نرفت! فقط احتمالاً خاکریزهای موجود خود را تقویت کرد. ولی به هر حال از نظر تقویت مواضع دفاعی تأمین بیشتری ایجاد کرد و از این تأمین تا عملیات بیت المقدس یعنی به مدت ۱۵ ماه استفاده شد.

۵- احداث سد خاکی در رودخانه کرخه بین حمیدیه و سوسنگرد

از مناطق پدافندی که از آغاز جنگ موجب نگرانی بود، منطقه بین حمیدیه و سوسنگرد بود که در خط عمومی امتداد شرقی غربی رودخانه کرخه کور و شمال این رودخانه قرار داشت. این منطقه کاملاً باز و بدون موانع مهم و عوارض قابل ملاحظه پدافندی بود و در هر نقطه ای دشمن می توانست از کرخه کور به سمت شمال پیشروی کند و جاده حمیدیه سوسنگرد را قطع کند و حداقل سوسنگرد را محاصره و اشغال نماید و شهر اهواز را از جبهه غرب نیز مورد تهدید قرار دهد. چنان که در ۲ ماه اول جنگ چندید بار دست به این عمل زده و به جاده یاد شده رسید، ولی در اثر فداکاری های رزمندگان ما به عقب رانده شده. این تهدید جدی سبب شد قسمت عمده نیروهای لشکر ۱۶ زرهی برای حفظ محور حمیدیه سوسنگرد درگیر شود. در سمت شرقی این منطقه و در اطراف

حمیدیه یک قسمت از زمین‌ها به علت بستن سد در کرخه کور تبدیل به باتلاق شده بود و در تهاجم عناصر دشمن در این منطقه تعدادی از تانک‌ها و نفربرهای دشمن در باتلاق‌ها فرو مانده بودند. این موضوع تجربه خوبی برای استفاده از باتلاقی کردن منطقه بود، لذا هم‌زمان با فعالیت استفاده از آب کارون برای باتلاقی کردن جنوب اهواز تصمیم گرفته شد در منطقه بین حمیدیه سوسنگرد نیز از همین روش برای استفاده از آب رودخانه کرخه و باتلاقی کردن منطقه حمیدیه سوسنگرد نیز استفاده شود. برای این منظور طرح احداث سد خاکی در مسیر رودخانه و حفر کانال از کرانه جنوبی تا جنوب جاده حمیدیه سوسنگرد به وسیله سازمان آب و برق خوزستان تهیه و به مرحله اجرا درآمد و مهندس سرداری رئیس این سازمان، رهبری اجرای این طرح را عهده‌دار گردید. هم‌آهنگ کننده نظامی این طرح نیز ستاد مشترک و سرتیپ فلاحی بود و برای طرح‌ریزی و اجرای این طرح نیز هیچ‌گونه هم‌آهنگی با فرمانده نیروی زمینی و فرماندهان لشکرهای ۱۶ و ۹۲ که در این منطقه دفاع می‌کردند به عمل نیامده بود. چنان‌که در تاریخ ۲۰ و ۲۲ بهمن هر ۲ لشکر گزارش دادند در جریان این طرح نیستند و هنگامی که آب کرخه در دشت مورد نظر سرازیر شد مشکلاتی برای لشکر ۱۶ زرهی ایجاد نمود و این لشکر در ۲۳ بهمن این مشکلات را به نیروی زمینی گزارش داد.

چگونگی این طرح چنین بود که یک سد خاکی در مسیر رودخانه کرخه در منطقه بین آبادی گلبهار و جرگه سیدعلی احداث می‌شد و آب

رودخانه در قسمت شرقی سد بالا می‌آمد. یک کانال در جرگه سیدعلی حفر می‌شد و آب بالا آمده کرخه وارد این کانال می‌گردید که البته یک کانال طبیعی قدیمی‌تر نیز وجود داشت که هنگام طغیان کرخه آب وارد این مسیر می‌شد. لذا پس از وارد شدن آب به کانال طبیعی که به سمت جنوب جاده حمیدیه سوسنگرد سرازیر می‌شود و در جنوب جاده شیب زمین طوری است که حرکت آب به سمت کرخه کور خواهد بود و این جریان دشمن را وادار خواهد کرد حداقل شمال کرخه کور را ترک نماید و با این طرح تهدید جدی قطع محور حمیدیه سوسنگرد از بین می‌رود و لشکر ۱۶ زرهی آزاد می‌گردد و امکان تأمین محور حمیدیه سوسنگرد با نیروی کمتری به وجود می‌آید. در نتیجه برای نیروهای مسلح ما یک لشکر زرهی آزاد می‌شود که می‌توان این لشکر را برای عملیات آفندی در جبهه‌های مناسب‌تر به کار برد. لازم به یادآوری است که قبل از اجرای طرح استفاده از آب تمام عناصر لشکر ۱۶ زرهی (منهای تیپ ۲ زنجان) و تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی و تیپ ۵۵ پیاده هوابرد و حتی ۲ گردان از عناصر لشکر ۷۷ پیاده در منطقه حمیدیه سوسنگرد درگیر شده بود. یعنی عملاً حدود ۵ تیپ از نیروهای ما درگیر پدافند از حمیدیه و سوسنگرد بودند، در صورتی که در جنوب غربی اهواز فقط یک تیپ پدافند می‌کرد و همین مقایسه می‌تواند نشانگر اهمیت عملیاتی منطقه حمیدیه سوسنگرد باشد. اجرای این طرح با همه مشکلاتی که به وجود آورد، این امتیاز را داشت

که حداقل تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی و ۲ گردان لشکر ۷۷ پیاده از زیر امر لشکر ۱۶ زرهی خارج شدند و به لشکرهای متبوعه پیوستند.

بستن سد خاکی کرخه در اوایل دهه سوم بهمن سال ۱۳۵۹ تمام شد و برای افزایش آب پشت سد خاکی دریچه‌های سد اصلی کرخه که در غرب پادگان دشت آزادگان واقع است کلاً باز شد و تمام آب رودخانه کرخه در مسیر اصلی جریان یافت و به پشت سد خاکی رسید. ارتفاع آب رودخانه بالا آمد و چون کرانه شمالی رودخانه مرتفع‌تر از کرانه جنوبی است، آب در کرانه جنوبی وارد کانال احداثی و سپس کانال طبیعی شد، ولی بر خلاف انتظار به سمت جنوب جاده جریان یافت و در اراضی شمال جاده که در عقب مواضع یگان‌های لشکر ۱۶ زرهی بود گسترده شد و شهر سوسنگرد را نیز مورد تهدید جدی قرار داد. لشکر ۱۶ زرهی در ۲۴ بهمن ماه ضمن گزارش چگونگی نتیجه معکوس آب، نگرانی خود را نیز اظهار کرد. لازم به یادآوری است که برای عبور آب از جاده حمیدیه سوسنگرد در ۳ نقطه جاده بریده شده بود و لوله‌های قطور آب گذاشته شده و روی آن‌ها خاک ریخته شده بود، ولی آب به مجاری پیش‌بینی شده نمی‌رسید تا این‌که لشکر ۱۶ زرهی با همکاری مهندس سرداری و سازمان آب و برق خوزستان کانال‌های فرعی دیگری کند و آب را به مجاری پیش‌بینی شده در مسیر جاده هدایت کرد. این امر در ۲۵ بهمن انجام شد و آب وارد دشت جنوبی جاده گردید و تا رودخانه کرخه کور و هویزه پیش رفت و منطقه وسیعی از زمین‌های این قسمت به زیر آب فرو

رفت و لشکر ۱۶ زرهی توانست قسمتی از یگان‌های خود را عقب بکشد و از درگیری رها سازد.

نظر شهید تیمسار فلاحی دربارهٔ اجرای این طرح‌ها این بود که با استفاده از مانع باتلاقی قسمتی از نیروهای درگیر پدافندی آزاد شوند و به اصطلاح نظامی صرفه‌جویی در قوا در مناطق آب گرفته اعمال شود تا امکان تعرض با یگان‌های آزاد شده در نقاط دیگر به وجود آید. برای این منظور به نیروی زمینی ابلاغ شده بود که نیروهای آزاد شده را آماده سازد در خوزستان یا حتی با تغییر مکان به جبهه غرب در منطقه عملیاتی باختران در مأموریت‌های آفندی وارد عمل سازد، ولی فرمانده نیروی زمینی اساساً با این طرح مخالف بود و معتقد بود طرح عملیاتی بدر که اصولاً پدافندی با تکیه بر حفظ خط پدافندی در خوزستان بود، باید اجرا شود و با هرگونه تغییر مکان یگان‌ها از خوزستان به جبهه غرب مخالف بود. برای حل اختلاف بین ستاد مشترک و نیروی زمینی موضوع به فرماندهی کل قوا (بنی‌صدر) ارجاع شد. ایشان نظر فرمانده نیروی زمینی را تأیید کرد، لذا نیروی زمینی در ۶ اسفند ماه به ستاد مشترک اعلام کرد طبق نظر رئیس جمهور و فرمانده کل قوا، هر یگانی که در نتیجه استفاده از طرح آب گرفتگی منطقه آزاد گردد فقط طبق طرح عملیاتی بدر به کار خواهد رفت.

در اثر اقدامات آب گرفتگی منطقه حمیدیه سوسنگرد فقط تیپ ۲ لشکر ۹۲ و گردان‌های لشکر ۷۷ پیاده آزاد گردید و اثرات این آب

گرفتگی در غرب سوسنگرد منفی بود، در نتیجه عناصر لشکر ۱۶ زرهی و تیپ ۵۵ هواپرد کماکان در این منطقه باقی ماندند. ولی به هر حال این طرح به عملیات پدافندی لشکر ۱۶ زرهی کمک مؤثری کرد و تهدید قطع جاده حمیدیه سوسنگرد برای مدتی از بین رفت.

در بهار سال ۱۳۶۰، سازمان آب و برق خوزستان اقدام به حفر یک کانال دیگر از نزدیکی آبادی گلبهار نمود تا آب کرخه را به مواضع باقیمانده دشمن در شمال کرخه کور در حوالی آبادی سعدون حمودی هدایت کند، ولی با اجرای عملیات آفندی طرح و عقب راندن نیروهای دشمن به جنوب کرخه کور استفاده از این کانال نیز متوقف گردید.

۶- سد هالوپ در کارون

در شرح جریان استفاده از باز کردن دریچه‌های سد دز و ایجاد سیل مصنوعی در رودخانه کارون گفته شد که هدف از این برنامه این بود که با استفاده از جریان آب، نیروهای دشمن در منطقه بین اهواز خرمشهر عقب رانده شود و یا در باتلاق فرو برده شود، ولی این طرح به عللی که بیان شد، نتیجه مطلوب را نداشت، اما فکر استفاده از آب برای ایجاد مزاحمت جهت نیروهای متجاوز از بین نرفت. طرفداران اصلی این طرح شهید تیمسار فلاحتی و مهندس سرداری مدیر کل سازمان آب و برق خوزستان بودند که بدون مشاوره با دیگران این گونه طرح‌ها را تهیه و اجرا می‌کردند. با شکست طرح آب سد دز، طرحی دیگر تهیه کردند که بتواند

آب سد را به دشت شمال خرمشهر سرازیر کند و حداقل پشت یگان‌های دشمن را در سرپل آبادان ببندد یا تهدید کند تا دشمن مجبور شود به غرب کارون عقب‌نشینی کند و محاصره آبادان شکسته شود و در صورت موفقیت بیشتر نیروهای متجاوز خرمشهر را نیز ترک کنند. برای رسیدن به این هدف لازم بود که در رودخانه کارون سدی احداث شود تا آب رودخانه بالا بیاید و وارد زمین‌های اطراف شود. با توجه به تجربه سیل سال ۱۳۴۷، دشت بین اهواز خرمشهر را از ۶۰ کیلومتری جنوب اهواز به سمت جنوب پست‌تر و هموارتر بود و همان‌گونه که در مطالب گذشته بیان شد در جریان سیل سال ۱۳۴۷ تمام این منطقه تا خرمشهر به صورت دریاچه‌ای وسیع درآمد. بنابراین چنانچه آب به مقدار کافی وارد این دشت می‌شد منطقه بین رودخانه کارون و دجله را آب فرا می‌گرفت و نیروهای دشمن مجبور می‌شدند منطقه را ترک کنند. البته چنانچه فرصتی برای احداث سد خاکی و آماده کردن مواضع نمی‌دانستند. برای این منظور برآورد شد چنانچه سدی در حدود ۶۰ کیلومتری جنوب اهواز به رودخانه کارون زده شود و آب سد دز وارد رودخانه کارون گردد، چنین شرایطی در منطقه بین کارون و دجله پیش‌خواهد آمد، لذا در حوالی آبادی هالوپ واقع در شمال دارخوین محل مناسبی به وسیله سازمان آب و برق خوزستان انتخاب شد و طرحی تهیه شد که سد دریچه‌ای در این محل به رودخانه کارون زده شود و در زمان مناسب دریچه‌های ساخته شده پایین برده شود و جلو آب گرفته شود تا آب بالا

بیاید وارد دشت شود. گرچه جزئیات این فعالیت‌ها در اختیار نیروی زمینی نبود و تمام محاسبات فنی و طرح‌ها و برنامه‌ها و مصالح ساختمانی و هزینه‌ها در اختیار سازمان آب و برق خوزستان بود، ولی کلیات طرح همان بود که بیان شد. این طرح از اوایل سال ۱۳۶۰ به مرحله اجرا گذاشته شد و ساختن سد آغاز گردید، ولی تا عملیات ثامن‌الائمه (ع) که در اوایل مهرماه ۱۳۶۰ اجرا شد، بهره‌برداری از آن میسر نشد و پس از عملیات یاد شده نظر به این‌که محاصره آبادان شکسته شد و نیروهای دشمن در شرق کارون منهدم شدند و کرانه شرقی کارون از نیروهای دشمن پاک شد. طرح سد هالوپ حساسیت اولیه را از دست داد، ولی کنار گذاشته نشد، چون حداقل اثر سد این بود که به صورت یک پل می‌شد از آن استفاده کرد. ولی مثل این‌که در محاسبات فنی دقت کافی برای پایه‌های سد نشده بود و در ۱۲ مهرماه لشکر ۹۲ زرهی گزارش داد، پایه‌های سد هالوپ نشست کرده و نصف سد در حال شکستن است. همین نشست سبب شد که در عملیات بیت‌المقدس نتوانستند به عنوان پل از آن استفاده کنند و الزاماً پل شناور برای عبور از کارون احداث گردید.

۷- نتیجه کلی

با توجه به مطالبی که به طور اجمالی درباره استفاده از آب رودخانه‌های منطقه اهواز سوسنگرد خرمشهر برای باتلاقی کردن منطقه

عملیات و عقب راندن نیروهای متجاوز بیان شد، این طرح‌ها از نظر عملیات رزمی نتیجه چندان مطلوبی به بار نیلورد و اثرات مورد نظر را ایجاد نکرد. عموماً نتوانست نیروهای دشمن را حتی از مواضع مقدم عقب براند، ولی یک نتیجه بسیار مهم سیاسی اجتماعی داشت و آن نشان دادن روح مبارزه‌جویی ملت ایران با متجاوزین بود. حکام متجاوز بعث عراق متوجه شدند کمبودهای نظامی و محاصره اقتصادی امپریالیسم جهانی نمی‌توانند در اراده ملت ایران برای بیرون راندن این مزدوران امپریالیسم جهان‌خوار خللی ایجاد کنند. ملت ایران آماده است با هر وسیله‌ای که مقدورش باشد با این متجاوزین خیانت‌کار به ملل مستضعف جهان مبارزه کند، ولو این‌که برای این مبارزه لازم باشد سدها را بشکنند و قسمتی از اراضی کشور ایران را به زیر آب فرو برد، زیرا برای ملت ایران آزادی و استقلال واقعی و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی، هدف اصلی و نهایی است و برای رسیدن به این هدف از هیچ‌گونه فداکاری و قبول لطمات و مشقات و خسارات فروگذاری نخواهد کرد.

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ: مرداد ۱۳۶۰

[طرح تخریب سیل بندهای دشمن]

نسخه ۵ از ۱۰

ماده ۱: وضعیت

الف- دشمن

ب- خودی

(۱) سازمان آب و برق خوزستان با همکاری گردان مهندس لشکر ۹۲ زرهی با تمرکز قسمتی از آب‌های کارون از دغاغله و سد هالوپ و کرخه کور در منطقه بین جاده اهواز - خونین شهر و کارون از فضای مانور دشمن در منطقه کاسته و با استمرار آب، دشمن را از شمال سیل بند خونین شهر و غرب جاده اهواز - خونین شهر تهدید و استمرار آب را از نظر فنی، تضمین می‌نماید.

(۲) عناصر پشتیبانی کننده عبارتند از:

(الف) ستاد عملیات نامنظم شهید دکتر چمران

(ب) سازمان آب و برق خوزستان

(پ) لشکر ۹۲ گردان مهندس سرهنگ ۲ شالچی

(ت) لشکر ۷۷

ماده ۲: مأموریت

سپاه پاسداران از تاریخ ۶۰/۵/۲۷ تا تاریخ ۶۰/۶/۱۳ سیل بند خونین شهر را بین جاده اهواز - خونین شهر و کارون و همچنین تعدادی از پل های جاده راه آهن اهواز - خونین شهر را بین ایستگاه حسینی - خرمشهر تخریب و حرکت آب را به طرف جنوب و مغرب تسهیل می نماید.

ماده ۳: اجرا

الف- تدبیر عملیات

عملیات در ۲ مرحله اجرا خواهد شد:

(۱) مرحله یکم: از تاریخ ۶۰/۵/۲۷ الی ۶۰/۶/۱۳ قبل از جریان آب، تهیه مقدمات انتقال مواد منفجره به پای سیل بند با اختفاء کامل.

(۲) مرحله دوم از ۶۰/۶/۶ تا ۶۰/۶/۱۰ برای سد شدن آب از ۶/۱۱ الی ۶/۱۲ آمادگی برای انفجار.

ب- سپاه با مشارکت فعال گروه مهندس ستاد عملیات جنگ های نامنظم مأموریت ماده ۲ بالا را انجام می دهد. انهدام قسمتی از سیل بند در شب و در منطقه ای که آب به مقدار کافی در شمال سیل بند جمع شده باشد صورت خواهد گرفت.

پ- ستاد عملیات جنگ های نامنظم پرسنل متخصص و وسایل تخریب ویژه را در دارخوین متمرکز و در اختیار سپاه قرار داده، در تمام مراحل طرح ریزی، آزمایشات، تمرینات و اجرا مشارکت فعال خواهد داشت.

ت- سازمان آب و برق خوزستان، مأموریت را از نظر مالی و امکانات فنی سازمان پشتیبانی نموده و اقدامات مربوط به آب رسانی به محل سد خونین شهر را با سپاه و لشکر ۹۲ زرهی و لشکر ۷۷ پیاده هم‌آهنگ می‌نماید.

ث- لشکر ۹۲ زرهی تأمین هوایی تأسیسات آب دغاغله و تأمین زمینی و هوایی سد هالوپ را برقرار و با برقراری ارتباط با سازمان آب و برق خوزستان مناطق آب گرفته را در زمینه استقرار یگان‌های مستقر در دب حردان و هالوپ هم‌آهنگ نموده و سرهنگ ۲ شالچی را به عنوان هم‌آهنگ کننده مأموریت و گردآورنده وسایل مورد نیاز از سازمان‌های ذیربط به سپاه معرفی می‌نماید.

ج- لشکر ۷۷ از نظر پوشش هوایی و در شرایط بسیار اضطراری پشتیبانی نزدیک هوایی و هلی‌کوپتر مسلح و هلی‌برن و توپخانه و عنداللزوم تیم‌های تأمین و وسایلی که در بازار قابل خرید نیست و برای لشکر میسر است، سپاه را در انجام مأموریت ماده ۲ یاری می‌کند.

چ- در صورت ایجاد اشکال و یا نارسایی و یا ناهماهنگی، موضوع به نماینده ستاد مشترک در اهواز و یا به تلفن ۸۵۵۰۶۱ مرکز فرماندهی ستاد مشترک اعلام گردد.

از طرف فرماندهی کل نیروهای مسلح

سرتیپ فلاحی

طرح ایجاد آبگرفتگی

در جریان سیلی که در سال ۱۳۴۷ در خوزستان جاری شد، قسمت بزرگی از دشت هموار جنوب اهواز از رودخانه کارون در شرق تا رودخانه دجله در خاک عراق در غرب را فرا گرفت. با شروع جنگ تحمیلی، فکر استفاده از آب رودخانه‌های کرخه و کارون و همچنین آب دریاچه سد کارون و دز و کرخه و جاری کردن این آب‌ها به دشت منطقه اهواز و سوسنگرد و حوالی خرمشهر به منظور عقب راندن نیروهای دشمن و متکی نمودن خطوط پدافندی به موانع مصنوعی مجدداً قوت گرفت. این فکر با مشاهده عینی اثرات استفاده از آب رودخانه کرخه در باتلاقی نمودن دشت‌های اطراف حمیدیه که در نبرد اوایل مهرماه ۱۳۵۹ سبب فرو ماندن تانک‌ها و نفربرهای عراق در باتلاق‌های یاد شده و شکست نیروهای متجاوز گردید تقویت شد.

بعد از متوقف شدن نیروهای متجاوز عراق در جنوب‌غربی اهواز و مشخص شدن وضعیت گسترش یگان‌ها در خطوط پدافندی، با توجه به عدم وجود توازن بین نیروهای مدافع و متجاوز، این واقعیت مورد پذیرش قرار گرفت که عقب

* . به علت اهمیت موضوع طرح آب‌گرفتگی، مطالب این ضمیمه عیناً از منبع زیر برداشت و به این کتاب اضافه گردید. ویراستار.

«ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس، جلد ۲، نبردهای غرب اهواز و سوسنگرد، ص ۱۴۵ تا ص ۱۵۴؛ مؤلفان: سرهنگ ستاد سید یعقوب حسینی، سرتیپ ۲ ستاد مسعود بختیاری، سرهنگ ستاد محمدحسن لطفی؛ تهران، سازمان عقیدتی سیاسی اجا، ۱۳۷۳.»

راندن سریع نیروهای دشمن، با امکانات نظامی موجود آن زمان، امکان پذیر نیست. لذا تدبیر پدافند در مقابل ارتش متجاوز و سپس عقب راندن آن مورد قبول رهبران سیاسی و نظامی قرار گرفت.

اسناد به دست آمده از نیروهای دشمن نشان می‌دهد که ارتش عراق از خطرات ناشی از سیل و همچنین بهره‌برداری از آب پشت سدهای کارون، دز و کرخه با باز کردن دریچه‌ها و یا تخریب این سدها آگاه بوده است و به منظور مقابله با خطرات احتمالی دستورالعمل‌هایی را به یگان‌های خود ابلاغ و به آنان دستور داد تا با «اقدامات جاده‌سازی و ایجاد سیل‌بند و خاکریز، آماده مقابله با بارندگی‌های فصلی و وقوع سیل طبیعی و مصنوعی باشند»^۱

۱- طرح استفاده از آب کرخه‌کور

طراح و مجری این طرح که از ماه اول جنگ به مرحله اجرا درآمد، شهید دکتر چمران بود. در بررسی نبردهای منطقه جنوب‌غربی اهواز بیان شد که نیروهای متجاوز عراق در دهه اول مهرماه، تا ۱۵ کیلومتری جنوب‌غربی اهواز و تا نزدیکی کارخانه نورد اهواز و آبادی دب حردان پیشروی نمودند. در دهه دوم مهرماه، پیشروی نیروهای متجاوز در این منطقه سد گردید و نیروهای دشمن بین رودخانه کارون در شرق و شاخه شمالی جنوبی کرخه‌کور در غرب مستقر شدند.

۱ . به نقل از اسناد و مدارک به دست آمده از ارتش عراق

رهبران سیاسی و ملت قهرمان ایران و رزمندگان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران نمی‌توانستند این وضع را تحمل نمایند. لذا از آغاز نیمه دوم مهرماه ۱۳۵۹، مسئولین نظامی و غیزنظامی تصمیم گرفتند به هر ترتیبی که مقدور است نیروهای متجاوز دشمن را از مناطق اشغالی عقب برانند. برای این منظور ابتدا به لشکر ۹۲ زرهی مأموریت داده شد تا با استفاده از تیپ ۱ زرهی به نیروهای متوقف شده در حوالی دب حردان تک کند، ولی تک تیپ ۱ زرهی و تک‌های محدود بعدی توسط دشمن دفع گردید. لذا به طرح استفاده از آب کرخه‌کور توجه شد.

بر اساس این طرح، با وارد کردن آب نهر کرخه‌کور به زمین‌های پست و کشتزارهای اطراف روستای دب حردان، نیروهای دشمن مجبور به تخلیه این مناطق و عقب‌نشینی به سمت جنوب‌غربی اهواز می‌شدند. نظر به این‌که شیب زمین در خوزستان معمولاً از شمال به جنوب است، ارتفاع زمین در جنوب‌غربی اهواز حدود ۲۰ متر است که با حرکت به سمت جنوب، در خرمشهر به حدود ۲ متر و کمتر از آن می‌رسد، برآورد می‌گردد که اثرات سرازیر کردن آب در این منطقه به ترتیب از جنوب به شمال خواهد بود و مناطق شمالی کمتر از جنوب تحت تأثیر آب‌گرفتگی قرار خواهند گرفت. لذا نیروهای جمهوری اسلامی که در قسمت شمالی منطقه گسترش داشتند، کمتر از دشمن آسیب خواهند دید و خشک شدن تدریجی منطقه نیز از شمال به جنوب خواهد بود و نیروهای ایرانی به مرور می‌توانند به سمت جنوب پیشروی کنند.

با توجه به این‌که عرض نهر کرخه‌کور حدود ۱۰ تا ۲۰ متر است، لذا با

انداختن لوله‌های قطور در منطقه‌ای کم عرض و ریختن خاک بر لوله‌ها، در مدت نسبتاً کوتاه، یک سد تعجیلی ایجاد می‌شد.

نظر به این که آب کرخه کور از رودخانه و کانال انشعابی سد کرخه در شمال حمیدیه تأمین می‌گردید، با تنظیم دریچه‌های سد کرخه، قسمت بیشتری از آب رودخانه کرخه به نهر کرخه کور سرازیر می‌شد و در پشت سد تعجیلی جمع می‌گردید.

سپس با ایجاد یک آبراه در شمال سد تعجیلی، آب‌های جمع شده و همچنین ادامه جریان آب به زمین‌های پست شرق و جنوب کرخه کور سرازیر می‌گردید. این سد تعجیلی در جنوب آبادی جریحه احداث شد و آب وارد آبراه و مسیل جنوب آن گردید و به سمت روستای دب حردان و جنوب آن جریان یافت و منطقه وسیعی را در جنوب دب حردان تا حوالی امامزاده طاهر واقع در ۲۵ کیلومتری جنوب غربی اهواز را آب فرا گرفت.

اجرای این طرح با عکس العمل‌هایی از سوی دشمن مواجه گردید. عراقی‌ها جاده اصلی اهواز - خرمشهر در منطقه تحت اشغال خود را شکافتند در نتیجه به علت این که شیب زمین به سمت جنوب شرقی است قسمتی از آب سرازیر شده به سمت رودخانه کارون هدایت گردید و ارتفاع آب در مناطق اشغالی کاهش یافت.

ستاد کل ارتش عراق از اواخر مهرماه ۱۳۵۹ متوجه احتمال بروز تهدیداتی از طریق ایجاد سیل مصنوعی به وسیله ایران شده بود، و به این علت از اوایل

آبان ماه سدهای خاکی مرتفعی در مقابل مناطقی که احتمال آب گرفتگی داشت ایجاد و اقدام به جاده سازی در تمام منطقه اشغالی در جنوب غربی اهواز نمود.

چون نیروهای متجاوز عراق از ماه دوم جنگ در تمام جبهه‌های نبرد باستثنای منطقه نبرد سوسنگرد- بستان، وضعیت پدافندی اتخاذ نموده بودند، در نتیجه ایجاد مانع آبی در حد فاصل بین خطوط پدافندی نیروهای جمهوری اسلامی ایران و نیروهای عراق، به نفع نیروهای دشمن نیز بود. زیرا خاکریزهای آنها در جنوب منطقه آب گرفته، عملاً به صورت مواضع بسیار مستحکم درآمدند به نحوی که بعد از افزایش نسبی توان رزمی نیروهای ایرانی و تصمیم به تک در جنوب غربی اهواز، اجرای این حملات با عدم موفقیت مواجه گردید. نیروهای متجاوز تا عملیات بیت المقدس که منجر به آزادسازی خرمشهر شد، به مدت بیش از ۲۰ ماه در این مواضع باقی ماندند.

در نقاط دیگر کرخه کور و در حوالی آبادی کوهه و فرسیه چندین بار تلاش گردید تا با ایجاد سد خاکی، آب از شمال غربی به سمت جنوب شرقی وارد منطقه اشغالی دشمن شود. ولی این فعالیت‌ها به نتیجه مطلوبی نرسید.

بعد از اینکه مقدار قابل توجهی آب در شمال شرقی مواضع دشمن جمع شد و قسمتی از منطقه به صورت دریاچه‌ای درآمد، یگان‌های ارتش و گروه جنگ‌های نامنظم شهید چمران تلاش کردند، سد خاکی دشمن را که در تمام طول جبهه در این منطقه احداث کرده بود بشکنند و آب را به داخل منطقه دشمن سرازیر نمایند.

به این منظور ابتدا سعی شد با گلوله باران کردن منطقه‌ای از سد خاکی دشمن به وسیله توپخانه ۲۰۳ میلیمتری، در آن شکاف ایجاد نمایند، ولی این کار عملاً نتیجه‌ای نداشت. همچنین عناصری از گروه شهید چمران تلاش کردند با نزدیک شدن به سد خاکی و قرار دادن مواد منفجره به مقدار زیاد، سد را بشکنند که این تلاش هم با عدم موفقیت روبرو شد.

۲- طرح استفاده از آب رودخانه کارون برای ایجاد آب گرفتگی در جنوب غربی اهواز

نظر به این که بارندگی‌های فصلی در خوزستان و همچنین در کرمانشاه و لرستان و در ارتفاعات شمال خوزستان در پاییز سال ۱۳۵۹ چندان قابل ملاحظه نبود، رودخانه‌های کرخه و کارون و دز و دریاچه‌ها و آبگیرهای پشت سدها چندان پر آب نبودند. به همین دلیل طرح استفاده از آب کرخه کور که بیان شد به علت کم آب بودن رودخانه کرخه به نتیجه مطلوب نرسید. برای سرازیر کردن آب به منطقه جنوب غربی اهواز، طرح دیگری به مرحله اجرا درآمد.

بر اساس این طرح، کانالی به عرض حدود یکصد متر و به طول تقریبی ۲۰ کیلومتر بین رودخانه کارون تا حوالی آبادی دب حردان در جنوب غربی اهواز حفر گردید، به نحوی که شیب کانال از کرانه رودخانه به طرف دب حردان بوده و آب رودخانه کارون به طور طبیعی یا به وسیله پمپاژ وارد این کانال شده و به منطقه حوالی دب حردان هدایت گردید.

هر چند برای اجرای این طرح به وسایل سنگین مهندسی و مدت زمان طولانی‌تر نیاز بوده، ولی با تلاش همه دست‌اندر کاران و بدون توجه به حجم کار، این طرح اجرا شد.

مبدأ حفر کانال، کرانه غربی رودخانه کارون و مقابل دغاغله بود. در یک مسیر شرقی - غربی از شمال پاسگاه پلیس‌راه اهواز - اندیمشک و از زیر این جاده عبور می‌کرد و در ادامه مسیر خود به سمت جنوب با عبور از زیر جاده اهواز - حمیدیه در حوالی آبادی دب حردان خاتمه می‌یافت.

به علت کاهش بارندگی و پایین بودن سطح آب رودخانه کارون، از حدود ۱۰ دستگاه پمپ آب قوی برای پمپاژ آب استفاده شد. ولی نیروهای متجاوز عراق با ایجاد سدهای خاکی در تمام طول جبهه بین کرخه‌کور در شمال غرب و جاده اهواز - خرمشهر در جنوب شرق مانع پیشروی آب به مناطق تحت اشغال خود شدند. با این حال، کانال احداثی به عنوان یک مانع مصنوعی شهر اهواز را از سمت غرب و شمال محافظت می‌نمود.

۳- طرح استفاده از آب دریاچه‌های پشت سد دز، کارون و کرخه

سال‌ها قبل از جنگ تحمیلی در مسیر هر یک از رودخانه‌های کارون، دز و کرخه، سد احداث شده بود. از آب دریاچه پشت سد کارون برای به کار انداختن توربین‌های برق و از سد دز برای تأمین آب کشت‌زارها و مزارع استفاده می‌شد.

در ادامه تلاش برای هدایت آب رودخانه‌ها به مناطق تحت اشغال دشمن،

طرح استفاده از آب سد دز، برای ایجاد آب‌گرفتگی در منطقه عمومی منطقه جنوبی اهواز تهیه گردید.

در ۸ بهمن ۱۳۵۹، تاریخ باز شدن دریچه‌های سد دز و کارون ساعت ۰۵۰۰ روز بعد اعلام شد. با آغاز اجرای طرح، به یگان‌های ارتش جمهوری اسلامی ایران ابلاغ شد، با توجه به احتمال محاصره شدن روستاها در مناطق آب‌گرفته، آماده برای عملیات مبارزه با سیل و اجرای عملیات مردم‌یاری باشند. همچنین به هوانیروز ابلاغ شد از هر نظر برای کمک‌رسانی به مردم آمادگی داشته باشند.

با باز کردن دریچه‌های سد کارون و دز، سیل ایجاد شده به پل حمیدآباد در مسیر جاده شوش - شوشتر آسیب رساند و تردد خودروها در این محور قطع شد. در آن موقع چون جاده اندیمشک - شوش در زیر آتش توپخانه دشمن قرار داشت و عبور و مرور از محور شوش - دزفول انجام می‌شد، لذا با قطع این محور به علت خرابی پل حمیدآباد، مواصلات بین مرکز کشور و اهواز مورد تهدید جدی واقع شد.

مناطق در اطراف شوشتر و دزفول را آب فرا گرفت و بارندگی‌های بهمن و اسفند ۱۳۵۹، سبب شد تا مناطق آب‌گرفته توسعه یابد.

در ۹ فروردین ۱۳۶۰، تعدادی از روستاها از ارتش درخواست اعزام هلی‌کوپتر و انجام اقدامات کمک‌رسانی نمودند.

همچنین در ۱۱ فروردین ماه، طی ۱۶ سورتی پرواز، هلی‌کوپترهای

هوانپروز، ۶ تن مواد غذایی را به مناطق سیل‌زده حمل کردند و ۱۵۰ نفر از اهالی را جابه‌جا و ۳۰ بیمار و مجروح را به بیمارستان دزفول منتقل نمودند.

از طرفی سیل ناشی از گشودن دریچه سدهای دز و کارون، در ۱۱ بهمن ۱۳۵۹ به اهواز رسید و سطح آب رودخانه کارون بالا آمد و قسمتی از حاشیه رودخانه در جنوب اهواز را آب فرا گرفت. اما به علت این‌که آب دریاچه سد در حدی نبود که سیل بزرگی ایجاد کند، در نتیجه عملاً این طرح به اهداف تعیین شده نرسید و فقط زبان‌هایی به مناطق روستایی وارد نمود و یک پل مهم را تخریب کرد.

۴- طرح استفاده از آب رودخانه کرخه

هم‌زمان با اجرای طرح ایجاد سیل مصنوعی در رودخانه کارون برای به زیر آب بردن زمین‌های جنوب‌غربی اهواز، طرح دیگری نیز برای استفاده از آب رودخانه کرخه برای به زیر آب بردن جنوب جاده حمیدیه - سوسنگرد و جنوب کرخه‌کور تهیه و اجرا شد.

براساس این طرح در نقطه مناسبی از رودخانه کرخه بین حمیدیه و سوسنگرد می‌بایست سد خاکی ایجاد شود و آب رودخانه کرخه به دشت جنوب آن و جنوب جاده حمیدیه - سوسنگرد هدایت گردد و منطقه را آب فرا گیرد.

با استفاده از این مانع، قسمتی از یگان‌های لشکرهای ۱۶ و ۹۲ زرهی که در این منطقه درگیر عملیات پدافندی بودند رها می‌شدند و برای اجرای عملیات آفندی در مناطق دیگر به کار می‌رفتند.

اجرای این طرح از اوایل بهمن ماه ۱۳۵۹ یعنی چند روز بعد از نبرد کرخه کور به طور جدی مورد توجه قرار گرفت و لشکر ۱۶ زرهی دستورالعملی برای بهره‌برداری از اجرای این طرح تهیه و منتشر نمود.

مهمترین مسئله‌ای که برای اجرای این طرح باید مورد توجه قرار می‌گرفت، این بود که، جاده حمیدیه- سوسنگرد که به موازات این رودخانه بود از زمین‌های اطراف مرتفع‌تر و مانع حرکت آب از شمال به جنوب جاده می‌شد و فقط از آبروهای احداثی در مسیر جاده ادامه جریان آب امکان داشت. در نتیجه منطقه اصلی مورد نظر را که جنوب جاده و کرانه کرخه کور و جنوب آن بود، کمتر آب فرا می‌گرفت. به منظور جاری نمودن آب به جنوب جاده، لشکر ۱۶ زرهی به واحدهای خود دستور داد با استفاده از امکانات موجود آبروهای مسیر جاده را لایروبی و زیر پل‌ها را تخلیه نمایند. بدین ترتیب قسمتی از توان این لشکر صرف بازکردن آبروها و شکافتن جاده و جاری کردن آب به جنوب آن شد.

این طرح از دهه دوم بهمن ماه به اجرا گذاشته شد. نظر به این که در اواخر زمستان معمولاً آب رودخانه کرخه زیاد می‌شود و گاهی طغیان می‌نماید، ایجاد سد خاکی در مسیر کرخه با مشکلاتی مواجه گردید و سد اولیه شکست و الزاماً سد دیگری بنا شد. بهره‌برداری از سد ایجاد شده بر رودخانه کرخه به منظور جاری کردن آب به منطقه جنوبی آن از دهه دوم بهمن ماه آغاز گردید. ولی برخلاف انتظار آب فقط قسمت شمالی جاده را فرا گرفت و یگان‌های لشکر ۱۶ زرهی در معرض سیل قرار گرفتند.

این طرح نیز مانند طرح‌های دیگر به نتیجه مورد نظر نرسید و تا بیستم اسفند ماه یعنی یک ماه بعد از جاری شدن آب رودخانه به دشت جنوبی، هدف مورد نظر تأمین نگردید. لشکر ۱۶ گزارش داد که حداقل یک هفته دیگر آب به کانال «گل بهار» در جنوب جاده حمیدیه- سوسنگرد می‌رسد.

نیروهای دشمن در این منطقه نیز مانند منطقه جنوب اهواز اقداماتی را برای مقابله با آب گرفتگی انجام دادند. آن‌ها در ضمن ایجاد سدهای خاکی در اطراف مواضع پدافندی خود، جاده‌هایی را نیز ساختند. در نتیجه فعالیت‌های یاد شده نتوانست نیروهای دشمن را از مواضع خود بیرون کند، و این در صورتی بود که به علت آب گرفتگی منطقه، قسمتی از نیروهای ما مجبور شدند مواضع پدافندی خود را تخلیه نمایند.

با اجرای این طرح تعدادی از روستاهای اطراف حمیدیه در معرض آب گرفتگی قرار گرفتند و زیان‌هایی بر مزارع آن‌ها وارد گردید. در مقابل یکی از نتایج مثبت آب گرفتگی این منطقه، آزاد شدن تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ بود که به منطقه اهواز تغییر مکان داد و در احتیاط لشکر قرار گرفت.

۵- احداث سد دریچه‌ای بر روی کارون

بعد از این که از طرح‌های قبلی نتیجه مورد نظر و پیش‌بینی شده حاصل نشد، این فعالیت‌ها متوقف نگردید و همچنان به عنوان یک فعالیت که می‌توانست دشمن را وادار به عقب رفتن از سرزمین‌های اشغالی نماید و به عنوان

یک مانع طبیعی که با اتکاء به آن امکان صرفه جویی در تعداد نیروهای خودی مستقر در خطوط پدافندی به وجود می‌آمد، مورد توجه بود. بنابراین طرح دیگری به وسیله سازمان آب و برق خوزستان تهیه گردید. براساس این طرح، در منطقه‌ای بین اهواز و خرمشهر در مسیر رودخانه کارون یک سد دریچه‌ای فلزی ساخته می‌شد و با بستن دریچه‌ها آب رودخانه کارون به زمین‌های بین اهواز-خرمشهر هدایت می‌گردید و با آب گرفتگی منطقه، نیروهای دشمن مجبور بودند تا این مناطق را تخلیه نمایند. همچنین از روی این سد به عنوان یک پل استفاده به عمل می‌آمد. طرح‌های لازم تهیه و بودجه و اعتبار مالی اجرای طرح نیز توسط سازمان آب و برق خوزستان تأمین شد. محل احداث سد نیز در نقطه‌ای به نام هالوپ واقع در ۱۵ کیلومتری شمال دارخوین تعیین گردید.

با وجود عدم موفقیت طرح‌های چهارگانه یاد شده، طرح پنجم در منطقه هالوپ اجراء شد. دلیل اصلی اجرای این طرح این بود که بر فرض این که از سرازیر کردن آب کارون به دشت غربی نتیجه مطلوبی حاصل نگردد، از این سد می‌شد به عنوان یک پل ثابت برای عبور از کارون و حمله به نیروهای دشمن در غرب این رودخانه استفاده کرد. البته با وجود پل‌های شناور نظامی که در مدت کمتر از یک ساعت امکان برقراری یا برچیدن آن‌ها وجود داشت، این استدلال منطقی به نظر نمی‌رسید.

در ۲۴ تیرماه ۱۳۶۰ ستاد مشترک اعلام کرد که شورای عالی دفاع در جلسه ۱۹ تیرماه خود تصویب نموده است که مسئولیت کلیه امور مربوط به طرح‌های آب‌گرفتگی که در پشتیبانی از عملیات رزمی اجرا می‌شوند، به

ضمیمه: طرح ایجاد آبگرفتگی / ۱۷۳

استانداری خوزستان محول گردد و نیازمندی‌های مربوط به طرح‌ها توسط وزارتخانه‌های نیرو و دفاع و راه و ترابری تأمین شود و استانداری خوزستان نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

(۱) - ایجاد سد بر رودخانه کارون در منطقه هالوپ به نحوی که آب به غرب و شرق کارون جریان یابد و سبب ایداء نیروهای متجاوز عراق در منطقه خرمشهر و آبادان گردد.

(۲) - ادامه فعالیت به منظور ایجاد سد بر رودخانه کرخه و حفر کانال در منطقه کوت سید نعیم و رساندن آب به کرخه‌کور و سرازیر کردن آن به حوالی پادگان حمید و جفیر و ایجاد مزاحمت برای دشمن در آن مناطق.

(۳) - ادامه نگهداری سد خاکی جرگه سید علی در رودخانه کرخه و هدایت آب به کرخه‌کور.

(۴) - نصب تأسیسات ایستگاه اول پمپاژ آب در دغاغله با آب‌دهی ۵۵ متر مکعب در ثانیه که مجموع طرح اول و دوم ۸۰ متر مکعب در ثانیه می‌باشد.

(۵) - استمرار افزایش آب کرخه‌کور و آب نهر شمال کرخه با بستن و باز کردن دریچه سد کرخه.

(۶) - تأمین کمبود آب رودخانه کرخه به وسیله جاری کردن آب رودخانه کارون با استفاده از دریچه‌های سد.

پس از وصول نامه ستاد مشترک، فرمانده وقت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در مردادماه در نامه‌ای به فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران نوشت:

«نیروی زمینی از ابتدای طرح آب گرفتگی به علت نبودن فواید تاکتیکی به نسبت هزینه‌های مورد نیاز، با آن مخالف بود و نظرات خود را نیز کتباً قبل از اقدام اعلام نمود. با این وجود چنانچه تصمیم قاطع برای ادامه و اجرای این طرح ها گرفته شده است، طرح‌ها در مناطقی اجراء شوند که احتمال دسترسی نیروهای دشمن به کرانه رودخانه کارون به قصد عبور از آن، وجود دارد و همچنین امکان قطعی شکستن سدهای خاکی دشمن و روانه کردن آب به منطقه اشغالی وی باشد.»

در این باره فرماندهی سپاه پاسداران نیز نظر موافق نداشت. به همین دلیل در ۲۱ مرداد ۱۳۶۰ در نامه‌ای به ستاد مشترک، عدم هماهنگی و عدم رضایت خود را از این که این طرح بدون مشورت با مسئولین سپاه تنظیم شده و وظایف و مسئولیت‌هایی به عهده سپاه محول گردیده که نمی‌تواند آن را قبول نماید، اعلام نمود.

پس از اجرای طرح پنجم، مشخص شد که در طرح‌ریزی اولیه این سد محاسبات دقیق فنی به عمل نیامده است. زیرا بعد از این که قسمت‌هایی از این سد ساخته شد، ساحل رودخانه نتوانست فشار وزن سد را تحمل کند و نشست کرد و سد در معرض خطر شکستن قرار گرفت. همچنین با شروع باران‌های

فصلی پائیز سال ۱۳۶۰ و افزایش آب رودخانه، مشکلات چندی برای نیروهای خودی به وجود آمد. به طور کلی این طرح‌ها که با صرف هزینه‌های زیاد و تلاش فوق العاده انجام گرفت، به هدف اصلی، که مجبور کردن دشمن به عقب نشینی از مواضع پدافندی در جنوب غربی اهواز و جنوب کرخه کور بود، نرسید.

ولی یکی از نتایج فرعی این طرح‌ها این بود که وجود آب بین نیروهای خودی و دشمن، قدرت مانور او را محدود نمود و امکان اجرای عملیات آفندی را در منطقه اهواز، حمیدیه و سوسنگرد از وی سلب کرد.

نمایه

پل شناور، ۱۳، ۴۷، ۸۹، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۵۶
پل گذارلندر، ۷۷

ت

تانک ام-۴۷، ۴۳
تانک چیفتن، ۴۳
تفنگ ۱۰۶ م، ۵۲
تیپ ۱ لشکر ۹۲، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۱۲۳
تیپ ۵۵ پیاده هوابرد، ۱۵۱
تیپ ۵۵ هوابرد، ۲۸
تیپ ۸۴ پیاده، ۲۸، ۵۶، ۶۴، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۶۰

ج

جراحی: رود، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۴۶، ۱۴۸
جفیر، ۴۸، ۱۷۳
جلالیه، ۵۵، ۵۶
جمینی، ۹۵

چ

چمران: مصطفی، دکتر، شهید، ۳۵، ۴۳، ۵۸، ۶۰، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۳۰، ۱۳۱
۱۴۰، ۱۵۸، ۱۶۲، ۱۶۵، ۱۶۶

آ

آبادان، ۲۷، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۷، ۱۱۱، ۱۳۰، ۱۴۸، ۱۵۵، ۱۷۳؛ شهر
آراسته: ناصر، سرتیپ ستاد، ۴، ۱۹
آریانا: ارتشبد، ۱۳۶، ۱۳۸

ا

احدی: سرهنگ توپخانه ستاد، ۱۱۵، ۱۲۴
ارتفاعات الله اکبر، ۴۲، ۴۴
ازدک: آبادی، ۳۳
اصفهان، ۱۵، ۷۴، ۸۹
اندیمشک، ۱۳۰، ۱۴۲، ۱۴۷، ۱۶۷، ۱۶۸
اهواز: شهر، ۱۵
ایلام، ۶۳

ب

بختیاری: مسعود، سرتیپ ۲، ۱۶۱
بدرخواهان: سید علی؛ سرهنگ زرهی
ستاد، ۱۸۱

بهمنشیر: رود، ۴۱

پ

پای پل کرخه، ۴۴

۱۵۰، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۸، ۱۶۰،

۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۶، ۱۷۲، ۱۷۳،

خونین شهر، ۴۸، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰،

د

دارخوین، ۱۳۱، ۱۵۵، ۱۵۹، ۱۷۲،

دب حردان، ۳۴، ۴۳، ۷۷، ۱۰۳، ۱۱۸،

۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۳، ۱۳۱، ۱۳۹، ۱۴۳،

۱۶۰، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۷،

دزفول، ۱۱، ۳۶، ۴۲، ۶۴، ۷۰، ۷۴، ۷۵،

۷۶، ۷۷، ۷۹، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۷، ۸۹،

۹۰، ۹۱، ۹۷، ۹۸، ۱۱۰، ۱۳۰، ۱۳۷،

۱۳۹، ۱۴۷، ۱۶۸، ۱۶۹،

دغاغله، ۱۲، ۱۰۳، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۵،

۱۱۷، ۱۲۱، ۱۲۴، ۱۴۲، ۱۵۸، ۱۶۰،

۱۶۷، ۱۷۳،

ر

رودخانه دز، ۱۲، ۳۴، ۳۶، ۷۴، ۸۵، ۹۰،

۱۱۶، ۱۳۰، ۱۴۷،

رودخانه کارون، ۴۸، ۷۵، ۱۳۱، ۱۳۴،

۱۳۸، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۴۸،

۱۵۴، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۷،

۱۶۹، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴،

رودخانه کرخه، ۱۰، ۸۰، ۱۲۵، ۱۳۰،

۱۳۱، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۲،

۱۶۱، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۳،

ح

حسینی: سید یعقوب؛ سرهنگ، ۳۰؛

سرهنگ، ۱۵؛ سید یعقوب، ۱۵

حسینی: سید ناصر، سرتیپ ستاد، ۱، ۲،

۴، ۱۷، ۱۸، ۱۹،

حمیدیه، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۱۳۰، ۱۳۱،

۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۲،

۱۵۳، ۱۶۱، ۱۶۴، ۱۶۷، ۱۶۹، ۱۷۰،

۱۷۱، ۱۷۵،

خ

خاکسار: فرمانداری دزفول، ۹۱

خرمشهر، ۳۳، ۳۴، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۳، ۵۰،

۶۶، ۷۰، ۸۸، ۸۹، ۹۲، ۹۶، ۱۱۱،

۱۱۲، ۱۲۱، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۸،

۱۴۰، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۵۴، ۱۵۶،

۱۵۹، ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۷،

۱۷۲، ۱۷۳؛ شهر، ۲۷

خزاعی: سرتیپ، ۴، ۶۵، ۷۴

خوزستان، ۱۵، ۳۳، ۳۵، ۳۹، ۴۰، ۴۳،

۵۲، ۵۴، ۶۳، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۴، ۸۰،

۸۸، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴،

۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۱،

۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸،

۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۹،

۱۳۱، ۱۳۴، ۱۴۰، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶،

سماجا، ۶۳، ۶۴، ۶۶، ۷۰، ۷۲، ۷۳، ۷۴،
 ۷۸، ۸۲، ۹۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۹، ۱۱۰،
 سوسنگرد، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۴۱، ۴۲، ۴۳،
 ۵۴، ۵۵، ۵۷، ۷۸، ۸۷، ۹۳، ۹۴، ۹۵،
 ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۹، ۱۴۶، ۱۴۹،
 ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۶۱، ۱۶۵،
 ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۵

ش

شالچی: سرهنگ ۲، ۱۵۸، ۱۶۰
 شکیبا: حمید، سرتیپ ۲ ستاد، ۴
 شلمچه، ۴۱، ۴۸، ۹۵، ۱۳۹
 شمیره، ۸۸
 شوش، ۱۰، ۳۶، ۷۴، ۷۷، ۱۳۰، ۱۴۷،
 ۱۶۸
 شوشتر، ۳۶، ۹۱، ۱۰۱، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۶۸

ص

صادقی گویا: نجاتعلی؛ سرتیپ ۲، ۴، ۵
 صیاد: علی، سپهبد، شهید، ۱۵
 صیاد شیرازی: علی؛ سرهنگ، سپهبد
 شهید، ۲، ۵، ۶، ۷

ط

طالب دوست: سرهنگ خلیبان، ۹۳، ۹۷، ۹۸
 طراذه، ۴۷
 طرح بدر، ۸۲

رودخانه کرخه کور، ۱۴۰، ۱۵۲

ژ

ژاندارمری، ۲۷، ۵۸، ۶۰، ۶۹، ۹۸

س

سازمان آب و برق خوزستان، ۱۰۷، ۱۳۱،

۱۵۵، ۱۷۲

سپاه پاسداران، ۲۷، ۴۲

سپاه پاسداران خراسان، ۴۳، ۵۰، ۵۱

سپاه پاسداران دارخوین، ۱۱۴

سپهر: سرهنگ ستاد، ۸۸، ۱۱۰، ۱۱۱

ستاد عملیات نامنظم، ۹۲

ستاد مشترک، ۲۶، ۲۷

سد خاکی، ۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۱۳۰، ۱۳۱،

۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۴، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۲،

۱۵۵، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۳

سد دز، ۳۴، ۳۵، ۴۹، ۶۶، ۷۱، ۱۱۱،

۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۳، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۳،

۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۵۴، ۱۶۷،

۱۶۸

سد کرخه، ۴۹، ۱۳۹، ۱۶۴، ۱۷۳

سد هالوپ، ۱۲۲، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۰،

سریل ذهاب، ۴۲، ۴۳، ۶۳

سرداری: جمشید، مهندس، ۷۸، ۸۰، ۹۳،

۹۴، ۹۵، ۱۰۲، ۱۵۰، ۱۵۲، ۱۵۴

۱۸۰ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

ظ	ک
ظهیرنژاد: قاسمعلی، سرتیپ، ۶۹، ۱۱۳	کردستان، ۱۲۹
	کوشک، ۴۸، ۱۳۸، ۱۳۹
ع	کیانی: غلامعلی، ۱۲۵
عراق، ۱۵، ۳۹، ۴۱، ۶۸، ۱۱۱، ۱۲۹،	گ
۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۴۰، ۱۴۴،	گردان ۲۵۲ سوار زرهی، ۵۷
۱۵۷، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۷،	گردان ۴۲۹ مهندس، ۱۲۰
۱۷۳	گردان ۴۴۶: مهندسی، ۵۷
غ	گروه رزمی ۲۲۴، ۵۶
غواص، ۵۱، ۹۵، ۱۰۱، ۱۴۴	گروه رزمی ۲۹۱، ۵۶
ف	ل
فارسیات، ۱۴۷، ۱۴۸	لشکر ۱۶ زرهی، ۱۰، ۷۶، ۸۱، ۹۲، ۹۵،
فاضل: سرهنگ، ۱۸	۹۶، ۹۹، ۱۲۱
فرماندهی عملیاتی اروند، ۴۶	لشکر ۷۷: پیاده، ۴۳، ۱۱۷
فلاحی: ولی، سرتیپ، ۱۰، ۴۶، ۶۹، ۷۰،	لشکر ۹۲ زرهی، ۱۵
۸۲، ۱۰۹، ۱۱۳، ۱۱۶	لشکر ۹۲ زرهی، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۴۴،
فولی‌آباد، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۸	۷۶، ۷۸، ۸۸، ۸۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲،
ق	۱۰۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱،
قاسمی: سرهنگ ستاد، ۶۶	۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵
قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، ۱۵	لطفی: محمد حسن، سرهنگ ستاد، ۵۹،
قرارگاه مقدم نیروی زمینی، ۲۸	۱۶۱
	م
	مسجد سلیمان، ۶۹، ۱۴۸
	ملاشه، ۱۱۵

نیروهای نامنظم، ۴۲، ۴۴

نیروی هوایی، ۴۲، ۴۴، ۸۴، ۹۲، ۹۵

هـ

هاشمی: سید حسام؛ سرتیپ ستاد، ۴

هدایتی: سرگرد، ۱۱۸، ۱۱۹

هلی کوپتر شنوک، ۱۲، ۱۰۱

هلی کوپتر ۲۱۴، ۷۲، ۸۸، ۹۳

هوانیروز، ۴۸، ۵۲، ۵۴، ۵۸، ۶۴، ۶۵، ۶۹

۱۶۸، ۱۶۹

هویزه، ۱۵۲

منصوری: سرهنگ ستاد، ۹۰

منفرد نیاکی: مسعود؛ سرهنگ ستاد،

۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۲،

۱۲۳، ۱۲۴

ن

نبوی: مرتضی؛ سرگرد، ۹۳، ۹۶

نیروی دریایی، ۲۷، ۶۹

نیروی زمینی، ۱۵، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۵۴،

۶۳، ۶۴، ۶۹، ۷۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۹،

۱۴۵، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۷۴

نیروی هوایی، ۲۷

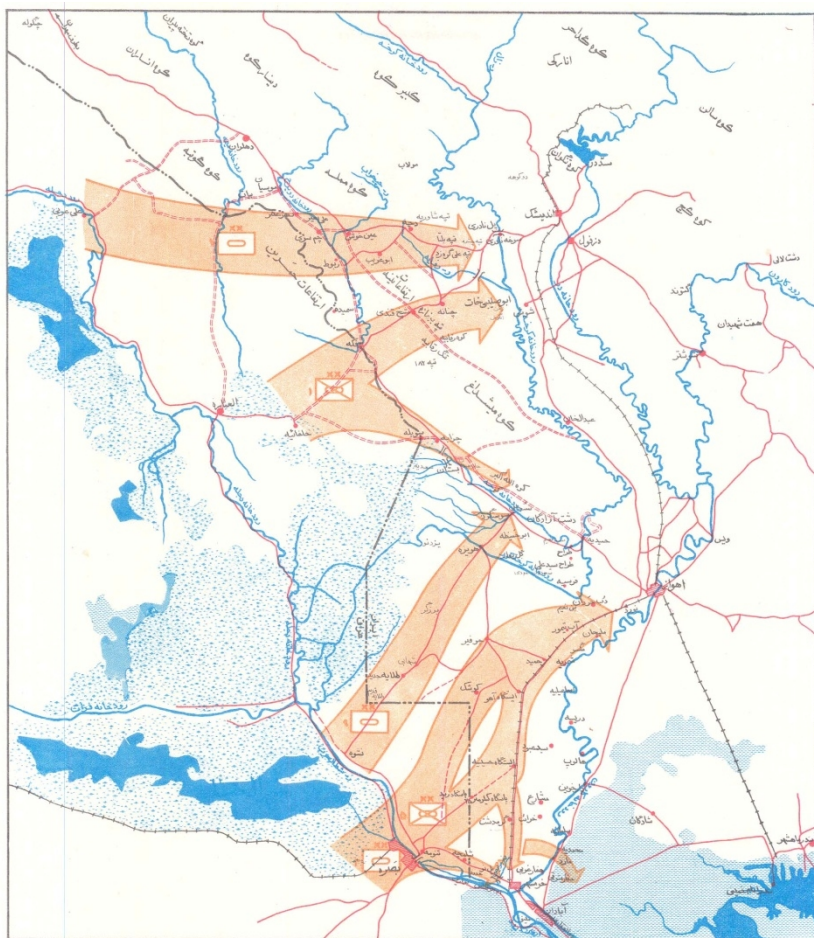
هیئت معارف جنگ
شهید سپهبد علی میاد شیرازی

Tarhe Ijade Seyle Masnuee ...

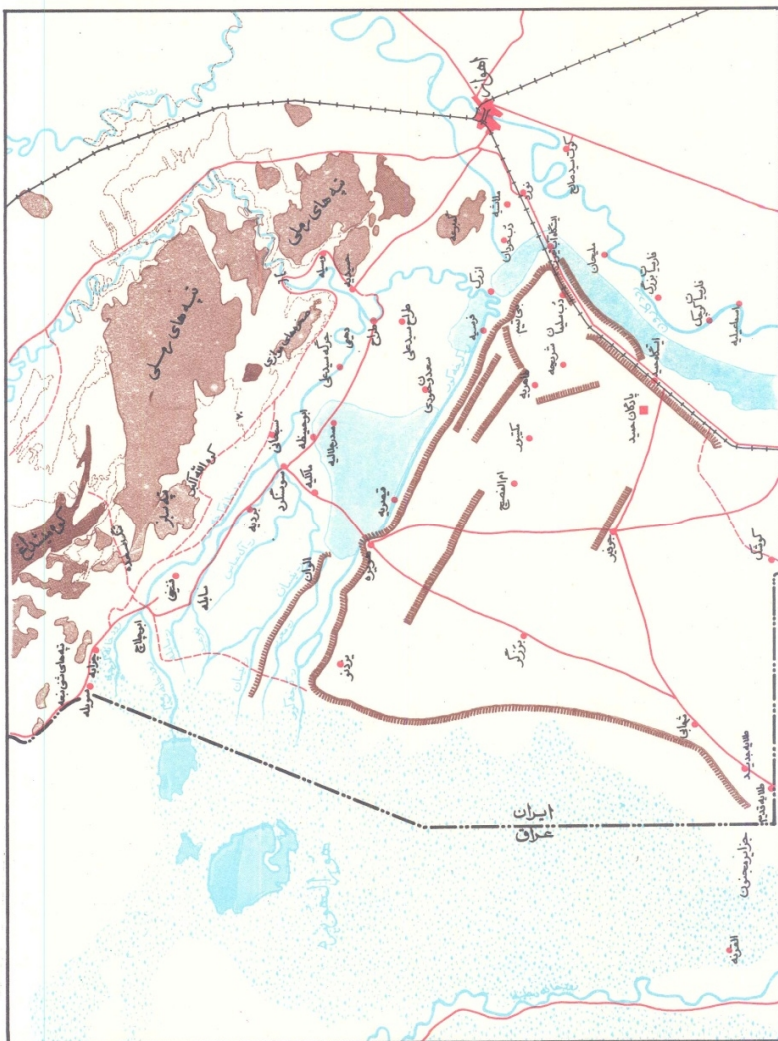
Col. Seyed Yaghub Hoseini

War Cognizance Committee Of

Martyr Lieutenant General Ali Sayyad Shirazi

منطقه عمومی خوزستان و محورهای پیشروی نیروهای عراقی

مناطق آبگرفته در اواخر ۱۳۵۹ و اوایل ۱۳۶۰